

ความไม่เป็นธรรมในการหักค่าลดหย่อนในการเสียภาษี

นางสุพิศ เคลือบอาบ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายมหาชน สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2554

The Unfairness in Tax Deduction of Personal Income Tax

Miss Supisa Klueb-arb

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Public Law

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความไม่เป็นธรรมในการหักค่าลดหย่อนในการเสียภาษี
ชื่อและนามสกุล นางสุพิศ เทียบอาบ
วิชาเอก กฎหมายธุรกิจ
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพ่อคำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2555

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ภ.ภ. ภ.ภ.

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพ่อคำ)

ร.ศ.

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชวิษชัย สุวรรณพานิช)

ร.ศ.

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชวิษชัย สุวรรณพานิช)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษา ค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความไม่เป็นธรรมในการหักค่าลดหย่อนในการเสียภาษี

ผู้ศึกษา นางสุพิศ เกลือบอบ รหัสนักศึกษา 2524001357 ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ภานินี กิจพ่อคำ ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องความไม่เป็นธรรมในการหักค่าลดหย่อนในการเสียภาษี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่อง (1) ความเหมาะสมของค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากร เฉพาะเรื่องค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามประมวลรัษฎากร (2) วิเคราะห์ปัญหาช่องว่างทางกฎหมายเกี่ยวกับค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และ (3) ศึกษาแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาจากกฎหมายไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลรัษฎากร คำสั่ง ระเบียบ แนวปฏิบัติ และหนังสือตอบข้อหารือของกรมสรรพากร คำพิพากษาของศาล ตำราทางกฎหมาย และบทความทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า ความเหลื่อมล้ำในการจ่ายภาษีอันเนื่องมาจากสัดส่วนของเงินได้ที่ผู้ที่ร่ำรวยต้องจ่ายเป็นค่าภาษีต่ำกว่าสัดส่วนของเงินได้ที่ผู้มีรายได้น้อยต้องจ่ายเป็นค่าภาษี (หรือคนรวยจ่ายภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าคนจน) ทำให้ความเหลื่อมล้ำหรือความแตกต่างด้านรายได้ระหว่างประชาชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น การใช้ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในการจัดเก็บภาษีจากประชาชนสามารถที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างประชาชนและเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจได้โดยการปฏิรูปค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลโดย (1) การปรับเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการบริโภคส่วนบุคคลต่อคนและให้สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้า (2) การยกเลิกหรือทำให้หมดไปในค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลสำหรับคนร่ำรวย ดังนั้นผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ การปรับเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีแก่ผู้ที่มีรายได้น้อยและยกเลิกค่าลดหย่อนภาษีแก่ผู้มั่งมี ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้บรรลุผลตามเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างประชาชนในระดับที่ต้องการ นอกจากนี้ น่าที่จะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย การปฏิรูปค่าลดหย่อนทำให้ผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีเงินเหลือเพื่อนำไปจับจ่ายใช้สอยการครองชีพที่มากขึ้น ในขณะที่รัฐบาลเองก็น่าจะยังคงจัดเก็บภาษีได้อย่างพอเพียง เพราะการปฏิรูปจะส่งเสริมหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอย่างประหยัดในเวลาเดียวกันอีกด้วยด้วยการปฏิรูปค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้

คำสำคัญ ความไม่เป็นธรรม การหักค่าลดหย่อนในการเสียภาษี ประมวลรัษฎากร ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

Independent Study title: The Unfairness in Tax Deduction of Personal Income Tax
Author: Miss Supisa Klueb-arb; **ID:** 2524001357; **Degree:** Master of Laws;
Independent Study advisor: Paninee Kitpoka, Associate Professor;
Academic year: 2011

Abstract

This independent study on the unfairness of tax deduction was to study (1) the appropriateness of the tax deduction, in particular of personal income tax, under the Revenue Code; (2) the gap of law on the personal income tax allowances; and (3) the proper amendment to the tax deduction under Revenue Code.

This independent study was a qualitative research. The study conducted through a documentary research from the data collected from Revenue Code in Thailand and other countries where concerned including rules, instructions, ministerial rules, discuss letters from the Department of Revenue, court judgments, and related academic articles.

The results of the study showed that disparity in taxes paid on the basis of the proportion of income that the rich people pay a lower proportion of income tax than a lower income person to pay the tax (The rich people pay taxes at lower rates than poor people) was affected to people more and more. The personal income tax system in taxation of the public could help to reduce the disparity in income between people and to stimulate the economy by reforming the income tax personal allowances by (1) increasing tax allowances to cover personal expenses, personal consumption per person and in accordance with the increase in the price level; and (2) cancelling or eliminating the personal income tax deductions for wealthy people. In this regard, the increasing of tax allowed for people with low income and had tax deductions for the wealthy which would achieve the goal of reducing the income disparity to the desired levels. This also help to stimulate the national economy in recession since the reform of allowances to people with low incomes will cause them to have more money left to spend a lot of living up. While the government had enough of tax amount that would be continued to reform efficiency tax saving at the same time with the reform of personal income tax deductions to reduce income inequality.

Keywords: unfairness, tax deduction, Revenue Code, personal income tax

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ก็เพราะความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพ่อคำ ซึ่งกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา คอยแนะนำเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ตลอดจนแนะนำด้านข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ในทางวิชาการ ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย สุวรรณพานิช ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการในการสอบ และได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การเรียบเรียงเอกสาร และได้ให้โอกาสผู้เขียน ได้จัดทำเอกสารฉบับนี้ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดและให้การสนับสนุนด้านการศึกษามีคุณค่าอย่างยิ่งและเป็นกำลังใจห่วงใยเสมอมา และขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขอขอบคุณบรรณารักษ์หอสมุดที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการเรียบเรียงการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้

หากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จะมีส่วนดีมีคุณค่าและประโยชน์ทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณแต่บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนแนะนำ แต่หากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับด้วยความเคารพ

สุพิศา เคลือบอาบ

พฤษภาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ขอบเขตการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 ภาษีอากร	3
การจัดเก็บภาษีอากร	3
ลักษณะของภาษีอากรที่ดี	5
ระบบการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	6
บทที่ 3 การหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	13
แนวคิดเกี่ยวกับค่าลดหย่อน	13
แนวความคิดเกี่ยวกับการออกกฎหมาย (Legislative Grace Concept)	14
แนวความคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ (Business Purpose)	14
แนวความคิดเกี่ยวกับการได้ทุนคืน (Capital Recovery Concept)	15
ความหมายของค่าลดหย่อน	15
การหักลดหย่อนค่าซ่อมบ้านและค่าซ่อมรถที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัย	34
กรณีค่าซ่อมบ้าน	35
กรณีค่าซ่อมรถ	36
ข้อหารื้อที่เป็นประเด็นปัญหา	37
การเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสหรัฐอเมริกา	42
ค่าลดหย่อนในประเทศสหรัฐอเมริกา	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์ค่าลดหย่อนในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา.....	68
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	72
บรรณานุกรม	75
ประวัติผู้ศึกษา	78

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุคคลธรรมดาเมื่อมีเงินในแต่ละปีภาษีจะต้องนำเงินได้ทั้งปีมาหักด้วยค่าใช้จ่ายเหมาหรือค่าใช้จ่ายที่จ่ายจริง หากเลือกหักค่าใช้จ่ายตามจริงสำหรับเงินได้ตามมาตรา 40 (5) - (8) เหลือเท่าใดผู้มีเงินได้ยังมีสิทธิ์นำค่าลดหย่อนตามกฎหมายมาหักออก เมื่อหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนแล้วเงินได้ที่เหลือเป็นเงินได้สุทธิต้องนำมาคำนวณเสียภาษี

เงินได้พึงประเมินสุทธิหากมียอดคงเหลือจะต้องนำไปคำนวณภาษีที่ต้องเสียตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นการหักค่าลดหย่อนตามกฎหมายสำหรับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายเหมาหรือตามจำเป็นและสมควรแล้วเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีกฎหมายหักให้หักลดหย่อนได้ ค่าลดหย่อนตามกฎหมายปัจจุบันมีมากมาย เช่น การดูแลบุตร ค่าเลี้ยงดูบุตร ประกันชีวิต อัตรารอเกษียณเพื่อซื้อบ้าน การลงทุนผ่านกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) เป็นต้น โดยค่าลดหย่อนต่างๆ เหล่านี้ เป็นช่องโหว่หรือเปิดโอกาสให้แก่คนรวยที่มีรายได้สูงๆ มีสิทธิ์ในการนำรายได้มาหักเป็นค่าลดหย่อนได้มากกว่าคนที่มียาได้น้อย “กองทุน LTF และ RMF ทั้ง 2 รายการนี้ รวมกันสามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้พึงละ 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 15% ของรายได้ ทำให้คนที่มียาได้สูงๆ ใช้ช่องทางนี้เพื่อเสียภาษีน้อยลงหรือคนที่ยังไม่สามารถมีบ้านได้ ก็จะไม่ได้รับค่าลดหย่อนจากอัตรารอเกษียณ ทำให้คนมียาได้น้อยถึงปานกลาง จะใช้สิทธิประโยชน์จากค่าลดหย่อนเหล่านี้ไม่ได้เลย โดยหลักการแล้ว อาจใช้วิธีการกำหนดเพดานการหักค่าลดหย่อนให้สูงสุดไม่เกิน เป็นต้น เพื่อป้องกันไม่ให้คนที่มียาได้มากๆ ใช้เป็นช่องทางการเสียภาษีให้น้อยลง ส่วนใหญ่คนมียาได้น้อยไม่ได้ประโยชน์ จึงมีแนวคิดจะรวมการหักค่าลดหย่อนเป็นก้อนเดียว แทนที่จะให้ลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท เหมือนปัจจุบัน โดยอาจจะเพิ่มระดับ 200,000 บาท หรือมากกว่านั้น โดยไม่ต้องคำนึงว่าค่าลดหย่อนผ่อนบ้านทำประกันชีวิต ซื้อหน่วยลงทุนหรืออื่น ๆ เพื่อให้ทุกคนได้ประโยชน์เหมือนกัน และสามารถปรับขึ้นได้ตามเงินเพื่อแต่ละปี ประเทศที่เจริญแล้วส่วนใหญ่จะส่งเสริมสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีการออมในการดูแลตัวเองในอนาคตแทบทั้งสิ้น ถ้าประชาชนมีสวัสดิการเพิ่มขึ้น

รัฐบาลก็ได้รับประโยชน์ทางตรงอย่างเห็นได้ชัดที่ไม่ต้องนำภาษีมาดูแลประชาชนในอนาคต เนื่องจากประชาชนดูแลตัวเองได้เพิ่มมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาเรื่องค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากรบางประการว่ามีความเหมาะสมหรือไม่
- 2.2 เพื่อศึกษาว่าค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากรบางประการว่าควรมีการปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาช่องว่างทางกฎหมาย เกี่ยวกับค่าลดหย่อนบางประการ

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามประมวลรัษฎากร โดยศึกษาจากประมวลรัษฎากร คำสั่ง ระเบียบ แนวปฏิบัติและหนังสือตอบข้อหารือของกรมสรรพากร คำพิพากษาของศาล ตำรากฎหมาย และบทความทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 4.1 ทำให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากร เพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ให้มีความถูกต้องเหมาะสมต่อไป
- 4.2 ทำให้ทราบถึงหลักการเกี่ยวกับค่าลดหย่อนในต่างประเทศที่เป็นแบบอย่าง ซึ่งจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ปรับแก้กฎกระทรวง บทบัญญัติบางประการที่เกี่ยวข้องกับค่าลดหย่อนต่อไป
- 4.3 เพื่อเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากรให้เป็นปัจจุบันทันสมัยและมีความเป็นธรรมกับผู้เสียภาษี

บทที่ 2

ภาษีอากร

1. การจัดเก็บภาษีอากร

ตามหลักฐานในประวัติศาสตร์ที่อ้างอิงได้เกี่ยวกับประวัติการจัดเก็บภาษีอากรของชาติไทย คือศิลาจารึกสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชซึ่งอยู่ในยุคสมัยกรุงสุโขทัย แต่ความเป็นมาก่อนยุคสุโขทัยได้เคยมีการวิเคราะห์โดยพิจารณาถึงลักษณะประวัติศาสตร์การปกครองของชาติไทย ซึ่งคาดว่า การจัดเก็บภาษีอากรน่าจะเป็นวิวัฒนาการมาจากผลของการก่อสร้างราชอาณาจักรในยุคแรกๆ ของชนชาติไทย ที่ต้องมีการรบพุ่งเป็นสงครามกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง เมื่อมีการรบชนะก็จะมี การกวาดต้อนผู้คนและทรัพย์สิน หลังจากนั้นก็จะให้ประเทศผู้แพ้ที่อยู่ภายใต้การปกครองจัดส่งเครื่องบรรณาการมามอบให้ ซึ่งลักษณะการได้มาซึ่งรายได้และทรัพย์สินข้างต้นเป็นการนำรายได้จากนอกราชอาณาจักรเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งอาจถือว่าเป็นรูปแบบการจัดเก็บภาษีประเภทหนึ่ง และในขณะเดียวกันการที่จะให้ราชอาณาจักรมีการปกครองที่เข้มแข็ง มีการพัฒนาในด้านความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รัฐจำเป็นต้องมีการเกณฑ์แรงงานภายในประเทศ เพื่อเข้ามาทำนุบำรุงประเทศ ทั้งในด้านการก่อสร้างถาวรวัตถุ การขุดคลอง ถนนหนทางต่างๆ ทั้งนี้โดยการเกณฑ์แรงงาน อาจถือเป็นรูปแบบการเก็บภาษี ที่ไม่เป็นตัวเงินประเภทหนึ่งเช่นกัน จนกระทั่งต่อมาเมื่อมีการพัฒนาจนมีการนำระบบเงินตรามาใช้ในการแลกเปลี่ยนในราชอาณาจักร ถ้าผู้ที่ถูกเกณฑ์เป็นแรงงานต้องการประกอบอาชีพเป็นอิสระก็อาจนำเงินตราที่หามาได้มาใช้ให้กับรัฐหรือเจ้าขุนมูลนายเพื่อขอความเป็นอิสระในการประกอบอาชีพ อันเป็นก้าวหนึ่งของการเริ่มเป็นระบบการจัดเก็บภาษีอากรในระยะต่อมา

จากลักษณะของการหารายได้และการเกณฑ์แรงงานมาใช้ในการพัฒนาประเทศ จนเริ่มก้าวเข้ามาสู่ระบบการเสียภาษีอากรให้กับรัฐข้างต้นเป็นเพียงการวิเคราะห์ถึงวิวัฒนาการของระบบภาษีของชาติไทย โดยอิงกับรูปแบบการปกครองเท่านั้น แต่ในที่นี้จะเน้นเฉพาะประวัติการจัดเก็บภาษีอากรในส่วนที่มีหลักฐานอ้างอิงได้ โดยเป็นหลักฐานตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นต้นมาว่า ประเทศไทยได้มีวิวัฒนาการในการจัดเก็บภาษี เป็นอย่างไรมาจนถึงปัจจุบัน

¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาวิชานิติศาสตร์, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายภาษีอากร, หน่วยที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 8 (นนทบุรี:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555)

การประกอบอาชีพเป็นอิสระก็อาจนำเงินตราที่หามาได้มาใช้ให้กับรัฐหรือเจ้าขุนมูลนาย เพื่อขอความเป็นอิสระในการประกอบอาชีพ อันเป็นก้าวหนึ่งของการเริ่มเป็นระบบการจัดเก็บภาษีอากรในระยะต่อมารัฐบาลมีหน้าที่หลายประการในการทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข นอกจากหน้าที่ในการรักษาความสงบภายในประเทศ และป้องกันประเทศจากการรุกรานของข้าศึกศัตรูแล้ว ยังมีหน้าที่ในด้านการจัดการดูแลและส่งเสริมการสาธารณสุข การศึกษา การเกษตร การอุตสาหกรรม การสื่อสาร การพลังงาน และการพาณิชย์อื่น ๆ อีกด้วย

การดำเนินกิจการของรัฐบาลดังกล่าว เห็นได้ชัดเจนว่าต้องมีค่าใช้จ่าย รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหารายได้เพื่อให้พอกับค่าใช้จ่ายนั้น รายได้ของรัฐบาลได้มาจากหลายทาง เช่น จากการเก็บภาษีอากร การขายสินค้า การให้บริการ การรับบริจาคหรือความช่วยเหลือ ฯลฯ แต่ในบรรดารายได้เหล่านี้ ภาษีอากรเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล บางครั้งรัฐบาลอาจต้องกู้ยืมเงินหรือพิมพ์ธนบัตร

วิธีหาเงินของรัฐบาลที่สำคัญที่สุดได้แก่การจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งได้แก่การบังคับให้เอกชนจ่ายเงินให้แก่รัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทนที่ผู้จ่ายเงินจะได้รับ ภาษีอากรมีลักษณะแตกต่างจากรายรับของรัฐบาลอย่างอื่นในประการสำคัญ สองประการ ประการแรกได้แก่ลักษณะการบังคับ กล่าวคือ เมื่อมีการกำหนดเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์อย่างใดไว้ ถ้าหากเอกชนผู้ใดเข้าลักษณะหรือกระทำการใด ๆ ให้เข้าตามเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์นั้น จะต้องจ่ายเงินให้รัฐบาล ประการที่สองได้แก่ขาดความสัมพันธ์ระหว่างเงินที่จ่ายกับประโยชน์หรือผลตอบแทนที่ผู้จ่ายได้รับ

ความหมายของภาษีอากรอาจแบ่งได้เป็น 2 แนว²

แนวที่หนึ่ง อธิบายว่า ภาษีอากรคือสิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากรายได้ และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแต่ผู้เสียภาษีอากร

แนวที่สอง อธิบายว่า ภาษีอากรคือเงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล ประมวลรัษฎากรเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจกรมสรรพากรจัดเก็บภาษี 5 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษ ตามที่กฎหมายกำหนดและมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใด ๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการตนเองตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนดภายในเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป สำหรับผู้มีเงินได้บางกรณี

² วิทย์ ดันตยกุล,กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร,(กรุงเทพมหานคร:สำนักอบรมศึกษากฎหมายเนติบัณฑิตยสภา,2526)

กฎหมายยังกำหนดให้ยื่นแบบฯ เสียภาษีตอนครึ่งปี สำหรับรายได้ ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงครึ่งปีแรก เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระและเงินได้บางกรณี กฎหมายกำหนดให้ ผู้จ่ายทำหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายจากเงินได้ที่จ่ายบางส่วน เพื่อให้มีการทยอยชำระภาษีขณะที่มีเงินได้เกิดขึ้นอีกด้วย ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ ผู้ที่มีเงินได้เกิดขึ้นระหว่างปีที่ผ่านมาโดยมีสถานะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

- 1) บุคคลธรรมดา
- 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีชื่อบุคคล
- 3) ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี
- 4) กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง

2. ลักษณะของภาษีอากรที่ดี

รัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับมักบัญญัติให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติในการบัญญัติกฎหมายภาษีอากรที่ดีนั้น มีหลักการบางประการที่ควรคำนึงถึง เพื่อให้ประชาชนมีความสนใจในการเสียภาษีอากรและให้กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษีอากรที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเป็นธรรม ประชาชนควรมีหน้าที่เสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล โดยพิจารณาถึงความสามารถในการเสียภาษีอากรของประชาชนแต่ละคนประกอบกับการพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนแต่ละคนได้รับเนื่องจากการดูแลคุ้มครองของรัฐบาล
2. มีความแน่นอนชัดเจน ประชาชนสามารถเข้าใจความหมายได้ง่าย และเป็นการป้องกันมิให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ความแน่นอน และชัดเจนในตัวกฎหมาย ชัดเจนในวิธีปฏิบัติจัดเก็บ ความแน่นอนในด้านภาระภาษีว่าตกอยู่กับผู้ใด ความแน่นอนในการลดรายจ่ายของภาคเอกชน ความแน่นอนในการทำรายได้แก่รัฐบาล
3. มีความสะดวก วิธีการและกำหนดเวลาในการเสียภาษีอากรควรต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษี เช่น การยื่นแบบภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต
4. มีประสิทธิภาพ ประหยัดรายจ่ายทั้งของผู้จัดเก็บและผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร ทำให้จัดเก็บภาษีอากรได้มากโดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรน้อยที่สุด

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานรับผิดชอบการจัดเก็บภาษี สามารถจัดเก็บได้อย่างทั่วถึง เต็มเม็ดเต็มหน่วยการนำหลักที่ดีของการจัดเก็บภาษี จะต้องคำนึงถึงแนวนโยบายของรัฐบาล และคำนึงถึงสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ พยายามไม่ให้มีการจัดเก็บภาษีอากรมีผลกระทบต่อการทำงานของกลไกตลาด หรือมีผลกระทบน้อยที่สุด

6. อำนวยรายได้ สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจการตามหน้าที่ของรัฐบาล เป็นภาษีอากรที่มีฐานกว้าง การกำหนดอัตราภาษีที่ใช้หากมีลักษณะก้าวหน้าจนเกินไปอาจจะ มีผลกระทบกระเทือนในด้านอื่นได้

7. มีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงเพิ่มหรือลดจำนวนภาษีอากรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

3. ระบบการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

3.1 เงินได้บุคคลธรรมดาแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่

3.1.1 เงินได้ประเภทที่ 1 ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็น

- เงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ
- เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับจากนายจ้าง
- เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ซึ่งนายจ้างให้อยู่โดยไม่เสีย

ค่าเช่า

- เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ
- เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน

เช่น มูลค่าของการได้รับประทานอาหาร เป็นต้น

3.1.2 เงินได้ประเภทที่ 2 ได้แก่ เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะเป็น

- ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด
- เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส
- เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับเนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการ

รับทำงานให้

- เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่

เสียค่าเช่า

- เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ
- เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือ

ตำแหน่งงานที่ทำหรือ จากการรับทำงานให้นั้น ไม่ว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงาน หรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

3.1.3 เงินได้ประเภทที่ 3 ได้แก่ ค่าแห่งคู่วิลล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะ เป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

3.1.4 เงินได้ประเภทที่ 4 ได้แก่ ดอกเบี้ย เงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร เงินลดทุน เงินเพิ่มทุน ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้น ฯลฯ เป็นต้น

(ก) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ไม่ว่าจะ มี หลักประกันหรือไม่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าว หรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอน กับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น เป็นผู้ออกและจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับดอกเบี้ย ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืมหรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิด ไม่ว่าจะ มีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม

(ข) เงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายไทยให้จัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะรับให้กู้ยืมเงิน ฯลฯ

(ค) เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(ง) เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไรและเงินที่กันไว้รวมกัน

(จ) เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้มาหรือรับช่วงกันไว้รวมกัน

(ฉ) ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควบเข้ากันหรือรับช่วงกันหรือ เลิกกัน ซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

(ช) ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตัวเงิน หรือ ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

เงินได้ประเภทที่ 4 ในหลาย ๆ กรณี กฎหมายให้สิทธิที่จะเลือกเสียภาษีโดยวิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย แทนการนำไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่นตามหลักทั่วไป ซึ่งจะทำให้ผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษี ในอัตราที่สูงกว่าอัตราภาษี หัก ณ ที่จ่าย สามารถประหยัดภาษีได้

3.1.5 เงินได้ประเภทที่ 5 เงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจาก

- การให้เช่าทรัพย์สิน
- การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน
- การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อนซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

ไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

3.1.6 เงินได้ประเภทที่ 6 ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือวิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือวิชาอื่นซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้

3.1.7 เงินได้ประเภทที่ 7 ได้แก่ เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระ ในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ

3.1.8 เงินได้ประเภทที่ 8 ได้แก่ เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7 แล้ว

3.2 เงินได้พึงประเมินและการหักค่าใช้จ่าย

การหักค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่าย เป็นเรื่องที่รัฐให้ผู้มีเงินได้สามารถนำค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนในการได้มาซึ่งเงินได้แต่ละประเภท นำมาหักออกจากเงินได้ที่ได้รับตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ประเภทเงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากรมาตรา 40 (1) ถึง (8) ดังนี้

1. เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายให้หัก ค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ดังนี้

(1) ผู้มีเงินได้สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของเงินได้แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 60,000 บาท

(2) ในกรณีสามีภริยา ต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 แต่ไม่เกินฝ่ายละ 60,000 บาท

2. เงินที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียวเพราะเหตุออกจากงาน ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในประกาศอธิบดีฯ (ฉบับที่ 45) ให้คำนวณภาษีตามเกณฑ์ในมาตรา 48(5)

แห่งประมวลรัษฎากร เป็น เงินภาษีทั้งสิ้นเท่าใด ให้หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้เท่านั้น การคำนวณตามเกณฑ์ในมาตรา 48(5) แห่งประมวลรัษฎากร มีหลักเกณฑ์ดังนี้

3. เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายยอมให้หักค่า ใช้จ่ายได้เฉพาะเงิน ได้ที่เป็นค่าแห่งลิขสิทธิ์ โดยให้หักเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของค่าแห่งลิขสิทธิ์แต่ไม่เกิน 60,000 บาท

สำหรับค่าแห่งกวีนิพนธ์ หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจาก พินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล ไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

ในกรณีสามีและภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ประเภทนี้ และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าใช้จ่ายได้ตามเกณฑ์เดียวกัน

4. เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายไม่ยอมให้หัก ค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

5. เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายได้ ดังนี้ คือ

(1) การให้เช่าทรัพย์สิน ผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

ก. หักตามความจำเป็นและสมควรหรือ

ข. หักเป็นการเหมาในอัตราที่กำหนด

กรณีผู้ให้เช่าทรัพย์สิน เรียกเก็บเงินกินเปล่า เงินแป๊ะเจี๊ยะ เงินค่าปลูกสร้างหรือเงินค่าซ่อมแซม อีกส่วนหนึ่งนอกเหนือจากค่าเช่า หรือได้รับประโยชน์อื่น เช่น ได้กรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนที่ผู้เช่าทำการก่อสร้างลงบนที่ดินของผู้ให้เช่าแล้วยกให้ เงินหรือกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนเป็นเงินได้พึงประเมินเนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สินของผู้ให้เช่า

กรณีที่เจ้าของที่ดินทำสัญญาให้ผู้อื่นทำการปลูกสร้างอาคารหรือโรงเรือนที่ดินของตน โดย ผู้ปลูกสร้างยกกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนที่ปลูกสร้างนั้นให้แก่เจ้าของที่ดินเมื่อสร้างเสร็จ และเจ้าของที่ดินตกลงให้ผู้ปลูกสร้างเช่าหรือให้เช่าช่วงอาคารหรือโรงเรือนหรือตกลงให้ผู้สร้างจัดหาผู้เช่าอาคารหรือโรงเรือนนั้น โดยตรงจากเจ้าของที่ดินเป็นการตอบแทนภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้คำนวณค่าแห่งอาคารหรือโรงเรือนนั้น เป็นเงินได้พึงประเมินของเจ้าของที่ดินตาม จำนวนปีแห่งอายุการเช่าใน อัตราร้อยละของมูลค่าอาคาร หรือ โรงเรือนในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์

(2) การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน กฎหมายยอมให้ผู้มีเงินได้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา ได้ร้อยละ 20 วิธีเดียว

(3) การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้อัตรา 20 วิธีเดียว

6. เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้เลือกหัก ค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

- ให้หักตามความจำเป็นและสมควร หรือ
- ให้หักเป็นการเหมาดังต่อไปนี้
- เงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระ การประกอบโรคศิลป์ ให้หักค่าใช้จ่าย

ร้อยละ 60

- เงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระนอกจาก 1) หักค่าใช้จ่ายได้อัตรา 30

7. เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้หัก ค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

- หักตามความจำเป็นและสมควร หรือ
- หักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 70

8. เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้เลือกหัก ค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

- หักตามความจำเป็นและสมควร หรือ
- หักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละตามที่กฎหมายกำหนด

1. หักตามความจำเป็นและสมควร โดยมีผู้มีเงินได้จากการประกอบธุรกิจจะแสดงหลักฐานต่อเจ้าพนักงานประเมินและพิสูจน์ได้ว่ามีค่าใช้จ่ายมากกว่าการขอหักเป็นการเหมา ก็ยอมให้หักตามความจำเป็นและสมควร หักตามความเป็นจริงต้องมีหลักฐานมาแสดงหากไม่ต้องการหาหลักฐานมาแสดงสามารถเลือกหักเป็นการเหมาได้

วิธีการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี

โดยทั่วไปผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้พึงประเมินทุกประเภทของตน ตลอดปี ภาษี (ไม่รวมเงินได้ที่กฎหมายยกเว้นภาษี หรือที่ไม่ต้องเสียภาษี) ไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สิ้นปี เพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีภายในเดือนมีนาคมของปีถัดจากปีที่มีเงินได้ การคำนวณ ภาษีให้ทำเป็น 3 ขั้น คือ

ขั้นที่หนึ่ง คำนวณหาจำนวนภาษีตาม วิธีที่ 1 เสียก่อน

การคำนวณภาษีตามวิธีที่ 1

เงินได้พึงประเมินทุกประเภทรวมกันตลอดปีภาษี	xxxx (1)
หัก ค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด	xxxx (2)
(1)-(2) เหลือเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย	xxxx (3)
หัก ค่าลดหย่อนต่าง ๆ (ไม่รวมค่าลดหย่อนเงินบริจาค) ตามที่กฎหมายกำหนด	xxxx (4)
(3)-(4) เหลือเงินได้หลังจากหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ	xxxx (5)
หัก ค่าลดหย่อนเงินบริจาค ไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด	xxxx (6)
(5-6) เหลือเงินได้สุทธิ	xxxx (7)
นำเงินได้สุทธิตาม (7) ไปคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	
จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 1	xxxx (8)

ขั้นที่สอง ให้พิจารณาว่าจะต้องคำนวณภาษีตาม วิธีที่ 2 หรือไม่ ถ้าเข้าใจผิดใจที่จะต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 จึงคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 อีกวิธีหนึ่ง

กรณีที่ต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 ได้แก่ กรณีที่เงินได้พึงประเมินทุกประเภทในปีภาษี แต่ไม่รวม เงินได้พึงประเมินตามประเภทที่ 1 มีจำนวนรวมกันตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป การคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 นี้ ให้คำนวณในอัตราร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน (= เงินได้พึงประเมินทุกประเภทลบเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 คูณด้วย 0.005) ดังกล่าวนั้น

ขั้นที่สาม สรุปจำนวนภาษีที่ต้องเสียภาษี

กำหนดให้ (10) คือ จำนวนภาษีที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 2

การคำนวณภาษี

จำนวนภาษีเงินได้สิ้นปีที่ต้องเสีย เทียบ (8) และ (10) จำนวนที่สูงกว่า	xxxx (11)
หัก ภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายแล้ว	xx
ภาษีเงินได้ครึ่งปีที่ชำระไว้แล้ว	xx
ภาษีเงินได้ชำระล่วงหน้า	xx
เครดิตภาษีเงินปันผล	xx xx (12)
(11-12) เหลือ ภาษีเงินได้ที่ต้องเสีย (หรือที่เสียไว้เกินขอคืนได้)	xx

หมายเหตุ สำหรับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2552 เป็นต้นไป หากคำนวณตามวิธีที่ 2 แล้วมีภาษีเงินได้ที่ต้องเสียจำนวนทั้งสิ้นไม่เกิน 5,000 บาท ผู้มีเงินได้

ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ตามวิธีที่ 2 (10) แต่ยังคงมีหน้าที่เสียภาษีตามจำนวนที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 1 (8) โดยนำมาสรุปจำนวนภาษีที่ต้องเสียขั้นที่สาม

ต้องนำเงินได้พึงประเมินมาหักค่าใช้จ่ายก่อน ถ้าเป็นเงินเดือนหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ ๔๐ ไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท แต่หากเป็นเงินได้จากธุรกิจให้หักค่าใช้จ่ายเหมาได้ร้อยละ ๘๐ หรือหักตามจริง เหลือเท่าใดแล้วจึงนำมาหักค่าลดหย่อนหรือเงินบรรเทาภาระภาษีต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อหักค่าลดหย่อนแล้ว คือ เงินได้สุทธิที่นำมาคำนวณภาษี โดยผู้มีเงินได้สุทธิไม่เกิน ๑๕๐,๐๐๐ บาทไม่ต้องเสียภาษี ผู้มีสถานภาพโสดและมีเงินได้พึงประเมินต่อปีภาษีเกิน ๒๔๐,๐๐๐ บาท หรือมีเงินเดือนตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไปต้องเสียภาษี ผู้ที่มีสถานภาพสมรสจะต้องมีรายได้พึงประเมินมากกว่านี้จึงจะเสียภาษี ดังนั้นผู้จะได้รับประโยชน์ลดหย่อนนี้จึงต้องเป็นผู้มีรายได้ถึงเกณฑ์ต้องเสียภาษีเท่านั้น

ช่วงครึ่งหลังของปี 2547³ เป็นต้นมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ออกกฎหมายลำดับรอง และปรับปรุงแนวทางปฏิบัติบางประการ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการเพิ่มมาตรการลดและยกเว้นภาษีสำหรับกรณีต่าง ๆ ที่เชื่อว่าน่าจะสามารถบรรเทาภาระภาษีของผู้อยู่ในระบบ หรือผู้ประกอบการขนาดย่อม กระตุ้นการใช้จ่าย และการลงทุน เพื่อเป็นการส่งเสริมความเจริญเติบโตและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นการสร้างเสริมจริยธรรมหรือค่านิยมที่ดีงามในสังคมด้วยในบางกรณี

3.3 เงินได้พึงประเมินกับการหักค่าลดหย่อน

เมื่อผู้มีเงินได้ มีเงินได้พึงประเมินแล้ว หักค่าใช้จ่าย ประมวลรัษฎากรได้กำหนดค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากรมาตรา 47 ประกอบกฎกระทรวงเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 เมื่อได้หักตามมาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 46 แล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ให้หักลดหย่อนได้อีกในช่วงมกราคม ถึง มีนาคม ของทุกปีก็เป็นช่วงเวลาที่ผู้มีเงินได้ต้องยื่นเสียภาษีปกติแล้ว ฐานรายได้ที่ต้องเริ่มเสียภาษี คือ เฉลี่ยเดือนละ 20,000 บาทขึ้นไป หรือ 240,000 บาทต่อปีขึ้นไปโดยถึงแม้จะไม่ต้องเสียภาษี ก็ยังมีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รวมถึงกรณีผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี, กองมรดก และ คณะบุคคล หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญ สำหรับบุคคลธรรมดา

³ กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร: ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2548, โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2548

บทที่ 3

การหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1. แนวคิดเกี่ยวกับค่าลดหย่อน

เงินได้พึงประเมินเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ ประมวลรัษฎากรกำหนดให้หักค่าลดหย่อน (Allowances หรือ Exemptions) ได้อีก ค่าลดหย่อนแตกต่างกับค่าใช้จ่ายในข้อที่ว่าค่าใช้จ่ายเป็นต้นทุนหรือเงินที่จ่ายไปเพื่อให้ได้ซึ่งเงินได้ แต่ค่าลดหย่อนเป็นตัวบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษี ทำให้ผู้เสียภาษีเสียน้อยลงหรืออาจจะไม่ต้องเสียภาษีก็ได้ ยามใดที่รัฐบาลเห็นว่าประชาชนต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจ รายได้ไม่พอกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น รัฐบาลก็อาจจะเสนอแก้กฎหมายให้เพิ่มค่าลดหย่อนมากขึ้น เพราะเมื่อค่าลดหย่อนเพิ่มขึ้น เงินได้สุทธิที่จะนำไปคำนวณภาษีก็ลดน้อยลง เมื่อเงินได้สุทธิลดน้อยลง ภาษีที่ประชาชนจะต้องเสียก็ลดน้อยลงด้วยหรืออาจจะไม่ต้องเสียภาษีเลยก็ได้ เมื่อประชาชนเสียภาษีน้อยลงหรือไม่ต้องเสียภาษีก็ทำให้ประชาชนมีเงินใช้จ่ายมากขึ้น เมื่อมีการใช้จ่ายมากขึ้น สินค้าและบริการก็ขายได้เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจก็ดีขึ้น การเพิ่มค่าลดหย่อนจึงมีส่วนกระตุ้นเศรษฐกิจ นอกจากค่าลดหย่อนจะเป็นตัวบรรเทาภาระภาษีแล้วยังเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประชาชนสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตและครอบครัว ส่งเสริมให้มีความกตัญญู ส่งเสริมการศึกษา และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วย

ภาษีเงินได้ของสหรัฐอเมริกาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า การเสียภาษีของผู้เสียภาษีให้เสียภาษีตามความสามารถในการเสียภาษี (Ability to Pay) ดังนั้นการประเมินภาษีจึงประเมินจากรายได้สุทธิซึ่งได้หักค่าใช้จ่ายในการก่อให้เกิดรายได้ขึ้นแล้ว กฎหมายภาษีจึงกำหนดให้มีค่าใช่จ่าย² (Deductions) ขึ้นเพื่อใช้ในการคำนวณเงินได้ที่ต้องเสียภาษีของผู้เสียภาษี โดยมีแนวความคิดอยู่ 3 ประการ³

¹ ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร (สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา สำนักพิมพ์ พลศยาม พรินต์ (ประเทศไทย), 2553) น.270-271

² ค่าใช่จ่ายในที่นี้มีความหมายอย่างกว้าง คือ หมายถึงค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนตามความหมายของไทย

³ Kelvin E. Murphy and Mark Higgins, Concepts in Federal Taxation 1999 ed. (Ohio: South Western College Publishing, 1999) pp.62-67.

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการออกกฎหมาย (Legislative Grace Concept)

กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อได้มีการออกกฎหมายโดยรัฐสภาเท่านั้น และแนวความคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต้องตีความอย่างเคร่งครัด แนวความคิดดังกล่าวมีปรัชญาว่า ไม่มีรายการใดเป็นค่าใช้จ่ายเว้นแต่จะมีบทบัญญัติในกฎหมายภาษียอมให้เป็นค่าใช้จ่ายได้

3. แนวความคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ (Business Purpose)

กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายที่ยอมให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายได้ก็ต่อเมื่อเป็นค่าใช้จ่ายในทางธุรกิจหรือในทางเศรษฐกิจ (Business or Economic purpose) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสวงหากำไร โดยแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายในทางการค้าหรือธุรกิจ และค่าใช้จ่ายในการลงทุนอย่างไรก็ตามก็มีค่าใช้จ่ายอีกประเภทหนึ่งซึ่งโดยปกติแล้วจะไม่ให้ถือเป็นค่าใช้จ่าย เพราะถือเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว แต่กฎหมายยินยอมให้บุคคลธรรมดา นำค่าใช้จ่ายส่วนตัวดังกล่าวมาหักค่าใช้จ่ายได้ ซึ่งได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ดอกเบี้ยจากการจำนองบ้าน ภาษีเงินได้และทรัพย์สิน ผลเสียหายอันเกิดจากอุบัติเหตุส่วนบุคคล (Personal Casualty Losses) และเงินบริจาค ค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักเหล่านี้จะต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่เกินไปกว่าค่าใช่จ่ายมาตรฐานที่กำหนดไว้แล้วเท่านั้น และค่าใช่จ่ายหลายอย่างก็ถูกจำกัดให้เป็นไปตามอัตราส่วนของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว

ค่าใช่จ่ายที่กฎหมายภาษียอมให้หักเป็นค่าใช้จ่ายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ค่าใช่จ่ายในทางการค้าหรือธุรกิจ (Trade or Business Expenses)
2. ค่าใช่จ่ายในการลงทุน (Investment Expenses)
3. ค่าใช่จ่ายส่วนตัว (Personal Expenses)

แม้ว่ากฎหมายภาษีจะยอมให้ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของบุคคลธรรมดา มาถือเป็นค่าใช้จ่ายได้ก็ตาม แต่ก็ยอมให้เฉพาะค่าใช้จ่ายบางชนิดอันมีลักษณะเป็นการเฉพาะเท่านั้น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความสามารถในการเสียภาษี โดยกำหนดให้เป็นค่าลดหย่อนส่วนตัวและผู้ที่อยู่ในอุปการะ เพราะกฎหมายเห็นว่าค่าใช้จ่ายประเภทนี้เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวบางประเภทที่เรียกว่า “ค่าใช้จ่ายตามรายการ” (Itemized Deductions) อันได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล เงินบริจาค ดอกเบี้ยจากการจำนองบ้าน ผลเสียหายอันเกิดจากอุบัติเหตุ และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ที่ยอมให้หักเป็นค่าใช้จ่ายได้นั้นก็เนื่องจากรัฐสภาเห็นว่าค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพ อย่างไรก็ตามเพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีซึ่งมีรายได้ที่แตกต่างกันและเพื่อความสะดวกในการบริหารการจัดเก็บภาษี จึงมีการกำหนดให้รายจ่ายตาม

รายการดังกล่าวเป็น “ค่าใช้จ่ายเหมา” (Standard Deductions) เพื่อใช้สำหรับผู้เสียภาษีทุกคน โดยกฎหมายให้บุคคลธรรมดา กองทรัสต์สิน และทรัสต์ เท่านั้นที่มีสิทธิหักค่าใช้จ่ายเหมาได้ ส่วนหน่วยธุรกิจอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจและเพื่อแสวงหากำไรนั้นจะหักค่าใช้จ่ายเหมาไม่ได้

4. แนวความคิดเกี่ยวกับการได้ทุนคืน (Capital Recovery Concept)

แนวความคิดดังกล่าว มีหลักการว่าจะไม่รับรู้รายได้จนกว่าจำนวนเงินลงทุนจะได้รับกลับคืนมา จำนวนเงินที่ลงทุนในรายการหนึ่ง ๆ จำนวนขั้นสูงสุดที่ถือเป็นค่าใช้จ่ายได้ก็คือ “ต้นทุน” ดังนั้นค่าใช้จ่ายจึงไม่อาจเกินไปกว่าต้นทุน

สำหรับรายจ่ายใด ๆ ที่จะนำมาหักค่าใช้จ่ายนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในสามช่วงระยะเวลาดังนี้

1. ในรอบระยะเวลาที่รายจ่ายเกิดขึ้น เมื่อประโยชน์การใช้งานของรายจ่ายมีระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีภาษี เช่น เงินเดือน ค่าเช่า วัสดุสำนักงาน ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น รายจ่ายเหล่านี้ถือเป็นรายจ่ายของปีปัจจุบันได้ทั้งหมด

2. ตลอดอายุการใช้งานของรายจ่ายนั้น เมื่อการใช้งานของรายจ่ายนั้นมีระยะเวลาเกินหนึ่งปีภาษี หรือสินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน เช่น รถยนต์ ราคาทุนที่จะได้คืนมาจะใช้วิธีการหักค่าเสื่อมราคา ส่วนสินทรัพย์ที่มีอายุยาวนานซึ่งไม่อาจคิดค่าเสื่อมราคาได้จะใช้วิธีตัดจำหน่าย (Amortization) ซึ่งระยะเวลาในการหักค่าเสื่อมราคาหรือการตัดจำหน่ายนั้นจะกำหนดไว้ในกฎหมาย⁴

3. เมื่อจำหน่ายสินทรัพย์ซึ่งเกิดจากรายจ่ายนั้น เมื่อสินทรัพย์นั้นไม่อาจกำหนดอายุการใช้งานได้ เช่น ที่ดิน หุ่นสามัญ ดังนั้น การได้ทุนคืนของสินทรัพย์ประเภทนี้จะเกิดขึ้นเมื่อได้จำหน่ายสินทรัพย์นั้น

ความหมายของค่าลดหย่อน

ศาสตราจารย์ ไพจิตร โรจนวานิช และคณะ ได้ให้ความหมายของค่าลดหย่อนไว้ว่า “ค่าลดหย่อน คือ จำนวนเงินที่กฎหมายกำหนดให้หักออกจากเงินได้พึงประเมินหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีตามสถานภาพของผู้มีหน้าที่เสียภาษีแต่ละบุคคล”⁵

⁴ Hugh J.Ault, Comparative Income Taxation: A Structural Analysis (Den Haag The Netherlands : Kluwer Law International 1997) p.139

⁵ ไพจิตร โรจนวานิช และคณะ, ภาษีสรรพากร: คำอธิบายประมวลรัษฎากร, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสามเจริญพาณิชย์(กรุงเทพ) จำกัด, 2544)

ศุภรัตน์ ควัฒน์กุล ให้ความหมายของค่าลดหย่อนในเชิงวัตถุประสงค์ตามประเภทของค่าลดหย่อนว่า

“ค่าลดหย่อนของไทยนอกจากจะให้ตามสถานะของบุคคลแล้ว ยังครอบคลุมถึงค่าลดหย่อนตามรายการ..สำหรับค่าลดหย่อนตามสถานภาพของบุคคลมีวัตถุประสงค์ประการแรกเพื่อให้หักรายได้ส่วนที่จำเป็นแก่การครองชีพออกไปเพื่อให้เหลือเฉพาะเงินได้ส่วนที่แสดงออกถึงความสามารถในการเสียภาษีอย่างแท้จริงเท่านั้น..วัตถุประสงค์ประการที่สองก็เพื่อให้มีการบรรเทาภาระภาษีตามขนาดของครอบครัว..วัตถุประสงค์ประการที่สามก็เพื่อเป็นการกำหนดจำนวนผู้เสียภาษีให้อยู่ในข่ายที่เหมาะสมกับอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่..”⁶

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม ได้ให้ความหมายของค่าลดหย่อนในเชิงเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายไว้ว่า “ค่าลดหย่อนแตกต่างกับค่าใช้จ่ายในข้อที่ว่าค่าใช้จ่ายเป็นต้นทุนหรือเงินที่จ่ายไปเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินได้ แต่ค่าลดหย่อนหาเป็นเช่นนั้นไม่ หากแต่เป็นตัวบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีทำให้ผู้เสียภาษีเสียน้อยลง หรืออาจจะไม่ต้องเสียภาษีเลยก็ได้”⁷

วิทย์ ต้นตยกุล ได้ให้ความหมายของค่าลดหย่อนไว้ว่า “ค่าลดหย่อนได้แก่ จำนวนเงินที่กฎหมายกำหนดให้หักออกจากเงินได้พึงประเมินเป็นพิเศษ โดยไม่เกี่ยวกับการหาเงินได้ แต่เป็นการกำหนดเพื่อความเป็นธรรม ตามความสามารถหรือเพื่อส่งเสริมเงินได้ชนิดใด ๆ เป็นพิเศษ”⁸

⁹G. Lent และ T. Hirao (1970, 30) กล่าวว่า “ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลส่วนหนึ่งใช้เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการช่วยปกป้องมาตรฐานการครองชีพ” G. Lent และ T. Hirao (1970, 30) เสนอว่า “ระดับทั่วไปของค่าลดหย่อนควรถูกกำหนดโดยค่าใช้จ่าย สำหรับมาตรฐานการครองชีพที่สมเหตุสมผล” กล่าวในทำนองเดียวกัน ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลถูกกำหนดไว้เพื่อให้เหลือเงินพอยังชีพก่อนที่บุคคลจะจ่ายภาษี และจำนวนของค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลควรที่จะสอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในการครองชีพที่แท้จริง (ไกรยุทธ ธีรตยาสินันท์, 2521, 100)

M. Saatchi and P. Warburton (2001, 4) เห็นว่าค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลควรที่จะถูกปรับปรุงเพิ่มขึ้นให้มาก การเพิ่มขึ้นอย่างมากจะช่วยให้ผู้มีเงินได้น้อยไม่ต้องจ่ายภาษี

⁶ ศุภรัตน์ ควัฒน์กุล ,เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายภาษีอากร1, หน่วยที่ 5 พิมพ์ครั้งที่ 5 (นนทบุรี:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช,2535)น.194

⁷ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, คำอธิบายกฎหมายภาษีอากร เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงใหม่ (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร)น.140

⁸ วิทย์ ต้นตยกุล, กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร, (กรุงเทพมหานคร:สำนักอบรมศึกษากฎหมายเนติบัณฑิตยสภา, 2526) น.50

⁹ ไกรยุทธ ธีรตยาสินันท์,2521,100

นอกจากนี้ สิ่งนี้จะทำให้ความคาบเกี่ยวกันระหว่างระบบภาษีและระบบผลประโยชน์สาธารณะที่รัฐจัดให้จะง่ายขึ้นด้วย

HM Treasury (2000, 2) กล่าวว่า ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล “สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดโดยทั่วไปเกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายภาษี” และ “ภายในขอบเขตที่ว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาวางพื้นฐานอยู่บนความสามารถในการจ่าย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่ได้ต้องการที่จะจัดเก็บจากบุคคลที่มีเงินได้น้อยที่สุด”

Chris Pond (1980, 53) กล่าวว่าในสหราชอาณาจักร ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล “มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกเว้นกลุ่มบุคคลที่มีรายได้น้อยที่สุดจากการจ่ายภาษี”

¹⁰Somchai Richupan (1980,30) กล่าวว่า “การหักค่าลดหย่อน คือ การปรับฐานภาษีเพื่อเป้าหมายความเป็นธรรม นั่นก็คือ การคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตสำหรับครอบครัวของผู้เสียภาษี” และกล่าวด้วยว่า “การที่เรากำหนดค่าลดหย่อนให้ก็เพราะเห็นว่าควรลดภาระของผู้มีรายได้น้อยออกจากการเสียภาษี” (สมชัย ฤชุพันธุ์, 2525, 42)

¹¹International Tax Glossary ได้ให้ความหมายของค่าลดหย่อนในส่วนที่เป็นค่าลดหย่อนส่วนตัว (Personal Allowances) ว่า “ค่าลดหย่อนส่วนตัว คือจำนวนเงินที่ยอมให้หักออกจากเงินได้ในการคำนวณเงินได้ที่ต้องเสียภาษี ซึ่งโดยปกติจะยอมให้หักค่าลดหย่อนได้สำหรับตัวผู้เสียภาษี คู่สมรส บุตร และบุคคลที่อยู่ในอุปการะ..”

Phillips & Hoffman ให้ความหมายของค่าลดหย่อนในส่วนที่เป็นค่าลดหย่อนส่วนตัวและผู้อยู่ในอุปการะว่า “...เป็นมาตรการสร้างความยุติธรรมแก่ผู้เสียภาษีที่มีครอบครัวใหญ่ในการลดภาระภาษีของตน..”¹²

การกำหนดให้มีค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลเป็นการช่วยเหลือผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยให้มีเงินได้พอเพียงต่อการยังชีพก่อนที่จะจ่ายภาษีและไม่ควรกำหนดให้มีค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลแก่กลุ่มคนร่ำรวย ก็เพราะกลุ่มคนเหล่านี้มีรายได้สูงเกินกว่าเงินได้ที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการยังชีพหลายเท่าตัว ดังนั้น กลุ่มคนเหล่านี้จึงไม่ใช่กลุ่มบุคคลที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือผ่านทางค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่¹³ จัดเก็บตามหลักความสามารถในการเสียภาษี โดยใช้รายได้หรือเงินได้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษี ดังนั้น รายได้ที่จะใช้ เป็นฐานในการคำนวณ

¹⁰ สมชัย ฤชุพันธุ์,2525,42

¹¹ Susan M.Lyons, International Tax Glossary, 3 ed.(Amsterdam:IBFD Publications BV.1996) p.226

¹² Phillips & Hoffman, West s Federal Taxation:Individual Income Taxes, (Minnesota:West Publishing Co.,1979) p.274.

ภาษีตามอัตราภาษีจึงควรเป็นรายได้ที่บ่งบอกถึงระดับความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี โดยแท้จริง การหักค่าลดหย่อนจึงเป็นสิ่งจำเป็นในอันที่จะสะท้อนให้เห็นถึงระดับความสามารถในการเสียภาษีดังกล่าว เพราะมนุษย์ในสังคมย่อมจะต้อง มีรายจ่ายที่มีได้มีความสัมพันธ์กับ เงินได้ หากแต่เป็นรายจ่ายที่พึงมีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งผู้เสียภาษี ไม่ควรรับภาระภาษีจากส่วนของ ค่าใช้จ่ายดังกล่าว กฎหมายจึงอนุญาตให้มีการหักค่าลดหย่อนเพื่อแสดงให้เห็นถึงรายได้ส่วนที่พ้น ระดับที่จำเป็นในการดำรงชีพของผู้เสียภาษีอันสอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีตามความสามารถในการเสียภาษีนั่นเอง อย่างไรก็ตามการหักค่าลดหย่อนคงไม่อาจจัดภาระค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการดำรงชีพของผู้เสียภาษีที่มีระดับฐานะของครอบครัวที่แตกต่างกันได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการหักค่าลดหย่อนจึงเป็นเพียงการบรรเทาภาระภาษีเท่านั้น ดังที่ปรากฏในมาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าการหักลดหย่อนเป็นเพียงเพื่อ "บรรเทาภาระภาษี" จึงอาจกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์ของค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากรคือการบรรเทาภาระภาษี แต่การใช้ตัวบรรเทา ภาระภาษีอย่างเช่นค่าลดหย่อนให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ของกฎหมายก็มีประเด็น ปัญหาที่หลากหลายขึ้นกับการตีความของกรณีที่แตกต่างกันไป ค่าลดหย่อนซึ่งรวบรวมจากแนวคำ พิพากษาของศาลฎีกาและคำวินิจฉัยของกรมสรรพากร เป็นการสรุปรวมประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ ได้อย่างครบถ้วน โดยมีกรอบการนำเสนอหลัก ในเรื่องของความหมายและหลักเกณฑ์รวมถึง รายละเอียดประเภทของค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากรซึ่งแบ่งออกเป็นค่าลดหย่อนส่วนตัวฯ และค่าลดหย่อนตามรายการ

การหักลดหย่อน หมายถึง รายการต่างๆ ที่กฎหมายได้กำหนดให้หักได้เพิ่มขึ้นหลังจาก ได้หักค่าใช้จ่ายแล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่า เงินได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายการหักลดหย่อนกรณีต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

การหักค่าลดหย่อน¹⁴

มาตรา 47 เงินได้พึงประเมินตามความใน มาตรา 40 เมื่อได้หักตาม มาตรา 42 ทวิ ถึง มาตรา 46 แล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้หักลดหย่อน ได้อีกต่อไปนี้

1. ผู้มีเงินได้ 30,000 บาท กรณีผู้มีเงินได้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มิใช่ นิติบุคคล หากอยู่ในประเทศไทยเพียงคนเดียวให้หักลดหย่อนได้ 30,000 บาท หากอยู่ในประเทศ ไทยตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ให้หักลดหย่อนได้ 60,000 บาท

¹³ สรรพากรสาส์น ปีที่ 58 ฉบับที่ 1 มกราคม 2554

¹⁴ กรมสรรพากร, วิธีการออกแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีภาษี 2554 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป

กรณีภริยาแยกคำนวณภาษี (ในแบบฯ ฉบับเดียวกัน ให้กรอกจำนวนเงินค่าลดหย่อนของภริยา 30,000 บาท ในช่อง “คู่สมรส”

2. คู่สมรส กรณีคู่สมรสไม่มีเงินได้หรือรวมคำนวณภาษี ให้หักค่าลดหย่อน 30,000

บาท

3. บุตร กรณีบุตรมิได้ศึกษาหรือศึกษาอยู่ในต่างประเทศ ให้หักลดหย่อนได้คนละ 15,000 บาท (หากแยกคำนวณภาษีให้หักได้คนละ 7,500 บาท) กรณีบุตรศึกษาอยู่ในประเทศให้หักลดหย่อนได้คนละ 17,000 บาท (หากแยกคำนวณภาษี ให้หักได้คนละ 8,500 บาท)

บุตรที่มีสิทธิหักลดหย่อน ได้แก่

1. บุตรที่ขอด้วยกฎหมายของผู้มีเงินได้ หรือของคู่สมรส

2. บุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้ (ให้หักลดหย่อนในฐานะบุตรบุญธรรมได้แต่ฐานะเดียว) บุตรตาม 1 และ 2 ต้องมีเงินได้พึงประเมินในปีภาษี 2554 ไม่ถึง 15,000 บาท และต้องอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ และเป็นผู้เยาว์ (อายุไม่ถึง 20 ปี หรือยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส) หรือ มีอายุไม่เกิน 25 ปี และยังคงศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือชั้นอุดมศึกษา (ระดับอนุปริญญาขึ้นไป) หรือ ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

จำนวนบุตรที่มีสิทธิหักลดหย่อน

(ก) บุตรที่เกิดก่อน พ.ศ. 2523 ให้หักได้ทุกคน

(ข) บุตรที่เกิดตั้งแต่ พ.ศ. 2523 หรือที่รับเป็นบุตรบุญธรรม ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 ให้หักรวมกัน (รวมกับบุตรตาม (ก) ด้วยแล้ว) ได้ไม่เกิน 3 คน การนับจำนวนบุตร ให้นับเฉพาะบุตรที่มีชีวิตอยู่ตามลำดับอายุสูงสุดของบุตร โดยให้นับรวมทั้งบุตรที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการหักลดหย่อนด้วย

4. อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา

4.1 บิดามารดาต้องมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่ต้องไม่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป

4.2 ผู้มีเงินได้หรือสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ต้องเป็นบุตรขอด้วยกฎหมาย (บุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิหักลดหย่อน) และการหักลดหย่อนหักได้ตลอดปีภาษี

4.3 หักลดหย่อนบิดามารดาของผู้มีเงินได้คนละ 30,000 บาท และ หักลดหย่อนได้สำหรับบิดามารดาของคู่สมรสที่ไม่มีเงินได้อีกคนละ 30,000 บาท

4.4 ถ้าเดิมต่างฝ่ายต่างหักบิดามารดาของตนอยู่แล้ว ต่อมาสมรสกันในปีแรกที่สมรสนั้นต่างฝ่ายต่างหักบิดามารดาของตนได้คนละ 30,000 บาท และในปีที่อยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีนั้น

หากภริยาไม่ใช่สิทธิแยกยื่นเสียภาษี ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนได้ทั้งฝ่ายของตนและภริยา แต่หากภริยาแยกยื่นแบบเสียภาษีให้ต่างฝ่ายต่างหักบิดามารดาของตน

4.5 บุตรหลายคนรับอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา ให้บุตรคนใดคนหนึ่งที่มีหนังสือรับรองการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาเป็นผู้มีสิทธิหักลดหย่อนด้วยแบบ ล.ย.03

4.6 ผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทยให้หักลดหย่อนได้เฉพาะบิดามารดาที่อยู่ในประเทศไทยเท่านั้น

4.7 ผู้มีเงินได้ต้องระบุเลขประจำตัวประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของบิดามารดาในแบบ แสดงรายการ

5. อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ

5.1 การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาสามีหรือภริยาบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้ บิดามารดาหรือบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ หรือบุคคลอื่นที่ผู้มีเงินได้เป็นผู้ดูแลตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ คนละ 60,000 บาท โดยบุคคลดังกล่าวต้องเป็นคนพิการซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการหรือเป็นคนทุพพลภาพ ตามมาตรา 47(1)(ฎ) แห่งประมวลรัษฎากร ให้หักลดหย่อนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข รวมทั้งจำนวนคนพิการและคนทุพพลภาพในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้มีเงินได้หักลดหย่อน สำหรับบุคคลซึ่งเป็นคนพิการ ซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือบุคคลซึ่งเป็นคนทุพพลภาพ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ดังต่อไปนี้

(ก) บิดามารดาของผู้มีเงินได้

(ข) บิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้

(ค) สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้

(ง) บุตรชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้

(จ) บุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้

(ฉ) บุคคลอื่นนอกจาก (ก) (ข) (ค) (ง) และ

(จ) ซึ่งเป็นคนพิการที่ผู้มีเงินได้เป็นผู้ดูแลตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือซึ่งเป็นคนทุพพลภาพและอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ จำนวน 1 คน

กรณีทุพพลภาพ ต้องเป็นกรณีที่แพทย์ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมได้ตรวจและแสดงความเห็นว่าบุคคลตาม (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) มีภาวะจำกัดหรือขาดความสามารถการประกอบกิจวัตรหลักอันเป็นปกติเยี่ยงบุคคลทั่วไปอันเนื่องมาจากสาเหตุทางปัญหาสุขภาพหรือความเจ็บป่วยที่เป็นต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่า 180 วัน หรือทุพพลภาพมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 วัน

(2) บุคคลตาม (1) ที่ผู้มีเงินได้ใช้สิทธิหักลดหย่อนต้องมีเงินได้พึงประเมินไม่เกิน 30,000 บาท ในปีภาษีที่ผู้มีเงินได้ใช้สิทธิหักลดหย่อน โดยไม่รวมถึงเงินได้พึงประเมินที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ตามมาตรา 42 แห่งประมวลรัษฎากร

กรณีบุคคลตาม (1) เป็นทั้งคนพิการซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและเป็นคนทุพพลภาพ ให้ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนได้ในฐานะคนพิการเพียงฐานะเดียว

(3) ผู้มีเงินได้ที่จะใช้สิทธิหักลดหย่อนคนพิการซึ่งเป็นบุคคลตาม (1) ผู้มีเงินได้นั้นต้องเป็นผู้ดูแลตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยมีชื่อเป็นผู้ดูแลคนพิการในบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรณีมีการเปลี่ยนแปลงผู้ดูแลคนพิการในระหว่างปีภาษี ให้ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้มีชื่อเป็นผู้ดูแลคนพิการในบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการคนสุดท้ายในปีภาษินั้นเป็นผู้มีสิทธิหักลดหย่อน

(4) ผู้มีเงินได้ที่จะใช้สิทธิหักลดหย่อนคนทุพพลภาพซึ่งเป็นบุคคลตาม (1) ผู้มีเงินได้นั้นต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้มาแสดงเพื่อขอใช้สิทธิหักลดหย่อน

(ก) ใบรับรองแพทย์จากแพทย์ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ได้ตรวจและแสดงความเห็นว่าบุคคลตาม (1) มีภาวะจำกัดหรือขาดความสามารถในการประกอบกิจวัตรหลักอันเป็นปกติเยี่ยงบุคคลทั่วไปอันเนื่องมาจากสาเหตุทางปัญหาสุขภาพหรือความเจ็บป่วยที่เป็นต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่า 180 วัน หรือทุพพลภาพมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 วัน และใบรับรองแพทย์ดังกล่าวต้องเป็นใบรับรองแพทย์ที่ออกในปีภาษีที่ขอใช้สิทธิหักลดหย่อน

กรณีผู้มีเงินได้หลายคนมีใบรับรองแพทย์จากแพทย์ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมตาม (4) (ก) ให้ผู้มีเงินได้ทุกคนที่มีใบรับรองแพทย์ดังกล่าวตกลงกันเพื่อยินยอมให้ผู้มีเงินได้คนหนึ่งคนใดเป็นผู้ใช้สิทธิหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดู และทำ ความตกลงเป็นหนังสือ โดยผู้มีเงินได้ทุกคนที่มีใบรับรองแพทย์ดังกล่าวเป็นผู้ลงนามในหนังสือตกลงยินยอมนั้น เพื่อให้ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้ใช้สิทธิหักลดหย่อนคนทุพพลภาพ ใช้เป็นหลักฐานในการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 182)

(ข) หนังสือรับรองการเป็นผู้ประกอบการระดับสูงคุณภาพ ที่รับรองว่าผู้มีเงินได้เป็นผู้ประกอบการระดับสูงคุณภาพตาม (1) ซึ่งเป็นคนคุณภาพ โดยผู้รับรองต้องเป็นสามีภริยาหรือบุตรชอด้วยกฎหมายหรือบุตรบุญธรรมหรือหลาน หรือบิดามารดา หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือพี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน หรือปู่ย่าตายาย หรือลุงป้าหน้าอา ของบุคคลตาม (1) ซึ่งเป็นคนคุณภาพ หรือกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือบุคคลที่เป็นสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในท้องที่ที่บุคคลตาม (1) ซึ่งเป็นคนคุณภาพอาศัยอยู่ โดยหนังสือรับรองดังกล่าวผู้รับรองต้องรับรองของแต่ละปี ภาษีที่ผู้มีเงินได้ใช้สิทธิหักลดหย่อน ผู้รับรองตามวรรคหนึ่งต้องเป็นบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ และรับรองผู้มีเงินได้ไม่เงิน 1 คน สำหรับการเป็นผู้ประกอบการระดับสูงคุณภาพคนหนึ่งคนใด

(5) การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับที่ 182) ให้หักได้ตลอดปีภาษี ไม่ว่ากรณีที่จะหักได้นั้นจะมีอยู่ตลอดปี ภาษีหรือไม่ ทั้งนี้ การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนทุพพลภาพต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ วรรคสองของ (1) ด้วย

(6) กรณีผู้มีเงินได้มิได้อยู่ในประเทศไทยให้หักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคน พิการหรือคนทุพพลภาพได้เฉพาะคนพิการหรือคนทุพพลภาพที่เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย

5.2 บุคคลตาม 5.1 (1) ที่ผู้มีเงินได้จะใช้สิทธิหักลดหย่อนตามประกาศอธิบดี กรมสรรพากร (ฉบับที่ 182) จะต้องเป็นบุคคลที่มีเลขประจำตัวประชาชนตามกฎหมายว่าด้วย ทะเบียนราษฎร

5.3 การหักลดหย่อนตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรฯ (ฉบับที่ 182) ผู้มีเงินได้ต้อง แนบหนังสือรับรองการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ (แบบ ล.ย.04) และหลักฐานดังต่อไปนี้พร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(1) กรณีหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการให้แนบภาพถ่ายบัตรประจำตัว คนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของบุคคลที่ผู้มีเงินได้จะ ใช้สิทธิหักลดหย่อนพร้อมทั้งภาพถ่ายบัตรประจำตัวคนพิการในส่วนที่แสดงว่าผู้มีเงินได้เป็นผู้ดูแล คนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้วย

(2) กรณีหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนทุพพลภาพ ให้แนบหลักฐานดังต่อไปนี้

(ก) ใบรับรองแพทย์ ตาม 5.1 (4)(ก)

(ข) หนังสือรับรองการเป็นผู้ประกอบการระดับสูงคุณภาพ (แบบ ล.ย.04-1)

ตาม 5.1 (4)(ข)

5.4 กรณีผู้มีเงินได้ซึ่งมีสิทธิหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพล ภาพตามหลักเกณฑ์ตาม 5.1 (1)(ง) และ (จ) และผู้มีเงินได้และสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ต่างฝ่าย

ต่างมีเงินได้และอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว โดยภริยามีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากร และใช้สิทธิแยกยื่นรายการ และเสียภาษีต่างหากจากสามี ซึ่งสามีและภริยาต่างฝ่ายต่างหักค่าลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพได้คนละ 30,000 บาท สำหรับบุตรซึ่งเป็นคนพิการหรือคนทุพพลภาพนั้น ตามมาตรา 57 เบญจ (2) แห่งประมวลรัษฎากร สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ต้องแนบหลักฐานดังต่อไปนี้ พร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(1) ภาพถ่าย แบบ ล.ย.04 ของผู้มีเงินได้ตาม 5.3 ซึ่งสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ได้ลงลายมือชื่อรับรองภาพถ่ายนั้น

(2) ภาพถ่ายหลักฐานตาม 5.3 (1) และ (2) (ก) และ (ข) ของผู้มีเงินได้ ซึ่งสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ได้ลงลายมือชื่อรับรองภาพถ่ายนั้น

5.5 ผู้มีเงินได้หลายคนมีชื่อเป็นผู้ดูแลคนพิการในบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามมาตรา 47(1) ฎ แห่งประมวลรัษฎากร ให้ผู้มีเงินได้ทุกคนที่มีชื่อเป็นผู้ดูแลคนพิการในบัตรประจำตัวคนพิการตกลงกันเพื่อยินยอมให้ผู้มีเงินได้คนหนึ่งคนใดเป็นผู้ใช้สิทธิหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ และทำความตกลงเป็นหนังสือโดยผู้มีเงินได้ทุกคนที่มีชื่อเป็นผู้ดูแลคนพิการในบัตรประจำตัวคนพิการดังกล่าวเป็นผู้ลงนามในหนังสือตกลงยินยอมเพื่อให้ผู้มีเงินได้ ซึ่งเป็นผู้ใช้สิทธิหักลดหย่อนคนพิการใช้เป็นหลักฐานในการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูฯ

5.6 ผู้มีเงินได้มีสามีหรือภริยาซึ่งมีบุตรชอบด้วยกฎหมายที่เป็นคนพิการ โดยผู้มีเงินได้มีเงินได้ฝ่ายเดียว แต่สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้เป็นผู้ดูแลบุตร ซึ่งเป็นคนพิการ และมีชื่อเป็นผู้ดูแลในบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยไม่มีผู้มีเงินได้อื่นมีชื่อเป็นผู้ดูแลในบัตรประจำตัวคนพิการของบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายผู้มีเงินได้ดังกล่าวจึงมีสิทธิหักลดหย่อนบุตรชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นคนพิการนั้น

6. เบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส

6.1 บิดามารดาต้องไม่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้เกิน 30,000 บาทขึ้นไป

6.2 ผู้มีเงินได้หรือสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ต้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (บุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิยกเว้นฯ) และใช้สิทธิยกเว้นฯ ได้ตลอดปีภาษี

6.3 ผู้มีเงินได้จ่ายค่าเบี้ยประกันให้บิดามารดาของตน และบิดามารดาของคู่สมรสที่ไม่มีเงินได้ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท

6.4 ผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทยให้ยกเว้นภาษีเงินได้ได้เฉพาะเบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาที่อยู่ในประเทศไทยเท่านั้น

6.5 ถ้าเดิมต่างฝ่ายต่างหักเบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของตนอยู่แล้ว ต่อมาสมรสกันในปีแรกที่สมรสนั้นต่างฝ่ายต่างใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ค่าเบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของตนได้ตามจำนวนเบี้ยประกันที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท และในปีที่อยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีนั้น ทั้งภรรยาไม่ใช้สิทธิยกเว้นเสียภาษี หรือใช้สิทธิยกเว้นแบบเสียภาษีให้ต่างฝ่ายต่างได้รับยกเว้น ๑ ค่าเบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของตน

6.6 กรณีหนึ่งกรณีใดมีการจ่ายชำระจากบุตรผู้มีเงินได้ได้หลายคนให้ใช้สิทธิ ยกเว้น ได้ทุกคนโดยเฉลี่ยเบี้ยประกัน ตามส่วนจำนวนบุตรผู้มีเงินได้ร่วมกันจ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท

6.7 ผู้มีเงินได้ต้องมีใบเสร็จรับเงินหรือหนังสือรับรองที่มีข้อความอย่างน้อยตามประกาศอธิบดีฯ กำหนดจากบริษัทประกันชีวิต หรือบริษัทประกันวินาศภัยที่ประกอบกิจการในราชอาณาจักร

6.8 ผู้มีเงินได้ต้องระบุเลขประจำตัวประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของบิดามารดาในแบบแสดงรายการ

7. เบี้ยประกันชีวิต

7.1 การลดหย่อนและยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นเบี้ยประกันชีวิตของผู้มีเงินได้ เฉพาะกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตมีกำหนดเวลาตั้งแต่สิบปีขึ้นไป และเป็นประกันชีวิตที่ได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักร ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) กรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีความคุ้มครองอื่นเพิ่มเติม ค่าเบี้ยประกันภัยที่จ่ายสำหรับความคุ้มครองอื่นเพิ่มเติมดังกล่าวไม่สามารถยกเว้นภาษีสำหรับเบี้ยประกันภัยดังกล่าวได้

(2) กรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีการรับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนคืนในระหว่างอายุกรมธรรม์ต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ดังนี้

(ก) กรณีได้รับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนคืนทุกปีจะต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของเบี้ยประกันชีวิตรายปี หรือ

(ข) กรณีได้รับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนคืนตามช่วงระยะเวลาที่ผู้รับประกันภัยกำหนด นอกจาก (ก) เช่น 2 ปี 3 ปี หรือ 5 ปี เป็นต้น จะต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของเบี้ยประกันชีวิตสะสมของแต่ละช่วงระยะเวลาที่ผู้รับประกันภัยกำหนดให้มีการจ่ายเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนคืน หรือ

(ค) กรณีได้รับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนคืนที่ไม่เป็นตาม (ก) หรือ (ข) ผลรวมของเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนสะสมตั้งแต่ปีแรกถึงปีที่มีการจ่ายเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนคืน ต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของเบี้ยประกันชีวิตสะสมทั้งหมด ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

ทั้งนี้ เงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนคืนตาม (ก) และหรือ (ข) และหรือ (ค) ไม่รวมเงินปันผลตามกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ได้รับตามเงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันชีวิต หรือเงินผลประโยชน์ตอบแทนที่จ่ายเมื่อสิ้นสุดการจ่ายเบี้ยประกันชีวิตแล้ว แต่ผู้เอาประกันยังคงได้รับความคุ้มครองตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาประกันชีวิตหรือผลประโยชน์ตอบแทนที่จ่ายเมื่อสิ้นสุดอายุกรมธรรม์ ความใน (1) และ (2) ให้ใช้บังคับสำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ได้เริ่มทำตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2552 เป็นต้นไป

7.2 การได้รับค่าลดหย่อนและยกเว้นภาษีให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ให้ได้รับลดหย่อนและยกเว้นภาษีตลอดปีภาษี ไม่ว่ากรณีที่จะได้รับยกเว้นนั้นจะมีอยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่

(2) กรณีสามีหรือภรรยาผู้มีเงินได้ฝ่ายเดียว ให้ได้รับลดหย่อนและยกเว้นภาษีสำหรับผู้มีเงินได้เต็มจำนวนตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท ในกรณีสามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ ได้มีการประกันชีวิตและความเป็นสามีภรรยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี สามีหรือภรรยาซึ่งเป็นฝ่ายผู้มีเงินได้มีสิทธิหักลดหย่อนสำหรับเบี้ยประกันชีวิตของสามีหรือภรรยา ฝ่ายที่ไม่มีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท

(3) กรณีสามีภรรยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้

(ก) ถ้าความเป็นสามีภรรยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อน และยกเว้นภาษีให้สามีและภรรยาต่างฝ่ายต่างได้รับหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาท ซึ่งไม่เกินเงินได้พึงประเมินของแต่ละคนหลังหักค่าใช้จ่าย ตามมาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 46 แห่งประมวลรัษฎากร

(ข) ถ้าความเป็นสามีภรรยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนและยกเว้นภาษี และสามีภรรยาขึ้นรายการโดยรวมคำนวณภาษี ให้สามีและภรรยาต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาท

(ค) ถ้าความเป็นสามีภรรยาได้มีตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนและยกเว้นภาษี และภรรยาขึ้นรายการโดยแยกคำนวณภาษี ให้สามีและภรรยาต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อน และยกเว้นภาษีตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาท

7.3 การได้รับลดหย่อนและยกเว้นภาษีผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานจากผู้รับประกันภัยที่พิสูจน์ได้ว่าการจ่ายเบี้ยประกันชีวิต

กรณีกรรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีความคุ้มครองอื่นเพิ่มเติม หลักฐานตามวรรคหนึ่งต้องระบุจำนวน เบี้ยประกันชีวิตและเบี้ยประกันภัยที่จ่ายสำหรับความคุ้มครองอื่นเพิ่มเติมแยกออกจากกัน

กรณีกรรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีการรับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนคืนใน ระหว่างอายุกรรมธรรม์ หลักฐานตามวรรคหนึ่งต้องระบุเงื่อนไขตาม 7.1(2) ด้วยความใน วรรคสอง และวรรคสามให้ใช้บังคับสำหรับกรรมธรรม์ประกันชีวิตที่ได้เริ่มทำตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป

7.4 กรณีผู้มีเงินได้ได้ใช้สิทธิ์ลดหย่อนและยกเว้นภาษีเงินได้ตาม 7.2 แล้วและต่อมา ได้ปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ 7.1 ผู้มีเงินได้หมดสิทธิ์ได้รับการลดหย่อนและยกเว้นภาษี เงินได้ตาม 7.2 และ ต้องเสียภาษีเงินได้สำหรับปีภาษีที่ได้นำเงินค่าเบี้ยประกันชีวิตไปหักออกจาก เงินได้เพื่อลดหย่อนและยกเว้นภาษีเงินได้มาแล้วนับตั้งแต่วันที่ได้นับแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ ของปีภาษีนั้นๆ จนถึงวันที่ได้นับแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติมเพื่อเสียภาษี เงินได้เพิ่มเติมของปีภาษีดังกล่าว พร้อมเงินเพิ่มตามมาตรา 27 แห่งประมวลรัษฎากร

การฝากเงินออมสินประเภทสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัวก็อยู่ในข่ายที่จะขอ หักลดหย่อนตามเกณฑ์นี้ได้ด้วย

7.5 เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญ ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2553 เป็นต้นไป ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) เป็นการจ่ายเบี้ยประกันภัยสำหรับกรรมธรรม์ประกันชีวิตแบบบำนาญที่มี กำหนดเวลาตั้งแต่สิบปีขึ้นไป

(2) เป็นการประกันชีวิตที่ได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการ ประกันชีวิตในราชอาณาจักร

(3) มีการกำหนดการจ่ายผลประโยชน์เงินบำนาญเป็นรายงวดอย่างสม่ำเสมอซึ่ง จำนวนผลประโยชน์เงินบำนาญดังกล่าวจะจ่ายเท่ากันทุกงวดหรือจ่ายเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นตาม ระยะเวลาการเอาประกันก็ได้ โดยการจ่ายผลประโยชน์เงินบำนาญจะจ่ายตามการทรงชีพที่อาจมี การรับรองจำนวนงวดในการจ่ายที่แน่นอน

(4) มีการกำหนดช่วงอายุของการจ่ายผลประโยชน์เงินบำนาญเมื่อผู้มีเงินได้มี อายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ถึงอายุ 85 ปี หรือกว่านั้นและผู้มีเงินได้ต้องจ่ายเบี้ยประกันภัยครบถ้วนแล้ว ก่อนได้รับผลประโยชน์เงินบำนาญ

7.6 การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยสำหรับการ ประกันชีวิตแบบบำนาญของผู้มีเงินได้ กรณีผู้มีเงินได้ได้จ่ายเบี้ยประกันภัย สำหรับการประกันชีวิต

แบบบำนาญเพียงอย่างเดียว หรือได้จ่ายเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญและแบบอื่นด้วย แล้วแต่กรณี ให้ยกเว้นเงินได้ที่จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญ หรือการประกันชีวิตแบบบำนาญและแบบอื่น แล้วแต่กรณีตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 90,000 บาท และให้ยกเว้นเงินได้เพิ่มขึ้นอีกตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(1) ให้ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัย สำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นอีกในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินแต่ไม่เกิน 200,000 บาท

กรณีที่มีเงินได้ได้จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน แล้วแต่กรณี หรือจ่ายเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เงินที่ได้จ่ายดังกล่าว เมื่อรวมคำนวณกับเงินได้ที่ได้รับการยกเว้นตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เกินเงิน 500,000 บาทในปีภาษีเดียวกัน

(2) กรณีสามีหรือภรรยาที่มีเงินได้ฝ่ายเดียว ได้จ่ายเบี้ยประกันภัยในปีภาษี สำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญให้ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัย สำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญของสามีหรือภรรยาซึ่งเป็นฝ่ายผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นอีกในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินแต่ไม่เกิน 200,000 บาท

กรณีสามีหรือภรรยาซึ่งเป็นฝ่ายผู้มีเงินได้ได้จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน แล้วแต่กรณีหรือจ่ายเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เงินที่ได้จ่ายดังกล่าวเมื่อรวมคำนวณกับเงินได้ที่ได้รับการยกเว้นตามวรรคหนึ่งต้องไม่เกิน 500,000 บาท ในปีภาษีเดียวกัน

ทั้งนี้ ผู้มีเงินได้ดังกล่าว จะต้องใช้สิทธิในการหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเบี้ยประกันชีวิตแบบอื่น เต็มจำนวนเงิน 100,000 บาทก่อน ไม่ว่าจะมีการจ่ายเบี้ยประกันชีวิตแบบอื่นหรือไม่ก็ตาม แล้วนำจำนวนเงินที่เหลือ หลังหักเบี้ยประกันชีวิตแบบอื่นกรอกในช่องเบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญ

7.7 การได้รับยกเว้นภาษี ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานจากผู้รับประกันภัยซึ่งได้รับรองว่าเป็นการจ่ายเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญ

7.8 กรณีผู้มีเงินได้ได้ใช้สิทธิ์ยกเว้นภาษีเงินได้ตาม 7.6 แล้ว และต่อมาได้ปฏิบัติไม่ เป็นไปตามปลักเกณฑ์ของ 7.5 ผู้มีเงินได้หมดสิทธิ์ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ตาม 7.6 และต้องเสียภาษี เงินได้สำหรับปีภาษีที่ได้นำเงินค่าเบี่ยประกันชีวิตไปหักออกจากเงินได้เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้มาแล้ว นับตั้งแต่วันที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของปีภาษีนั้น ๆ จนถึงวันที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติมเพื่อเสียภาษีเงินได้เพิ่มเติมของปีภาษีดังกล่าว พร้อมเงินเพิ่มตาม มาตรการ 27 แห่งประมวลรัษฎากร

8. เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

หักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่ได้จ่ายไปจริงในปีภาษี 2554 แต่ไม่เกิน 10,000 บาท (ส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 490,000 บาท ซึ่งไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้าง ให้แสดงหักจาก เงินได้)

ในกรณีคู่สมรสของผู้มีเงินได้จ่ายเงินสะสม ๆ และความเป็นสามีภรรยาได้มีอยู่ ตลอดปีภาษี ให้หักลดหย่อนได้ตามเกณฑ์เดียวกัน

9. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตาม กฎหมาย ว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่จะได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษี เงินได้บุคคลธรรมดา ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังนี้

9.1 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข

(1) ผู้มีเงินได้ต้องซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพไม่น้อยกว่าปี ละ 1 ครั้ง และต้องไม่ระงับการซื้อหน่วยลงทุนเป็นเวลาเกินกว่า 1 ปี ติดต่อกัน และต้องมีจำนวน รวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของเงินได้ที่ได้รับในแต่ละปีหรือมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปี

(2) ผู้มีเงินได้จะต้องถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องกัน ถ้าเป็นสมาชิกยังไม่ถึง 5 ปีต่อเนื่องกันต้องเป็นสมาชิกไปจนมีระยะเวลาการเป็น สมาชิกไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องกันนับตั้งแต่วันซื้อหน่วยลงทุนครั้งแรก และได้ถอนหน่วยลงทุน ดังกล่าวเมื่อผู้มีเงินได้นั้นมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ สำหรับการซื้อหน่วยลงทุนในกองทุน รวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป แต่มิให้ใช้บังคับในกรณีผู้มีเงินได้ได้ถอนหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยง ชีฟเพราะเหตุทุพพลภาพหรือตาย

(3) ผู้มีเงินได้ต้องไม่ได้รับเงินปันผลหรือเงินอื่นใดจากกองทุนรวมเพื่อการ เลี้ยงชีพในระหว่างการลงทุนและต้องได้รับคืนเงินลงทุนและผลประโยชน์จากกองทุนรวมเพื่อการ เลี้ยงชีพเมื่อมีการได้ถอนหน่วยลงทุนเท่านั้น

(4) ผู้มีเงินได้ต้องไม่กู้ยืมเงินหรือเบิกเงินจากกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพที่ผู้มีเงินได้ได้ซื้อหน่วยลงทุนไว้

9.2 กรณีผู้มีเงินได้ได้ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพเกินกว่าหนึ่งกองทุน เงินได้ที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพในแต่ละหน่วยกองทุนที่จะได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตาม 9.1 และต้องมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของเงินได้ที่ได้รับในแต่ละปี หรือมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปี

9.3 กรณีผู้มีเงินได้ได้ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ซึ่งได้ปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในวรรค 9.1 หรือ 9.2 ในปีใด เมื่อผู้มีเงินได้ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติม ตาม 9.7 แล้ว และได้ถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพที่ยังคงเหลืออยู่ เมื่อผู้มีเงินได้ได้ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพต่อไป โดยได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ใน 9.1 และ 9.2 นับตั้งแต่ปีที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติม การนับระยะเวลาการถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพให้นับระยะเวลาที่ได้ถือหน่วยลงทุนในกองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพก่อนปีที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติมรวมเข้าด้วย

การโอนการลงทุนในหน่วยลงทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามวรรคหนึ่ง กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพที่ได้รับคำสั่งโอนจากผู้มีเงินได้ จะต้องจัดทำเอกสารหลักฐานการโอนส่งมอบให้แก่กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพที่รับโอนเก็บไว้เป็นหลักฐานพร้อมที่จะให้เจ้าพนักงานตรวจสอบได้

9.4 กรณีผู้มีเงินได้ได้ถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องกัน ถ้าเป็นสมาชิกยังไม่ถึง 5 ปีต่อเนื่องกันต้องเป็นสมาชิกไปจนมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องกันนับตั้งแต่วันซื้อหน่วยลงทุนครั้งแรกและมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์ ทุพพลภาพผู้มีเงินได้จะไม่ซื้อหน่วยลงทุนต่อไป หรือจะซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพปีใดปีหนึ่ง และจะซื้อหน่วยลงทุนเป็นจำนวนเท่าใดก็ได้ โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม 9.1 (1) และ 9.2

9.5 กรณีผู้มีเงินได้ได้โอนการลงทุนในหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วนไปยังกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพอื่นไม่ว่าจะโอนไปยังกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพใด กองทุนรวมหนึ่งหรือหลายกองทุนรวม ผู้มีเงินได้จะต้องโอนการลงทุนไปยังกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพอื่นภายใน 5 วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันที่กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพที่โอนได้รับคำสั่งโอนจากผู้มีเงินได้

การโอนการลงทุนไปกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามวรรคหนึ่ง กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพที่ได้รับคำสั่ง โอนจากผู้มีเงินได้จะต้องจัดทำเอกสารหลักฐานการโอนส่งมอบให้แก่กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพที่รับโอนเก็บไว้เป็นหลักฐานพร้อมที่จะให้เจ้าพนักงานประเมินตรวจสอบได้

9.6 การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนตาม 9.1 9.2 9.3 และ 9.4 ให้ยกเว้นเท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ ทั้งนี้จะต้องมีจำนวนไม่เกิน 500,000 บาทสำหรับปีภาษีนั้น

กรณีผู้มีเงินได้จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือ กองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน เงินได้ที่ได้รับยกเว้นตามวรรคหนึ่ง เมื่อรวมกับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกองทุนสงเคราะห์ต้องไม่เกิน 500,000 บาท

9.7 กรณีผู้มีเงินได้ได้ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ และได้ใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ตาม 9.6 แล้ว และต่อมาได้ปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ 9.1 9.2 หรือ 9.3 ผู้มีเงินได้หมดสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ตาม 9.6 และ ต้องเสียภาษีเงินได้สำหรับปีภาษีที่ได้นำเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนไปหักออกจากเงินได้เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้มาแล้วที่อยู่ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของปีภาษีนั้น ๆ จนถึงวันที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติม เพื่อเสียภาษีเงินได้เพิ่มเติมของปีภาษีดังกล่าว พร้อมเงินเพิ่มตามมาตรา 27 แห่งประมวลรัษฎากร

ในการเสียภาษีเงินได้ตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาศัยอำนาจตามมาตรา 3 อัญญัติ วรรคสองแห่งประมวลรัษฎากร ได้อนุมัติขยายเวลาการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติมให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ โดยให้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติมสำหรับปีภาษีที่ได้นำเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพไปหักออกจากเงินได้พึงประเมินเพื่อยกเว้นภาษีเงินได้ แล้วได้ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดจากปีที่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของ 9.1 9.2 หรือ 9.3 โดยไม่ต้องเสียเงินเพิ่มตามมาตรา 27 แห่งประมวลรัษฎากร

9.8 การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 171) ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานจากกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพที่แสดงได้ว่ามีการจ่ายเงินเข้ากองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพและให้ผู้มีเงินได้นำเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีไปคำนวณหักจากเงิน

ได้ฟังประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากรเมื่อได้หักตามมาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 46 แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว

10. การซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว

เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่จะได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

10.1 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข

ผู้มีเงินได้ต้องซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวมีจำนวนรวมกันไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ได้รับในปีภาษีนั้น เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 500,000 บาท โดยผู้มีเงินได้จะต้องถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี ปฏิทิน แต่ไม่รวมถึงกรณีผู้มีเงินได้ไถ่ถอนหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว เพราะเหตุพลาภาพหรือตาย

กรณีเหตุพลาภาพต้องเป็นกรณีที่แพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจและแสดงความเห็นว่า ผู้ถือหน่วยลงทุนเหตุพลาภาพจนไม่สามารถประกอบอาชีพซึ่งก่อให้เกิดเงินได้ ที่จะนำมาซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวได้อีกต่อไป

10.2 กรณีผู้มีเงินได้ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวเกินกว่า 1 กองทุน เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวในแต่ละกอง ที่จะได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตาม 10.1 และต้องมีจำนวนรวมกัน ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ได้รับในปีภาษีนั้น ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 500,000 บาท

10.3 กรณีผู้มีเงินได้ได้ออนการลงทุนในหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวทั้งหมดหรือบางส่วนไปยังกองทุนรวมหุ้นระยะยาวอีกกองทุนหนึ่งไม่ว่าจะโอนไปยังกองทุนรวมหุ้นระยะยาวกองเดียวหรือหลายกอง ผู้มีเงินได้จะต้องโอนการลงทุนไปยังกองทุนรวมหุ้นระยะยาวนั้นภายใน 5 วันทำการ นับตั้งแต่วันถัดจากวันที่กองทุนรวมหุ้นระยะยาวที่โอนได้รับคำสั่งโอนจากผู้มีเงินได้ จึงจะถือว่าระยะเวลาในการถือหน่วยลงทุนในกรณีดังกล่าว มีระยะเวลาต่อเนื่องกัน การโอนการลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามวรรคหนึ่ง กองทุนรวมหุ้นระยะยาวที่ได้รับคำสั่งโอนจากผู้มีเงินได้ จะต้องจัดทำเอกสารหลักฐานการโอนส่งมอบให้แก่กองทุนรวมหุ้นระยะยาวที่รับโอนเก็บไว้เป็นหลักฐานพร้อมที่จะให้เจ้าพนักงานประเมินตรวจสอบได้

10.4 การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุน 10.1 และ 10.2 ให้ยกเว้นเท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามกฎหมายว่าด้วย

หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินทั้งนี้จะต้องมีจำนวนไม่เกิน 500,000 บาทสำหรับปีภานีนั้น และผู้มีเงินได้ดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลธรรมดา แต่ไม่รวมถึงห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล และ กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง

10.5 กรณีผู้มีเงินได้ได้ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวและได้ใช้สิทธิยกเว้นภานีเงินได้ตาม 10.4 แล้ว และต่อมาได้ปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ 10.1 หรือ 10.2 ผู้มีเงินได้หมดสิทธิได้รับยกเว้นภานีเงินได้ตาม 10.4 แต่ไม่รวมถึงกรณีที่ผู้มีเงินได้ไถ่ถอนหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวเพราะเหตุพลาพหรือตาย ผู้มีเงินได้ต้องเสียภานีเงินได้สำหรับปีภานีที่ได้นำเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนไปหักออกจากเงินได้เพื่อยกเว้นภานีเงินได้มาแล้วที่อยู่ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ไถ่ถอนแบบแสดงรายการภานีเงินได้ของปีภานีนั้น ๆ จนถึงวันที่ไถ่ถอนแบบแสดงรายการภานีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติมเพื่อเสียภานีเงินได้เพิ่มเติมของปีภานีดังกล่าว พร้อมเงินเพิ่มตามมาตรา 27 แห่งประมวลรัษฎากร

ในกรณีที่มีการขายหน่วยลงทุนให้แก่กองทุนรวมหุ้นระยะยาวซึ่งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตาม 10.1 หรือ 10.2 การคำนวณต้นทุน ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหน่วยลงทุน (Capital gain) เพื่อเสียภานีในกรณีดังกล่าวให้คำนวณโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO)

10.6 การได้รับยกเว้นภานีเงินได้ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภานีเงินได้ (ฉบับที่ 169) ผู้มีเงินได้ต้องมีหนังสือรับรองการซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวจากบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมที่แสดงได้ว่ามีการจ่ายเงินเข้ากองทุนรวมหุ้นระยะยาวดังกล่าว และให้ผู้มีเงินได้นำเงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภานีไปคำนวณหักจากเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร เมื่อได้หักตามมาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 46 แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว

11. ดอกเบียเงินกู้ยืม

จากการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย โดยจำนองอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้น ให้ได้รับลดหย่อนและยกเว้นภานีตามจำนวนเงินที่จ่ายจริงในปีภานี 2554 แต่ไม่เกิน 100,000 บาท ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการดังนี้

(1) เป็นดอกเบียเงินกู้ยืมสำหรับการกู้ยืมจาก

(1.1) ผู้ประกอบกิจการในราชอาณาจักรดังต่อไปนี้

(ก) ธนาคาร

(ข) บริษัทตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจลงทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

(ค) บริษัทประกันชีวิต

(ง) สหกรณ์

(จ) นายจ้างซึ่งมีระเบียบเกี่ยวกับเงินกองทุนที่จัดสรรไว้เพื่อสวัสดิการแก่ลูกจ้าง

(ฉ) บรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย

(1.2) กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์เพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(1.3) กองทุนรวมเพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินที่จัดตั้งตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(1.4) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(2) เป็นดอกเบี้ยเงินกู้ตามสัญญากู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้ออาคารพร้อมที่ดิน หรือห้องชุดในอาคารชุด หรือเพื่อสร้างอาคารใช้อยู่อาศัยบนที่ดินของตนเองหรือที่ดินที่ตนเองมีสิทธิครอบครอง

(3) ต้องจ้างนองอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุด หรืออาคารพร้อมที่ดินเป็นประจำน การกู้ยืมเงินนั้น โดยมีระยะเวลาจ้างนองตามระยะเวลาการกู้ยืม

(4) ต้องใช้อาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดตาม (3) เป็นที่อยู่อาศัยในปีที่ขอหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีแต่ไม่รวมถึงกรณีลูกจ้างซึ่งถูกนายจ้างสั่งให้ไปปฏิบัติงานของนายจ้าง ณ ต่างถิ่นเป็นประจำ หรือกรณีอาคารหรือห้องชุดดังกล่าวเกิดอัคคีภัย ภัยธรรมชาติ หรือภัยอันเกิดจากเหตุอื่น ทั้งนี้ เฉพาะที่มีใช้ความผิดของผู้มีเงินได้จนไม่อาจใช้ อาคารหรือห้องชุดนั้นอยู่อาศัยได้

(5) กรณีผู้มีเงินได้มีอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดตาม (3) เป็นที่อยู่อาศัยในปีที่ขอหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีเกินกว่า 1 แห่ง ให้หักลดหย่อนและยกเว้นภาษีได้ทุกแห่งสำหรับอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดตาม (3)

(6) ให้หักลดหย่อนและยกเว้นภาษีได้ตลอดปีภาษี ไม่ว่ากรณีที่จะหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีได้นั้นจะมีอยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่

(7) กรณีผู้มีเงินได้หลายคนร่วมกันกู้ยืม ให้หักลดหย่อนและยกเว้นภาษีได้ทุกคน โดยเฉลี่ยค่าลดหย่อนและยกเว้นภาษีตามส่วนจำนวนผู้มีเงินได้ แต่รวมกันต้องไม่เกินจำนวนที่จ่ายจริง และไม่เกิน 100,000 บาท

(8) กรณีสามีภริยาร่วมกันกู้ยืม โดยสามีหรือภริยามีเงินได้ฝ่ายเดียวให้หักลดหย่อนและยกเว้นภาษี สำหรับผู้มีเงินได้เต็มจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

(9) กรณีผู้มีเงินได้ซึ่งมีสิทธิหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาได้สมรสกัน ให้ยังคงหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีดังนี้

(ก) ถ้าความเป็นสามีภริยามิได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนและยกเว้นภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

(ข) ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีและสามีภริยารายการ โดยรวมคำนวณภาษีให้หักลดหย่อนและยกเว้นภาษีรวมกันตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

(ค) ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนและยกเว้นภาษี และภริยารายการ โดยแยกคำนวณภาษีให้สามีและภริยาต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีได้กึ่งหนึ่งของจำนวนที่จ่ายจริง แต่รวมกันไม่เกิน 100,000 บาท

(10) กรณีมีการแปลงหนี้ใหม่ด้วยการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้เงินกู้ยืมระหว่างผู้ให้กู้ตาม

(1) ให้ยังคงหักลดหย่อนและยกเว้นภาษี ได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาท

ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมดังกล่าวข้างต้น ให้หมายความรวมถึงดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อซื้อเช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย หรือห้องชุดด้วย ทั้งนี้ เฉพาะดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ยืมเพื่อชำระหนี้ส่วนที่ไม่เกินกว่าหนี้ที่ค้างชำระนั้น

ผู้มีเงินได้ต้องมีหนังสือรับรองตามแบบที่อธิบดีกำหนดจากผู้ให้กู้ยืมเพื่อเป็นหลักฐานว่าได้มีการจ่ายดอกเบี้ยสำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อดำเนินการดังกล่าวนี้ด้วย

12. เงินสมทบกองทุนประกันสังคม

ในปีภาษี 2554 หักลดหย่อนได้ตามที่จ่ายจริงไม่เกิน 9,000 บาท ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กรณีสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ซึ่งเป็นผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีให้หักลดหย่อนได้ สำหรับเงินสมทบของสามีหรือภริยาที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม

การหักลดหย่อนค่าซ่อมบ้านและค่าซ่อมรถที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัยตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555

เนื่องด้วยเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรการภาษีเพื่อช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย กรณีการหักลดหย่อนค่าซ่อมบ้านและค่าซ่อมรถและขณะนี้ร่างกฎหมาย ตามมาตรการภาษีดังกล่าวอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมสรรพากรจึงขอชี้แจงเกี่ยวกับมาตรการภาษีดังกล่าว ดังนี้

กรณีค่าซ่อมบ้าน

1. ยกเว้นเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัยที่เป็นอาคาร หรือที่อยู่ในเขตอาคาร หรือห้องชุดในอาคารชุด หรือทรัพย์สินที่มีการประกอบติดตั้งติดกับตัวอาคารหรือในเขตอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุด แต่รวมกันทั้ง หยอดแล้วไม่เกิน 100,000 บาท ตัวอย่างเช่น

(1) ค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอาคาร เช่น ค่าสีทาบ้าน ห้องชุดในอาคารชุด หรือตึกแถว ค่ากระเบื้อง ค่าฝ้าเพดาน ค่าหลังคา ค่าอิฐ ค่าปูนที่ใช้ในการซ่อมแซมและค่าแรงในการซ่อมแซม

(2) ค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมทรัพย์สินที่มีการประกอบติดตั้งติดกับตัวอาคารหรือห้องชุด เช่น ค่าซ่อมแซมเฟอร์นิเจอร์ built-in

(3) ค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมทรัพย์สินที่มีการประกอบติดตั้งติดอยู่ในเขตอาคาร เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมรั้ว ประตูรั้ว กำแพง โรงรถ สระว่ายน้ำ บ่อเลี้ยงปลา รวมทั้งค่าแรง

2. การยกเว้นภาษีตาม 1. ให้คำนวณหักเสมือนเป็นค่าลดหย่อน โดยกรอกในแบบ ภ.ง.ด. 90 และ ภ.ง.ด. 91 ในส่วนของ “รายการลดหย่อนและยกเว้นหลังหักค่าใช้จ่าย” ใน “ข้อ 12. อื่นๆ”

3. ต้องเป็นการซ่อมแซมทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัยระหว่างวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2555 และอยู่ในพื้นที่ที่ทางราชการประกาศให้เป็นพื้นที่ที่เกิดอุทกภัย

4. กรณีผู้มีเงินได้จ่ายค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัยจำนวนหนึ่งแห่ง หรือเกินกว่าหนึ่งแห่ง ให้ได้รับสิทธิหักลดหย่อนภาษีสำหรับค่าซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นทุกแห่งตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่รวมกันแล้วไม่เกิน 100,000 บาท

5. เอกสารหลักฐาน

(1) ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานที่แสดงความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัย หรือหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้เช่าอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัย หรือหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัยนั้นเป็นที่ยู่อาศัยหรือใช้ประกอบกิจการหรือใช้ประโยชน์อื่น

(2) ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานเอกสารการจ่ายเงินค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมทรัพย์สินที่แสดงตัวผู้รับเงินและผู้จ่ายเงิน วัน เดือน ปี ที่จ่าย รายการที่จ่าย จำนวนเงินที่จ่าย และลายมือชื่อของผู้รับเงิน

6. ผู้มีเงินได้ต้องใช้สิทธิลดหย่อนภาษีในปีที่ได้จ่ายค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซม โดยให้ใช้สิทธิได้ในปีภาษี 2554 และปีภาษี 2555 และหากผู้มีเงินได้จ่ายเงินค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งสองปีภาษี ให้ได้รับลดหย่อนภาษีตามที่จ่ายจริงในแต่ละปีภาษีแต่รวมกันสองปีภาษีแล้วต้องไม่เกิน 100,000 บาท

กรณีค่าซ่อมรถ

1. ยกเว้นเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมรถที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม แต่รวมกันทั้งหมดแล้ว ไม่เกิน 30,000 บาท ตัวอย่างเช่น ค่าอมแซมสีรถ เบาะรถ ล้อรถ ระบบแอร์ในรถหรืออุปกรณ์ที่ติดกับตัวรถซึ่งเสียหายจากการถูกน้ำท่วม

2. การยกเว้นภาษีตาม 1. ให้คำนวณหักเสมือนเป็นค่าลดหย่อน โดยกรอกในแบบ ภ.ง.ด. 90 และ ภ.ง.ด. 91 ในส่วนของ “รายการลดหย่อนและยกเว้นหลังหักค่าใช้จ่าย” ใน “ข้อ 12. อื่นๆ”

3. ต้องเป็นการซ่อมแซมรถที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัยในระหว่างวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2555 และผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นเจ้าของรถต้องอยู่ในพื้นที่ที่ทางราชการประกาศให้เป็นพื้นที่ที่เกิดอุทกภัย

4. กรณีผู้มีเงินได้จ่ายค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมรถที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัย จำนวนหนึ่งคันหรือเกินกว่าหนึ่งคัน ให้ได้รับสิทธิลดหย่อนภาษีสำหรับค่าซ่อมแซมรถทุกคันตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่รวมกันแล้วไม่เกิน 30,000 บาท

5. เอกสารหลักฐาน

(1) ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานที่แสดงความเป็นเจ้าของรถหรือหลักฐานแสดงการเช่าซื้อรถ ซึ่งได้รับความเสียหายจากอุทกภัยและมีการจ่ายค่าซ่อมแซมรถนั้น

(2) ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานเอกสารการจ่ายเงินค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมรถที่แสดงตัวผู้รับเงินและผู้จ่ายเงิน วัน เดือน ปี ที่จ่าย รายการที่จ่าย จำนวนเงินที่จ่าย และลายมือชื่อของผู้รับเงิน

6. ผู้มีเงินได้ต้องใช้สิทธิลดหย่อนภาษีในปีที่ได้จ่ายค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมรถ โดยให้ใช้สิทธิได้ในปีภาษี 2554 และปีภาษี 2555 และหากผู้มีเงินได้จ่ายเงินค่าซ่อมแซมหรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมรถดังกล่าวทั้งสองปีภาษี ให้ได้รับลดหย่อนภาษีตามที่จ่ายจริงในแต่ละปีภาษีแต่รวมกันสองปีภาษีแล้วต้องไม่เกิน 30,000 บาท

เหตุผลที่ใช้อำนาจออกกฎหมายโดยมีผลในทางปฏิบัติเช่นเดียวกับการแก้ไขพระราชบัญญัติซึ่งในที่นี้คือ มาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร เพื่อต้องการความรวดเร็วในการใช้กฎหมาย และความแน่นอนในการกำหนดค่าลดหย่อน เพราะหากใช้กระบวนการแก้ไขพระราชบัญญัติตามวิธีการปกติ ซึ่งต้องผ่านการพิจารณาหลายขั้นตอนจากรัฐสภาที่อาจใช้เวลานาน ซึ่งทำให้ออกกฎหมายไม่ทันใช้กับสถานการณ์ที่ต้องการความเร่งด่วน รวมทั้งจำนวนเงินค่าลดหย่อนที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาที่อาจเป็นที่ถกเถียงกันว่าจำนวนเท่าใดจึงจะเหมาะสมซึ่งอาจหาข้อยุติได้ยาก ฝ่ายบริหารจึงอาศัยช่องทางที่กฎหมายให้อำนาจในการออกกฎเพื่อยกเว้นภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรหรือตามที่กฎหมายให้อำนาจในการออกกฎเพื่อยกเว้นภาษีเงินได้ที่มีผลเป็นการเพิ่มค่าลดหย่อนตามมาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร

3.3 ข้อหาหรือภาษีอากรที่เป็นประเด็นปัญหา

ตัวอย่างแนววินิจฉัยของกรมสรรพากร

กรณีสามีภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ และความเป็นสามีและภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี และได้ประกันชีวิตทั้งสองคน หากยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน ให้สามีและภริยาหักลดหย่อนได้ไม่เกินคนละ 10,000 บาท ตามมาตรา 47(1)(ง) หากภริยาใช้สิทธิแยกยื่นรายการและคำนวณภาษีต่างหากจากสามี ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้ไม่เกิน 10,000 ตามมาตรา 57 เบญจ 8

• ประเด็นที่ควรพิจารณา

1. กรณีความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอด ปีภาษี (การอยู่ต่างท้องที่กันหรือต่างคนต่างอยู่เป็นครั้งคราวถือว่าอยู่รวมกันให้หักลดหย่อนรวมกันได้ 60,000 บาท ประมวลรัษฎากร (มาตรา 47(2))

2. กรณีที่ภริยามีเงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากร มาตรา 40(1) (เงินเดือน ค่าจ้างฯ) ไม่ว่าจะมิเงินได้พึงประเมินประเภทอื่นด้วยหรือไม่ ภริยาจะใช้สิทธิยื่นรายการและเสียภาษีเงินได้ (ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ) แยกต่างหากจากสามีก็ได้ โดยแยกยื่นรายการคำนวณภาษีเฉพาะเงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากร มาตรา 40(1) เท่านั้น มิให้ถือเป็นเงินได้ของสามีตามประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี (เงินได้ของภริยาให้ถือเป็นเงินได้ของสามี) ก็ได้ (จะไม่เลือกเช่นนี้ก็) ส่วนเงินได้อื่นๆ นอกจากเงินเดือน ค่าจ้าง ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 40(1) ของภริยาต้องคำนวณภาษีรวมกับสามี ในกรณีภริยาเลือกคำนวณเสียภาษีเงินได้แยกต่างหากจากสามี ในกรณีภริยาเลือกคำนวณเสียภาษีเงินได้แยกต่างหากจากสามี

การหักลดหย่อนให้สามีและภริยาต่างฝ่ายต่างหักได้ดังนี้

(ก) สำหรับผู้มีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 47(1)(ก) หักได้ 30,000 บาท

(ข) สำหรับบุตรของผู้มีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 47(1)(ค) หักได้คนละ
กึ่งหนึ่ง

(ค) สำหรับเบี้ยประกันชีวิตตามประมวลรัษฎากรมาตรา 47(1)(ง) วรรคหนึ่ง ต่าง
ฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ หักได้เท่ากับจำนวนเบี้ยประกันที่จ่าย
ในปีภาษีแต่ไม่เกิน 10,000 บาท

(ง) สำหรับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หักลดหย่อนตามจำนวนที่
จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท (ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ข))

(จ) สำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่
อาศัย หักได้คนละกึ่งหนึ่ง (ประมวลรัษฎากรมาตรา 47(1)(ซ)) (ฉ) สำหรับเงินสมทบที่ผู้ประกันตน
จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม หักลดหย่อนตามจำนวนที่จ่ายจริง (ประมวลรัษฎากรมาตรา 47(1)(ฌ))

(ช) สำหรับเงินบริจาคส่วนตัว ฝ่ายใดบริจาคเงินเพื่อการกุศลตามเงื่อนไขที่
กฎหมายกำหนดให้นำมาหักลดหย่อนได้ตามจำนวนเท่าที่บริจาคแต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้พึง
ประเมินหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว (ประมวลรัษฎากรมาตรา 47(7))

การหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้มิได้ อยู่ในประเทศไทย ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(3) วางหลักไว้
ว่า ในกรณีผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย การหักลดหย่อนตามประมวลรัษฎากร มาตรา
47(1)(ข)(ค) และ(ล) ให้หักได้เฉพาะสามีหรือภริยาและบุตรที่อยู่ในประเทศไทย

• ประเด็นที่ควรพิจารณา

กรณีผู้มีเงินได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย มีสิทธินำสามีหรือภริยาและบุตรมาหัก
ลดหย่อนได้ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ไม่ว่าสามีหรือภริยาและบุตรนั้นจะอยู่ในหรือนอก
ประเทศไทย

การหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี

ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(4) วางหลักไว้ว่า ในกรณีผู้มีเงินได้ถึงแก่ความตาย
ในระหว่างปีภาษี ให้หักลดหย่อนได้เสมือนผู้ตายมีชีวิตอยู่ตลอดปีภาษีที่ผู้นั้นถึงแก่ความตาย

การหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้เป็น กองมรดก

ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(5) วางหลักไว้ว่า ในกรณีผู้มีเงินได้เป็นกองมรดก ให้
หักลดหย่อนได้ 30,000 บาท

การหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชันติ
บุคคล

ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(6) วาง หลักไว้ว่า ในกรณีผู้มีเงินได้เป็นห้างหุ้นส่วน
สามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชันติบุคคล ให้หักลดหย่อนได้ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 47(1)(ก)

สำหรับผู้เป็นหุ้นส่วนหรือบุคคลในคณะบุคคลแต่ละคนซึ่งเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย แต่รวมกันต้องไม่เกิน 60,000 บาท

ค่าลดหย่อนตามรายการ

ค่าลดหย่อนตามรายการ เป็นค่าลดหย่อนที่ให้สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวไม่แน่นอนและไม่ขึ้นกับจำนวน รายได้ แยกประเภทตามประมวลรัษฎากรได้ดังต่อไปนี้

1. การหักลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิต
2. การหักลดหย่อนเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ 3. การหักลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืม

3. จากการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย

4. การหักลดหย่อนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม

5. การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา

6. การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดู คนพิการ

7. การหักลดหย่อนสำหรับเงินบริจาค

โดยมีสาระสำคัญเบื้องต้นและข้อพิจารณาที่น่าสนใจของค่าลดหย่อนแต่ละประเภทดังนี้

การหักลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิต

กฎหมายบัญญัติให้หักลดหย่อนเบี้ย ประกันชีวิตได้โดยกำหนดไว้ในประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ง) ซึ่งค่าเบี้ยประกันชีวิตที่จะหัก ลดหย่อนได้ต้องเป็นเบี้ยประกันที่จ่ายให้ผู้รับประกันที่ประกอบกิจการในราชอาณาจักรเท่านั้น ไม่ว่าจะ เป็นกิจการที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายของต่างประเทศ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ง) กฎกระทรวง ฉบับที่ 266 (แก้ไขฉบับที่ 126) และ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ ฉบับที่ 172

การยกเว้นภาษีเงินได้ตามข้อ 2(61) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ประกอบกับประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 172)ฯ ลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2551 นั้น ให้ยกเว้นเงินได้ที่ผู้มีเงินได้จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันชีวิตของผู้มีเงินได้ เฉพาะกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตมีกำหนดเวลาตั้งแต่สิบปีขึ้นไป และเป็นการประกันชีวิตที่ได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัย ที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักรเท่านั้น กรณีการจ่ายเบี้ยประกันชีวิตสำหรับความคุ้มครองอื่นเพิ่มเติม หากเป็น กรมธรรม์ที่ได้กระทำตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2552

เป็นต้นไป ไม่สามารถนำไปใช้คำนวณในการยกเว้นภาษีได้ ทั้งนี้ การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 172)ฯ ลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานจากผู้รับประกันภัยที่พิสูจน์ได้ว่าการจ่ายเบี้ยประกันชีวิต และกรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีความคุ้มครองอื่นเพิ่มเติมหลักฐานจากผู้รับประกันภัยดังกล่าว ต้องระบุจำนวนเบี้ยประกันชีวิตและเบี้ยประกันภัยที่จ่ายสำหรับความคุ้มครองอื่นเพิ่มเติมแยกออกจากกัน

ตัวอย่างข้อหาหรือของกรมสรรพากรเกี่ยวกับค่าลดหย่อน

เลขที่หนังสือ : กค 0702/7774

วันที่ : 12 พฤศจิกายน 2551

เรื่อง : ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีการหักลดหย่อนภาษีจากการบริจาค

ข้อกฎหมาย : มาตรา 47(7)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร

ข้อหาหรือ นาย ก. ได้บริจาคเงินเพื่อสมทบทุนซื้ออุปกรณ์การแพทย์ให้แก่โรงพยาบาลฯ ซึ่งสังกัด กระทรวงสาธารณสุข โดยได้รับใบประกาศเกียรติคุณ ระบุชื่อผู้บริจาค จำนวนเงินและวันที่บริจาค ประเภทและลงนามโดยผู้อำนวยการ โรงพยาบาลฯ แต่ไม่ได้รับใบเสร็จรับเงิน จึงขอทราบว่าเงินบริจาคดังกล่าวหักเป็นค่าลดหย่อนในการคำนวณเงินได้สุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามมาตรา 47(7)(ข) แห่งประมวลรัษฎากร ได้หรือไม่ และใบประกาศเกียรติคุณใช้เป็นหลักฐานในการหักค่าลดหย่อนได้หรือไม่

แนววินิจฉัย กรณีการบริจาคเงินให้แก่โรงพยาบาลฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ถือได้ว่าเป็นการบริจาคเงินให้แก่สถานพยาบาลของทางราชการ ผู้บริจาคมีสิทธินำเงินดังกล่าวมาหักลดหย่อนได้เท่าจำนวนที่บริจาค แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้พึงประเมินที่เหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อนอื่นๆ แล้ว ตามมาตรา 47(7)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร และท่านมีสิทธิใช้ใบประกาศเกียรติคุณซึ่งเป็นหลักฐานการบริจาคเงินให้แก่โรงพยาบาลฯ เป็น หลักฐานในการขอหักลดหย่อนได้

เลขที่หนังสือ : กค 0702/2035

วันที่ : 17 มีนาคม 2554

- เรื่อง : ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าซื้ออาคารพร้อมที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย
- ข้อกฎหมาย : ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 178)ฯ ลว. 28 พฤษภาคม 2552
- ข้อหารือ
- นาง อ. ผู้ถือครองที่ดินคนแรกตามหน้าโฉนด ได้ขายที่ดินให้แก่ นาย เสวตยนต์ ศรีสมุทร (นายเสวตยนต์ฯ) เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2540 ต่อมา นาย เสวตยนต์ฯ ได้นำที่ดินมาสร้างบ้านเพื่อจัดสรรขายให้แก่ นาย พชรพลฯ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552
 - นาง ก. ผู้ถือครองที่ดินคนแรกตามหน้าโฉนดที่ดิน ได้จดทะเบียน ลงชื่อนาย ส. คู่สมรสเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วม เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2552 และในวันเดียวกัน นาย ส. และนาง ก. ได้ขายอสังหาริมทรัพย์ (อาคารพร้อมที่ดิน) ให้แก่นาย อ.
- แนววินิจฉัย
- การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอาคาร อาคารพร้อมที่ดิน หรือห้องชุดในอาคารชุดเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยตามข้อ 1(1) ของประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 178)ฯ ลงวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 นั้น จะต้องเป็นการซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอาคาร อาคารพร้อมที่ดิน หรือห้องชุดในอาคารชุดที่ไม่เคยผ่านการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือห้องชุดมาก่อน ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ดังนี้
- กรณีตาม 1. การที่นาง อ. ผู้ถือครองที่ดินคนแรกตามหน้าโฉนด ได้ขายที่ดินให้แก่ นาย ส. ต่อมา นาย ส. ได้นำที่ดินมาสร้างบ้านจัดสรรขายให้แก่ นาย พ. ถือได้ว่า นาย พ. ได้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอาคารพร้อมที่ดินที่ยังไม่เคยผ่านการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือห้องชุดมาก่อน นาย พ. จึงมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอาคารพร้อมที่ดิน แต่ไม่เกิน 300,000 บาท ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรฉบับดังกล่าว
 - กรณีตาม 2. หากอสังหาริมทรัพย์ (อาคารพร้อมที่ดิน) ที่นาง ก. ลงชื่อนาย ส. (คู่สมรส) เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมในโฉนดที่ดินเป็นสินสมรส ถือเป็นการลงชื่อเป็นเจ้าของรวม ตามมาตรา 1475 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว จึงยังไม่เคยผ่านการจดทะเบียน

โอนกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือห้องชุดมาก่อน นาย อ. ผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์
จากนาย ส. และนาง ก. จึงมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้อ
อสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอาคารพร้อม ที่ดิน แต่ไม่เกิน 300,000 บาท ตาม
ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรฉบับดังกล่าว

3.4 การเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสหรัฐอเมริกา¹⁵

ประเทศส่วนใหญ่ ใช้หลักถิ่นที่อยู่ (Residence Rule) และหลักแหล่งเงินได้ (Source Rule) ในการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของบุคคลนั้น หลักถิ่นที่อยู่เป็นหลักที่ใช้เก็บภาษีจากผู้มีถิ่นที่อยู่ (Resident) ในประเทศนั้น เป็นการเก็บภาษีจากเงินได้ที่ได้รับทั้งในและนอกประเทศของผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศนั้น หลักนี้จึงมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า “หลักเงินได้ทั่วโลก (Worldwide Income Basis)” ส่วนหลักแหล่งเงินได้นั้นเป็นหลักที่ใช้เก็บภาษีจากผู้ไม่มีถิ่นที่อยู่ (Nonresident) ในประเทศนั้น แต่มีเงินที่ได้รับในประเทศนั้น หลักนี้จึงมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า “หลักอาณาเขต (Territoriality Basis)”

ประเทศสหรัฐอเมริกานอกจากจะใช้หลักถิ่นที่อยู่และหลักแหล่งเงินได้ในกรณีเก็บภาษีแล้วยังใช้หลักสัญชาติ (Nationality Rule) หรือหลักความเป็นพลเมือง (Citizenship Rule) ในการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงมีข้อควรศึกษาว่าสหรัฐอเมริกาใช้หลักทั้งสามในการเก็บภาษีอย่างไร และมีข้อพิจารณาว่าการเก็บภาษีโดยใช้ทั้งสามหลักก่อให้เกิดภาระภาษีซ้ำซ้อนอย่างไร และสหรัฐอเมริกาใช้วิธีใดในการจัดหรือบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนดังกล่าว

ในการศึกษาและพิจารณาแบ่งออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้

1. การเก็บภาษีโดยใช้หลักสัญชาติหรือหลักความเป็นพลเมือง
2. การเก็บภาษีโดยใช้หลักถิ่นที่อยู่
3. ภาระภาษีซ้ำซ้อนและวิธีจัดหรือบรรเทา

1. การเก็บภาษีโดยใช้หลักสัญชาติหรือหลักความเป็นพลเมือง

ผู้ที่เกิดในสหรัฐอเมริกาหรือได้รับสัญชาติหรือเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา (U.S.citizen) ตามประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา (U.S. Internal Revenue Code) มาตรา 1 ผู้มีสัญชาติอเมริกันหรือเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาก็ต้องเสียภาษีเงินได้ให้แก่สหรัฐอเมริกาจากเงินได้ที่ได้รับทั้งในและนอกประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการเก็บภาษีจากเงินได้ทั่วโลกของบุคคลนั้น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาหรือไม่

¹⁵ “สรรพากรศาสตร์” ปีที่ 57 ฉบับที่ 9 กันยายน 2553

ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา (The U.S. Supreme Court) ได้ตัดสินในคดี Cook V. Tait 265 U.S.47 (1924) ว่า “แม้โจทก์จะมีถิ่นที่อยู่ในประเทศเม็กซิโกและมีเงินได้จากอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในประเทศดังกล่าว แต่เมื่อโจทก์มีสัญชาติอเมริกัน โจทก์ก็ต้องเสียภาษีเงินได้ให้แก่สหรัฐอเมริกาจากเงินได้ดังกล่าวการเก็บภาษีตามหลักสัญชาตินี้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาและกฎหมายระหว่างประเทศ เพราะการมีสัญชาติอเมริกันทำให้ได้รับประโยชน์จากสหรัฐอเมริกาแม้บุคคลนั้นจะอยู่ในต่างประเทศก็ตาม เช่น ได้รับความคุ้มครองจากรัฐบาลอเมริกัน ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกนี้ หรือมีสิทธิที่จะเดินทางเข้าออกประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อใดก็ได้ ทั้งมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากนโยบายประกันสังคมของสหรัฐอเมริกาด้วย”¹⁶

แม้ผู้มีสัญชาติอเมริกัน หรือเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาสละสัญชาติหรือความเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาก็ยังคงต้องเสียภาษีให้แก่สหรัฐอเมริกา ส่วนจะต้องเสียภาษีอย่างไรขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าบุคคลนั้นสละสัญชาติหรือความเป็นพลเมืองเมื่อใด หากสละสัญชาติหรือความเป็นพลเมืองหลังวันที่ 3 มิถุนายน 2541 แต่ก่อนวันที่ 17 มิถุนายน 2551 ก็ยังคงต้องเสียภาษีจากเงินได้ที่จากแหล่งเงินได้ในสหรัฐอเมริกา (U.S.Source Income) เป็นเวลา 10 ปี นับแต่วันที่สละสัญชาติหรือความเป็นพลเมือง (ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 877) แต่ถ้าสละสัญชาติหรือความเป็นพลเมืองตั้งแต่ 17 มิถุนายน 2551 เป็นต้นไป ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 877A ให้ถือเสมือนหนึ่งว่าบุคคลนั้นได้ขายทรัพย์สินทั้งหมดที่มีอยู่ในราคาที่มีอยู่ในราคาตลาดที่ยุติธรรม (Fair Market Value) ก่อนวันสละสัญชาติหรือความเป็นพลเมือง และผลได้สุทธิ (Net Gain) ส่วนที่เกิน 600,000 เหรียญสหรัฐจะต้องเสียภาษี¹⁷

2. การเก็บภาษีโดยใช้หลักถิ่นที่อยู่

ผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา (U.S.Resident) จะต้องเสียภาษีให้แก่สหรัฐอเมริกาจากเงินได้ที่ได้รับทั้งในและนอกประเทศสหรัฐ (ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 1) เป็นการเก็บภาษีจากเงินได้ทั่วโลกของบุคคลนั้นตามหลักถิ่นที่อยู่หรือเงินได้ทั่วโลก เพราะผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาได้รับผลประโยชน์จากการอยู่ในสหรัฐอเมริกาหลายประการ เช่น ชีวิตและทรัพย์สินได้รับความคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับการศึกษา ได้ใช้ถนนทาง สวนสาธารณะและบริการอื่น ๆ อีกมากมาย

ผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกามาถึงบุคคลใดนั้น ก่อนปี 2527 ต้องอาศัยคำพิพากษาของศาลในการหาความหมาย จึงหาความหมายที่แน่นอนไม่ได้ แต่ตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมา

¹⁶ Richard L. Doernberg , International Taxation (8th Edition) , (Minnesota: Thomson// Reuters, 2009) หน้า19-20

¹⁷ J.K. Lasser Institute, Your Income Tax 2009 , (New Jersey, John Wiley & Sons, Inc 2008) หน้า 30

ประมวลกฎหมายรัชฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 7771(6) ได้ให้หลักในการพิจารณาว่าเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาหรือไม่ 3 หลัก ดังนี้

1) หลักการได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ถาวร (Green Card Rule)

ตามหลักนี้บุคคลใดได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ถาวร (Green Card) ของสหรัฐอเมริกา บุคคลนั้นถือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในสหรัฐอเมริกาจนกว่าจะถูกเพิกถอนหรือสละการเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในสหรัฐอเมริกา การได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ถาวรนั้นจะต้องมีคุณสมบัติ 9 ข้อ 4 ข้อ เป็นคุณสมบัติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางครอบครัว ส่วนอีก 5 ข้อเป็นคุณสมบัติเกี่ยวกับการได้งานทำในสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม อาจเป็นกรณีที่ได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ถาวรตามโครงการที่เรียกว่า “Visa Lottery Program” ก็ได้ ซึ่งสหรัฐอเมริกาให้ปีละ 55,000 รายแก่บุคคลในประเทศที่มีคนเข้ามาอยู่ในสหรัฐอเมริกาน้อยกว่า 50,000 ราย ในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา โดยบุคคลในประเทศนั้น จะต้องมีการศึกษาอย่างน้อยจบมัธยมปลายหรือเทียบเท่า หรือได้ทำงานมาอย่างน้อย 2 ปีในอาชีพที่ต้องมีการฝึกฝนหรือมีประสบการณ์ก่อนทำงานอย่างน้อย 2 ปี จึงจะเข้าร่วมโครงการดังกล่าวได้ และบุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำขอได้ปีละ 1 คำขอ คำขอใดตรงกับหมายเลขที่มีการจับสลาก บุคคลตามคำขอนั้นก็มีสิทธิได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ถาวรของสหรัฐอเมริกา¹⁸

2) หลักการปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาภายในระยะเวลาอันสมควร (Substantial Presence Rule) ตามหลักนี้ชาวต่างชาติผู้ใดปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี และในปีที่ 3 ซึ่งเป็นปีปัจจุบันปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาไม่น้อยกว่า 31 วัน และเมื่อใช้สูตรต่อไปนี้แล้วทั้งสามปีรวมกันมีระยะเวลาปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาไม่น้อยกว่า 183 วัน ประมวลกฎหมายรัชฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 7701(6) ให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา

- (1) จำนวนวันที่ปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาในปีปัจจุบันคูณด้วยเลข 1
- (2) จำนวนวันที่ปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาในปีก่อนปีปัจจุบันคูณด้วยเลข 1/3 หรือ 33.33 %
- (3) จำนวนวันที่ปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาในปีที่เหลือคูณด้วย 1-6 หรือ 16.67 % ตัวอย่างเช่น ในปีปัจจุบันคือปี 2552 ปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริการวม 120 วัน และที่เหลืออีก 2 ปีที่ผ่านมา คือในปี 2551 และ 2550 ปรากฏอยู่ในสหรัฐอเมริกานี้ละ 120 วัน ดังนั้น ไม่ถือว่าเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาเพราะมีระยะเวลาปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาทั้งสามรวมกันเพียง 180 วันเท่านั้น

¹⁸ Ernst & Young, The Global Executive 2003, Ernst & Young Global limited , 2002, หน้า 868

แต่ถ้าข้อเท็จจริงเปลี่ยนเป็นว่าบุคคลนั้นปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาทั้งสามปีละ 120 วัน ย่อมถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา เพราะมีระยะเวลาปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาทั้งสามปีรวมกันถึง 183 วัน

กรณีที่ชาวแม็กซิโกและแคนาดาเดินทางข้ามพรมแดนเข้ามาทำงานในสหรัฐอเมริกาเข้าไปเยือนกลับจะไม่ถือว่าเป็นถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาแม้จะเข้าเงื่อนไขดังกล่าวมาแล้วก็ตาม และกรณีที่ชาวต่างชาติไม่สามารถเดินทางออกนอกสหรัฐอเมริกาได้เนื่องจากการเจ็บป่วยหรือปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาในฐานะข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศ หรือในฐานะครูอาจารย์ นักศึกษาหรือนักกีฬาอาชีพ ก็ไม่ให้นับเป็นระยะเวลาที่ปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาในสภาพหรือฐานะดังกล่าวเพื่อถือเป็นถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา (ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 7701 (6)(3)(D))

นอกจากนี้แม้ระยะเวลาการปรากฏตัวทั้งสามปีจะเข้าเงื่อนไขดังกล่าวมาแล้ว แต่ถ้าปีปัจจุบันมีระยะเวลาการปรากฏตัวน้อยกว่า 183 วัน และมีภูมิลำเนาในการเสียภาษี (Tax Home) อยู่ในต่างประเทศแล้ว ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 7701 (6)(3)(B) ก็ไม่ให้ถือว่าบุคคลนั้นมีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา คำว่า “ภูมิลำเนาในการเสียภาษี (Tax Home)” หมายถึง สถานที่ซึ่งบุคคลได้ใช้ประกอบธุรกิจหรือทำงานตามปกติ (Regular Place) หรือเป็นสถานที่หลัก (Main Place) ที่บุคคลนั้นใช้ในการประกอบธุรกิจหรือทำงาน ถ้าไม่มีสถานที่ดังกล่าว ก็ให้ถือว่าสถานที่ที่บุคคลนั้นใช้อยู่อาศัยตามปกติเป็นภูมิลำเนาในการเสียภาษี (ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 911(d) ประกอบกฎกรมสรรพากรสหรัฐอเมริกา ข้อ 1.911-2 (6))

3) หลักการเลือกปีแรกเพื่อถือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา (First year

Election to be Treated as a Resident Rule)

การเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาย่อมเสียภาษีน้อยกว่าการไม่เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ใน (Non-resident) เพราะมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายได้มากกว่าและอัตราภาษีที่จะนำมาคำนวณกับเงินได้สุทธิ (taxable) เพราะมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายได้มากกว่าและอัตราภาษีที่จะนำมาคำนวณกับเงินได้สุทธิ (Taxable Income) ก็เป็นอัตราที่ต่ำกว่า ชาวต่างชาติที่เพิ่งเข้ามาทำงานในสหรัฐอเมริกาจึงอยากจะเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 7701 (6)(4) จึงเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเลือกเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาในปีแรกที่เข้าเมือง หากเข้าเงื่อนไขที่กำหนดไว้ คือ 1.ปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาในปีแรกที่เข้าเมืองไม่น้อยกว่า 31 วันติดต่อกัน 2.ปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาในปีแรกที่เข้าเมืองมีจำนวนวันไม่น้อยกว่า 75 % ของระยะเวลาตั้งแต่วันแรกที่เข้า

เมืองจนถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปีนั้น โดยนับรวม 31 วันดังกล่าวด้วย¹⁹ และ 3. ในปีถัดมาจะต้องเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาตามหลักข้อ 2.ดังกล่าวมาแล้วด้วย

ตัวอย่าง เช่น นาง Juan ผู้ถือสัญชาติฟิลิปปินส์ได้เดินทางเข้ามาอยู่ในสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 และอยู่ติดต่อกันเป็นเวลา 31 วัน ต่อมาวันที่ 1 ธันวาคมปีนั้นได้เดินทางกลับประเทศฟิลิปปินส์และเดินทางกลับมาสหรัฐอเมริกาในวันที่ 17 ธันวาคมในปีเดียวกันและอยู่จนถึงสิ้นเดือนธันวาคมของปีนั้น และปรากฏว่าในปี 2552 นาง Juan เป็นผู้มีถิ่นอยู่ในสหรัฐอเมริกาตามหลักการปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาภายในระยะเวลาอันสมควร (Substantial Presence Test).

ดังนั้น นาง Juan มีสิทธิเลือกเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาในปี 2551 ซึ่งเป็นปีแรกที่ปรากฏตัวอยู่ในสหรัฐอเมริกาเพื่อเสียภาษีน้อยลงได้²⁰

ผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาจะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินได้ที่ได้รับทั่วโลกเหมือนผู้มีสัญชาติอเมริกันหรือเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา และผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในสหรัฐอเมริกาหากถือใบสำคัญที่อยู่ถาวร (Green Card) เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 8 ปีของระยะเวลาที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา 15 ปี แม้จะพ้นจากฐานะการเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในสหรัฐอเมริกาก็ยังคงต้องเสียภาษีให้แก่สหรัฐอเมริกา ส่วนจะต้องเสียภาษีอย่างไรขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าบุคคลนั้นพ้นจากฐานะของการเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาเมื่อใด หากพ้นจากฐานะดังกล่าวหลังวันที่ 3 มิถุนายน 2547 แต่ก่อนวันที่ 17 มิถุนายน 2551 ก็ยังคงต้องเสียภาษีเงินได้ที่ได้รับจากแหล่งเงินได้ในสหรัฐอเมริกา (U.S Source Income) เป็นเวลา 10 ปี นับแต่วันที่พ้นจากฐานะดังกล่าว (ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 877) แต่ถ้าการพ้นจากฐานะนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2551 เป็นต้นไป ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 877 A ให้ถือเสมือนหนึ่งว่าบุคคลนั้นได้ขายทรัพย์สินทั้งหมดที่มีอยู่ในราคาตลาดที่ยุติธรรม (Fair Market Value) ก่อนพ้นจากฐานะดังกล่าว และผลได้สุทธิ (Net Gain) ส่วนที่เกิน 600,000 เหรียญสหรัฐ จะต้องเสียภาษี²¹

ภาระภาษีซ้ำซ้อนและวิธีขจัดหรือบรรเทา

การที่สหรัฐอเมริกาใช้หลักสัญชาติหรือความเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาในการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น หากผู้มีสัญชาติอเมริกันหรือเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา (U.S. Citizen) มีได้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา แต่มีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศก็อาจเกิดการเสียภาษีซ้ำซ้อนจากการที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ตามหลักถิ่นที่อยู่แล้ว ยังต้องเสียภาษีให้แก่

¹⁹ J.K.Lasser Institute หน้า 29

²⁰ U.S.Internal Revenue Service , U.S.Tax Gulde for Aliens, หน้า 9

²¹ J.K. Lasser Institute หน้า 30

สหรัฐอเมริกาตามหลักสัญชาติหรือความเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาด้วย และแม้บุคคลดังกล่าวจะมีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา แต่มีเงินได้จากแหล่งเงินได้ในต่างประเทศก็อาจเกิดการเสียภาษีซ้ำซ้อนจากการที่ต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศนั้นตามแหล่งเงินได้แล้ว ยังต้องเสียให้แก่สหรัฐอเมริกาตามหลักสัญชาติหรือหลักความเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาเช่นกันอีกด้วย

นอกจากนี้การเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา (U.S. Resident) และมีเงินได้จากแหล่งเงินได้ในต่างประเทศก็อาจเสียภาษีซ้ำซ้อนจากการที่ต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศแหล่งเงินได้ตามหลักแหล่งเงินได้แล้ว ยังต้องเสียภาษีให้แก่สหรัฐอเมริกาตามหลักถิ่นที่อยู่ด้วย

การเสียภาษีซ้ำซ้อนนั้นเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน การประกอบธุรกิจและการลงทุนระหว่างประเทศ สหรัฐอเมริกามีวิธีขจัดหรือบรรเทาภาระซ้ำซ้อนอยู่ 3 วิธี คือ วิธียกเว้น (Exemption Method หรือ Exclusion Method) วิธีเครดิต (Credit Method) และวิธีหักค่าใช้จ่าย (Deduction Method) แต่ละวิธีมีสาระสำคัญดังนี้

1) วิธียกเว้น

วิธีนี้ใช้ในกรณีที่มีสัญชาติอเมริกันหรือเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา (U.S. Citizen หรือเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา (U.S. Citizen) หรือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา (U.S. Resident) ไปมีเงินได้จากการทำงานส่วนบุคคล (Personal Service) ในต่างประเทศซึ่งโดยหลักแล้วต้องนำเงินได้นั้นมาเสียภาษีในสหรัฐอเมริกา แต่เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการทำงานในต่างประเทศจึงมีการบัญญัติมาตรา 911 ไว้ในประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา ให้เงินได้จากการทำงานส่วนบุคคลในต่างประเทศส่วนที่ไม่เกิน 85,700 เหรียญสหรัฐต่อปี ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีในสหรัฐอเมริกา จำนวนเงินที่ได้รับยกเว้นนี้เป็นจำนวนเงินที่ใช้ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา จำนวนเงินนี้เปลี่ยนแปลงได้ตามภาวะเงินเฟ้อ ผู้เสียภาษีที่จะได้รับยกเว้นภาษีดังกล่าวจะต้องเข้าเงื่อนไขที่มาตรา 911 กำหนดไว้ดังนี้

(1) มีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศโดยเจตนาบริสุทธิ์เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีภาษี หรือปรากฏตัวอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 330 วันในระยะเวลา 12 เดือนใด ๆ ต่อเนื่องกัน

(2) มีภูมิลำเนาในการเสียภาษี (Tax Home) อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งภูมิลำเนาในการเสียภาษีในที่นี้หมายถึงสถานที่ประกอบธุรกิจตามปกติ

การที่จะถือว่ามีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศตามข้อ (1) นั้น มาตรา 911 มีเจตนารมณ์ให้พิจารณา จากการที่ผู้เสียภาษีมียोजनाที่จะอยู่อาศัยในต่างประเทศจริง และมีบ้านอยู่ต่างประเทศ โดยไม่มีการจำกัดระยะเวลาการอยู่อาศัย ทั้งได้ร่วมกิจกรรมในชุมชนของประเทศนั้นด้วย อย่างไรก็ตาม ในคดี Jones V. Commissioner, 927 F.2d 849 ศาลได้วินิจฉัยว่านักบินชาวอเมริกันซึ่งทำงานให้แก่สายการบินญี่ปุ่นถือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในญี่ปุ่น (Japanese Resident) ตามเจตนารมณ์ของมาตรา 911 แม้

ภริยาของนักบินนั้นจะยังคงอาศัยอยู่ในบ้านซึ่งเป็นเรือนหอในรัฐอลาสกาของสหรัฐอเมริกา และแม้ นักบินนั้นจะไม่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ ทั้งไม่ได้ร่วมกิจกรรมในชุมชนญี่ปุ่นก็ตาม ฉะนั้น เงินได้ ของนักบินที่ได้รับจากสายการบินญี่ปุ่นจึงได้รับยกเว้นภาษีไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมชาวอเมริกันให้ทำงานในต่างประเทศ²²

การยกเว้นภาษีเงินได้จากการให้บริการส่วนบุคคลในต่างประเทศดังกล่าวยกเว้น ให้เฉพาะค่าตอบแทนที่ได้รับในขณะที่ทำงานในต่างประเทศเท่านั้น ค่าตอบแทนที่เกิดขึ้นหลังจาก การทำงานในต่างประเทศสิ้นสุดลง เช่น เงินบำนาญไม่ได้รับยกเว้นภาษีด้วย

นอกจากการได้รับยกเว้นภาษีดังกล่าวแล้ว ผู้เสียภาษียังมีสิทธินำค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับบ้านที่อยู่อาศัยในต่างประเทศมาหักออกจากเงินได้พึงประเมิน (Gross Income) ด้วย โดยหัก ได้เป็นจำนวนเงินเท่ากับ 16% ของจำนวนเงิน 87,500 เหรียญสหรัฐคูณด้วยจำนวนวันที่มีถิ่นอยู่ใน ต่างประเทศหรือปรากฏตัวอยู่ในต่างประเทศของปีนั้น ๆ แต่ถ้าค่าใช้จ่ายส่วนที่เกินจากนี้เป็น ค่าใช้จ่ายอันสมควรแล้วผู้เสียภาษีก็นำหักเพิ่มเติมได้แต่จำนวนที่จะหักได้นั้นรวมทั้งสิ้นต้องไม่เกิน 30 % ของจำนวนเงินได้จากต่างประเทศที่ได้รับยกเว้นภาษี²³

ในกรณีที่นายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบ้านที่อยู่อาศัยให้แก่ลูกจ้างที่ นายจ้างส่งไปทำงานในต่างประเทศ ลูกจ้างมีสิทธินำค่าใช้จ่ายดังกล่าวมาหักออกจากเงินได้พึง ประเมิน(Gross Income) ด้วย

2) วิธีเครดิต

ในกรณีที่ผู้มีสัญชาติอเมริกันหรือเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา (U.S.Citizen) หรือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา (U.S.Resident) ต้องนำเงิน ได้ที่ได้รับในต่างประเทศมาเสีย ภาษีให้แก่สหรัฐอเมริกาโดยไม่ได้รับยกเว้นภาษี วิธีเครดิตจะนำมาใช้เพื่อจัดหรือบรรเทาภาระ ภาษีซ้ำซ้อนจากการที่ผู้เสียภาษีต้องเสียภาษีในต่างประเทศแล้วยังต้องมาเสียภาษีให้แก่สหรัฐอเมริกา อีก นั่นคือผู้เสียภาษีมียกเว้นภาษีที่เสียไปแล้ว ในต่างประเทศมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียใน สหรัฐอเมริกาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 908 ซึ่งอาจจะทำให้ไม่ต้อง เสียภาษีในสหรัฐอเมริกา หากภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตนั้นมีจำนวนเท่ากับหรือมากกว่า ภาษีที่ต้องเสียในสหรัฐอเมริกา แต่ถ้าภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตนั้นมีจำนวนน้อยกว่าภาษี ที่ต้องเสียในสหรัฐอเมริกาก็ยังคงเสียภาษีเพิ่มตามจำนวนที่ยังขาดอยู่

²² Richard L. Doernberg , หน้า 196-197

²³ Richard L.Doernberg, หน้า 198-199

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่ใช้วิธีเครดิต โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2461 ผู้เสนอให้ใช้วิธีนี้คือ T.S.Adams นักเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเยล ซึ่งเป็นที่ปรึกษาใหญ่ด้านภาษีอากรของกระทรวงการคลังสหรัฐอเมริกาในสมัยนั้น²⁴

วิธีเครดิตดังกล่าวเป็นสิทธิของผู้เสียภาษีที่จะเลือกใช้ ผู้เสียภาษีจะไม่เลือกใช้วิธีนี้ แต่ไปใช้วิธีหักค่าใช้จ่าย (Deduction Method) ก็ได้ (ประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกา มาตรา 901 (a))

3) วิธีหักค่าใช้จ่าย

เป็นวิธีที่นำภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศมาถือเป็นค่าใช้จ่าย (Expense) หักออกจากเงินได้ที่จะต้องเสียภาษีในสหรัฐอเมริกา มิใช่นำมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในสหรัฐอเมริกาดังเช่นวิธีเครดิต

ผู้เสียภาษีชอบที่จะเลือกใช้วิธีเครดิตมากกว่าวิธีหักค่าใช้จ่าย เพราะวิธีเครดิตทำให้เสียภาษีน้อยกว่าหรืออาจจะไม่ต้องเสียภาษีเลยก็ได้ ในขณะที่วิธีหักค่าใช้จ่ายต้องเสียภาษีมากกว่าไม่สามารถจัดหรือบรรเทาภาระภาษีเข้าซ้อนได้ทั้งหมด ทั้งวิธีเครดิตผู้เสียภาษียังมีสิทธิเลือกใช้ได้แม้เงินได้จากต่างประเทศจะเป็นเงินได้จากประเทศที่ไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อน (Double Taxation Agreement หรือ Tax Treaty) กับสหรัฐอเมริกาก็ตาม

แม้ว่าวิธีเครดิตจะดีกว่าวิธีหักค่าใช้จ่ายแต่เมื่อเปรียบเทียบกับวิธียกเว้นแล้ว วิธียกเว้นดีกว่า เพราะถ้าเงินได้จากต่างประเทศได้รับยกเว้นภาษีในประเทศแหล่งเงินได้และประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย เงินได้จากต่างประเทศก็จะไม่มีภาระภาษีแต่อย่างใด แต่ถ้าใช้วิธีเครดิตเงินได้จากต่างประเทศยังคงต้องนำมากำหนดภาษีในสหรัฐอเมริกา และหากจำนวนภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศมีจำนวนน้อยกว่าภาษีที่ต้องเสียในสหรัฐอเมริกา ก็ต้องเสียภาษีในสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น ประเทศในประชาคมยุโรปหลายประเทศใช้วิธียกเว้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศว่าต้องการส่งเสริมให้คนในประเทศของตนไปทำงานหรือทำธุรกิจหรือลงทุนในต่างประเทศมากน้อยเพียงใด

นอกจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้หลักสัญชาติหรือหลักความเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาในการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคลธรรมดาแล้ว ยังมีประเทศฟิลิปปินส์และเกาหลีเหนือที่ใช้หลักดังกล่าว การใช้หลักดังกล่าวควบคู่กับหลักถิ่นที่อยู่และหลักแหล่งเงินได้แม้จะก่อให้เกิดภาระภาษีเข้าซ้อน แต่สหรัฐอเมริกาก็ใช้ขจัดหรือบรรเทาภาระภาษีเข้าซ้อนทั้งวิธียกเว้น วิธีเครดิต และวิธีหักค่าใช้จ่าย แล้วแต่ผู้เสียภาษีจะเลือกใช้ แต่วิธียกเว้นนั้นจำกัดเฉพาะเงินได้จากการให้บริการส่วนบุคคลในต่างประเทศเท่านั้น และจำนวนเงินที่ยกเว้นก็ไม่เกิน 85,700 เหรียญสหรัฐต่อปี การที่สหรัฐอเมริกามีได้ใช้วิธียกเว้นเต็มที่และใช้วิธีเครดิตนั้นแสดงว่าสหรัฐอเมริกาต้องการเก็บภาษีเงิน

²⁴ Reuven S. Avi-Yoah , U.S.International taxation , (New York: Foundation Press , 2002 , หน้า 253

ได้จากต่างประเทศในส่วนที่เสียภาษีในต่างประเทศน้อยกว่าภาษีที่ต้องเสียในสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีเจตนาส่งเสริมให้ชาวอเมริกันไปทำงาน ธุรกิจหรือลงทุนในต่างประเทศอย่างเต็มที่

ประเทศไทยใช้หลักถิ่นที่อยู่และหลักแหล่งเงินได้ในกรณีเก็บภาษีจึงมีภาระภาษีซ้ำซ้อนจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษีในต่างประเทศตามหลักแหล่งเงินได้ แล้วยังต้องมาเสียภาษีในประเทศไทยตามหลักถิ่นที่อยู่อีก หากเป็นเงินได้จากแหล่งเงินได้ในประเทศที่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย ภาระภาษีซ้ำซ้อนก็จะถูกขจัดหรือบรรเทาโดยวิธียกเว้นหรือวิธีเครดิตแล้วแต่จะตกลงกันไว้ในอนุสัญญา แต่อนุสัญญาที่ประเทศไทยทำไว้กับประเทศต่างๆ รวม 52 ประเทศนั้นส่วนใหญ่จะตกลงให้ใช้วิธีเครดิต หากภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศน้อยกว่าภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ผู้มีเงินได้จากต่างประเทศจึงยังคงต้องเสียภาษีในประเทศไทยเพิ่ม

แต่ถ้าเงินได้จากต่างประเทศนั้นเป็นเงินได้จากแหล่งเงินได้ในประเทศที่ไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย ผู้มีเงินได้ซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยจะนำเงินได้ที่เสียไปแล้วในต่างประเทศมาเครดิตกับภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยไม่ได้ เพราะวิธีเครดิตนั้น พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539 ให้ใช้เฉพาะกับผู้มีเงินได้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเท่านั้น ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาจะมีสิทธินำภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศมาหักเป็นค่าใช้จ่ายหากเป็นเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายได้เท่านั้น ซึ่งบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น และถ้าเงินได้นั้นเป็นเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายไม่ได้ เช่น เงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากร มาตรา 40(3) ที่มีใช้ค่าลิขสิทธิ์ หรือเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4) เช่น ดอกเบี้ย ผู้มีเงินได้ก็ต้องเสียภาษีซ้ำซ้อนให้แก่ทั้งสองประเทศ ภาระภาษีซ้ำซ้อนระหว่างประเทศจึงมิได้ถูกขจัดหรือบรรเทาแต่อย่างใด

เพื่อส่งเสริมให้คนไทยไปทำงาน ไปทำธุรกิจหรือลงทุนในต่างประเทศ จึงสมควรที่จะมีการใช้วิธีเครดิตหรือวิธียกเว้นเพื่อขจัดภาระภาษีซ้ำซ้อนระหว่างประเทศ จะใช้วิธีใดย่อมแล้วแต่ทางนโยบายของรัฐบาลว่าต้องการส่งเสริมแนวทางดังกล่าวเพียงใด แต่ในขณะที่ยังไม่มีการออกกฎหมายกำหนดให้ใช้วิธีใดในการขจัดหรือบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อน ผู้เสียภาษีย่อมต้องศึกษาหลักกฎหมายให้เข้าใจเพื่อปฏิบัติตามอย่างถูกต้องและไม่เป็นภาระในภายหลัง

ตัวอย่างการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศสหรัฐอเมริกา

ผู้มีเงินได้มีภรรยาและบุตรอีก 2 คน รวมยื่นภาษี มีรายได้ทั้งสิ้น 152,000 บาทในปีภาษี 2538 ดังนี้

รายได้ประกอบด้วย	หน่วย : เหรียญสหรัฐ
เงินเดือน	100,000
โบนัส	20,000

เงินเพิ่มค่าครองชีพ	10,000
เงินเพิ่มที่อยู่อาศัย	8,000
รถบริษัท	3,000
เงินได้จากการออกนอกประเทศ	5,000
ดอกเบี้ยรับ	6,000
	152,000

การคำนวณภาษี

รายได้รวม	152,000
หัก ค่าลดหย่อนส่วนตัวและครอบครัว	10,000
หัก ค่าใช้จ่ายมาตรฐาน	6,550
รายได้ที่ต้องนำไปคำนวณอัตราภาษี	135,450
ภาษีเงินได้	34,092

รายได้ที่ต้องนำมาคำนวณรวม ได้แก่

- เงินเดือน
- เงินเพิ่มจากการปฏิบัติงานต่างประเทศ
- เงินเบิกชดเชยค่าการศึกษาของบุตร
- เงินที่นายจ้างออกให้จากการจ้างงานพิเศษ
- เงินเพิ่มที่อยู่อาศัย
- ค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัยที่ต่ำกว่าราคาตลาดที่นายจ้างออกให้
- ค่าการศึกษาของผู้มีเงินได้ที่เบิกจากนายจ้าง
- สิทธิประโยชน์ที่นายจ้างออกให้ เช่น การให้กู้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ย รถยนต์

ของนายจ้าง

ที่ให้ผู้มีเงินได้ใช้ หุ่นของบริษัท

ช้อยกเว้นรายได้

- กำไรจากการประกอบการของนายจ้างภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด
- ค่ารักษาพยาบาลและค่าเบี้ยประกันสุขภาพ
- ค่าอาหารและที่พักที่นายจ้างออกให้จากการดำเนินธุรกิจ
- เงินสมทบเกษียณอายุ
- เบี้ยประกันชีวิต

- ของขวัญที่ให้ตามฤดูกาล
- ค่าย้ายที่พักระหว่างการเป็นพนักงานบริษัท

ค่าลดหย่อนทั่วไป

- ค่าใช้จ่ายเพื่อธุรกิจ
- เงินจ่ายสมทบกองทุนเกษียณอายุ
- ดอกเบี้ยที่ได้รับจากการถอนเงินจากเงินฝากออมทรัพย์ที่กำหนดระยะเวลา
- เงินได้จากการปฏิบัติงานนอกพื้นที่ที่อยู่อาศัยประจำ
- ค่าใช้จ่ายในการย้ายที่อยู่บางประเภท
- ค่ารักษาพยาบาล
- ภาษีของรัฐบาลท้องถิ่น
- เงินบริจาค
- ดอกเบี้ยจากเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย
- ส่วนลดเบ็ดเตล็ดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ

ค่าลดหย่อนมาตรฐานของหน่วยภาษี

หน่วยภาษี	ค่าใช้จ่าย (มาตรฐาน)
คู่สมรสยื่นภาษีรวมกัน	5,700
หัวหน้าครอบครัว	5,000
โสด	3,400
คู่สมรสแยกยื่นภาษี	2,850
กองมรดก	-
อัตราภาษีรายได้บุคคลธรรมดา	
คู่สมรสยื่นภาษีรวมกัน	
ฐานภาษี	อัตราภาษี (%)
0 – 32,450	15
32,451 – 78,400	28
มากกว่า 78,400	31
หัวหน้าครอบครัว	
0 – 25,050	15
26,051 – 67,200	28
มากกว่า 67,200	31

โสด	
0 – 19,450	15
19,451 – 47,050	28
มากกว่า 47,050	31
คู่สมรสแยกกันภาษี	
0 – 16,255	15
16,256 – 39,200	28
มากกว่า 39,200	31
กองมรดก	
0 – 3,300	15
3,301 – 9,900	28
มากกว่า 9,900	31

3.5 ค่าลดหย่อนในประเทศสหรัฐอเมริกา

ภาษีเงินได้ของสหรัฐอเมริกานั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า การเสียภาษีของผู้เสียภาษีให้เสียภาษีตามความสามารถในการเสียภาษี (Ability to Pay) ดังนั้นการประเมินภาษีจึงประเมินจากรายได้สุทธิซึ่งได้หักค่าใช้จ่ายในการก่อให้เกิดรายได้นั้นแล้ว กฎหมายภาษีจึงกำหนดให้มีค่าใช้จ่าย²⁵ (Deductions) ขึ้นเพื่อใช้ในการคำนวณเงินได้ที่ต้องเสียภาษีของผู้เสียภาษี โดยมีแนวความคิดอยู่ 3 ประการ²⁶

แนวความคิดเกี่ยวกับการออกกฎหมาย (Legislative Grace Concept) กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อได้มีการออกกฎหมายโดยรัฐสภาเท่านั้น และการความเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายต้องตีความอย่างเคร่งครัด แนวความคิดดังกล่าวมีปรัชญาว่า ไม่มีรายการใดเป็นค่าใช้จ่าย เว้นแต่จะมีบทบัญญัติในกฎหมายภาษียอมให้เป็นค่าใช้จ่ายได้

แนวความคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ (Business Purpose) กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายที่ยอมให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายได้ก็ต่อเมื่อเป็นค่าใช้จ่ายในทางธุรกิจ หรือในทางเศรษฐกิจ (Business or Economic purpose) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสวงหากำไร โดยแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายในทางการค้าหรือธุรกิจ และค่าใช้จ่ายในการลงทุนอย่างไรก็ตามก็มีค่าใช้จ่ายอีก

²⁵ ค่าใช้จ่ายในที่นี้มีความหมายอย่างกว้าง คือ หมายถึงค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนตามความหมายของไทย

²⁶ Kelvin E. Murphy and Mark Higgins, Concepts in Federal Taxation 1999 ed. (Ohio: South Western College Publishing, 1999) pp.62-67.

ประเภทหนึ่งซึ่งโดยปกติแล้วจะไม่ให้ถือเป็นค่าใช้จ่าย เพราะถือเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว แต่กฎหมายยินยอมให้บุคคลธรรมดา นำค่าใช้จ่ายส่วนตัวดังกล่าวมาหักค่าใช้จ่ายได้ ซึ่งได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ดอกเบี้ยจากการจำนองบ้าน ภาษีเงินได้และทรัพย์สิน ผลเสียหายอันเกิดจากอุบัติเหตุส่วนบุคคล (Personal Casualty Losses) และเงินบริจาค ค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักเหล่านี้จะถือเป็นค่าใช้จ่ายที่เกินไปกว่าค่าใช้จ่ามาตรฐานที่กำหนดไว้แล้วเท่านั้น และค่าใช้จ่าหลายอย่างก็ถูกจำกัดให้เป็นไปตามอัตราส่วนของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว

ค่าใช้จ่ายที่กฎหมายภาษียอมให้หักเป็นค่าใช้จ่ายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ค่าใช้จ่ายในทางการค้าหรือธุรกิจ (Trade or Business Expenses)
2. ค่าใช้จ่ายในการลงทุน (Investment Expenses)
3. ค่าใช้จ่ายส่วนตัว (Personal Expenses)

แม้ว่ากฎหมายภาษีจะยอมให้ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของบุคคลธรรมดา นำมาถือเป็นค่าใช้จ่ายได้ก็ตาม แต่ก็ยอมให้เฉพาะค่าใช้จ่ายบางชนิดอันมีลักษณะเป็นการเฉพาะเท่านั้น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความสามารถในการเสียภาษี โดยกำหนดให้เป็นค่าลดหย่อนส่วนตัวและผู้ที่อยู่ในอุปการะ เพราะกฎหมายเห็นว่าค่าใช้จ่ายประเภทนี้เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวบางประเภทที่เรียกว่า “ค่าใช้จ่ายตามรายการ” (Itemized Deductions) อันได้แก่ค่ารักษาพยาบาล เงินบริจาค ดอกเบี้ยจากการจำนองบ้าน ผลเสียหายอันเกิดจากอุบัติเหตุ และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ที่ยอมให้หักเป็นค่าใช้จ่ายได้นั้นก็เนื่องจากรัฐสภาเห็นว่าค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพ อย่างไรก็ตามเพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีซึ่งมีรายได้ที่แตกต่างกันและเพื่อความสะดวกในการบริหารการจัดเก็บภาษี จึงมีการกำหนดให้รายจ่ายตามรายการดังกล่าวเป็น “ค่าใช้จ่ายเหมา” (Standard Deductions) เพื่อใช้สำหรับผู้เสียภาษีทุกคน โดยกฎหมายให้บุคคลธรรมดา กองทรัพย์สิน และทรัสต์ เท่านั้นที่มีสิทธิหักค่าใช้จ่ายเหมาได้ ส่วนหน่วยธุรกิจอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจและเพื่อแสวงหากำไรนั้นจะหักค่าใช้จ่ายเหมาไม่ได้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการได้ทุนคืน (Capital Recovery Concept)

แนวความคิดดังกล่าว มีหลักการว่าจะไม่รับรู้รายได้จนกว่าจำนวนเงินลงทุนจะได้รับการกลับคืนมา จำนวนเงินที่ลงทุนในรายการหนึ่ง ๆ จำนวนขั้นสูงสุดที่ถือเป็นค่าใช้จ่ายได้ก็คือ “ต้นทุน” ดังนั้นค่าใช้จ่ายจึงไม่อาจเกินไปกว่าต้นทุน

สำหรับรายจ่ายใด ๆ ที่จะนำมาหักค่าใช้จ่ายนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในสามช่วงระยะเวลา

ดังนี้

1. ในรอบระยะเวลาที่รายจ่ายเกิดขึ้น เมื่อประโยชน์การใช้งานของรายจ่ายมีระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีภาษี เช่น เงินเดือน ค่าเช่า วัสดุสำนักงาน ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น รายจ่ายเหล่านี้ถือเป็นรายจ่ายของปีปัจจุบันได้ทั้งหมด

2. ตลอดอายุการใช้งานของรายจ่ายนั้น เมื่อการใช้งานของรายจ่ายนั้นมีระยะเวลาเกินหนึ่งปีภาษี หรือสินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน เช่น รถยนต์ ราคาทุนที่จะได้คืนมาจะใช้วิธีการหักค่าเสื่อมราคา ส่วนสินทรัพย์ที่มีอายุยาวนานซึ่งไม่อาจคิดค่าเสื่อมราคาได้จะใช้วิธีตัดจำหน่าย (Amortization) ซึ่งระยะเวลาในการหักค่าเสื่อมราคาหรือการตัดจำหน่ายนั้นจะกำหนดไว้ในกฎหมาย²⁷

3. เมื่อจำหน่ายสินทรัพย์ซึ่งเกิดจากรายจ่ายนั้น เมื่อสินทรัพย์นั้นไม่อาจกำหนดอายุการใช้งานได้ เช่น ที่ดิน หุ่นสามัญ ดังนั้น การได้ทุนคืนของสินทรัพย์ประเภทนี้จะเกิดขึ้นเมื่อได้จำหน่ายสินทรัพย์นั้น

ประเภทของค่าลดหย่อนของสหรัฐอเมริกา

กฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศสหรัฐอเมริกาจะใช้คำศัพท์ของค่าลดหย่อนกับค่าใช้จ่ายเป็นคำเดียวกันคือ คำว่า “Deduction” ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประมวลรัษฎากรของไทยแล้วอาจก่อให้เกิดความสับสนได้ว่าสิ่งที่เป็น “Deduction” ตามกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสหรัฐอเมริกาประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นค่าใช้จ่ายหรือค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากร

1. ค่าลดหย่อนส่วนตัว (Personal Exemptions)

โดยทั่วไปแล้วผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะหักค่าลดหย่อนส่วนตัวได้จำนวน 3,100 เหรียญ (ปี 2003) จำนวนค่าลดหย่อนส่วนตัวดังกล่าวเป็นจำนวนที่รัฐสภายินยอมให้ผู้เสียภาษีทุกคนหักค่าลดหย่อนได้ในฐานะที่เป็นค่าดำรงชีพพื้นฐาน เช่น ค่าอาหารและเสื้อผ้า ซึ่งจะมีการปรับขึ้นค่าลดหย่อนส่วนตัวในแต่ละปีตามอัตราเงินเฟ้อ (Inflation)²⁸

สำหรับผู้เสียภาษีที่มีคู่สมรสและยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน หรือแม้คู่สมรสจะไม่มีเงินได้ และไม่ได้อยู่ภายใต้การอุปการะของบุคคลที่สาม ผู้เสียภาษีก็มีสิทธิหักค่าลดหย่อนคู่สมรสได้ แต่ถ้าคู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และแยกยื่นแบบแสดงรายการภาษีให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าลดหย่อนของตนเอง²⁹ การกำหนดสถานภาพการสมรสให้พิจารณาในวันสิ้นปีภาษีแต่ในกรณีที่คู่

²⁷ Hugh J.Ault, Comparative Income Taxation: A Structural Analysis (Den Haag The Netherlands : Kluwer Law International 1997) p.139

²⁸ Internal Revenue Code Sec.151 (d)(4) และต่อไปจะใช้คำย่อ Sec แทน

²⁹ Sec 151 (a),(b).

สมรสตายในระหว่างปีภาษี คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งนำคู่สมรสที่ตายในระหว่างปีภาษีนั้นมาหักลดหย่อนได้ เว้นแต่ได้สมรสใหม่แล้วในปีภาษีนั้น³⁰

2. ค่าลดหย่อนผู้อยู่ในอุปการะ (Dependency Exemptions)

ในการพิจารณาว่าผู้อยู่ในอุปการะ ผู้เสียภาษีจะสามารถนำมาหักค่าลดหย่อนได้หรือไม่ มีเกณฑ์ในการพิจารณา 5 ประการ (Five Tests) คือ

1. เกณฑ์การมีเงินได้ (Gross Income Test) ของผู้อยู่ในอุปการะ กล่าวคือ ผู้อยู่ในอุปการะจะต้องมีเงินได้ไม่เกินค่าลดหย่อนสำหรับผู้อยู่ในอุปการะ (3,100 เหรียญ ปี 2003) เว้นแต่เงินได้ของผู้อยู่ในอุปการะนั้นเป็นเงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษี³¹ เกณฑ์การมีเงินได้ของผู้อยู่ในอุปการะดังกล่าวไม่ใช่สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 19 ปีนับถึง วันสิ้นปีภาษี และสำหรับนักเรียนหรือนักศึกษาประเภทเรียนเต็มเวลา (Full Time) ที่มีอยู่ต่ำกว่า 24 ปีนับถึงวันภาษี³²

2. เกณฑ์การจ่ายค่าอุปการะ (Support Test) กล่าวคือ ผู้เสียภาษีจะต้องจ่ายค่าอุปการะเกินกว่ากึ่งหนึ่งของค่าอุปการะทั้งหมด³³ แต่ในกรณีที่มีผู้จ่ายค่าอุปการะหลายคนซึ่งได้ร่วมกันจ่ายค่าอุปการะเกินกว่าร้อยละ 50 ของสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มผู้จ่ายค่าอุปการะดังกล่าวที่ได้จ่ายค่าอุปการะเกินกว่าร้อยละ 10 ของค่าอุปการะทั้งหมดมีสิทธิหักค่าลดหย่อน โดยทำข้อตกลงร่วมเป็นลายลักษณ์อักษร (Multiple Support Agreement) เช่นมีผู้จ่ายค่าอุปการะ 3 คน จ่ายค่าอุปการะคนละ 1 ใน 3 ของค่าอุปการะทั้งหมด ผู้จ่ายค่าอุปการะทั้ง 3 คน จะต้องตกลงกันว่าจะให้คนใดคนหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิหักค่าลดหย่อนเพียงคนเดียวเท่านั้น จะแยกหักค่าอุปการะตามส่วนของแต่ละคนไม่ได้³⁴ ในกรณีคู่สมรสที่หย่าร้างกัน ฝ่ายที่เป็นผู้ปกครองบุตรเป็นผู้มีสิทธิหักค่าลดหย่อนฝ่ายเดียว โดยไม่คำนึงว่าจะได้ออกค่าอุปการะเท่าใด ส่วนฝ่ายที่มีได้ปกครองบุตรจะมีสิทธิหักลดหย่อนค่าอุปการะบุตรได้ต่อเมื่อฝ่ายที่ปกครองบุตรให้ความยินยอมโดยสละสิทธิในการหักลดหย่อนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้

3. เกณฑ์ความสัมพันธ์ (Relationship or Member of Household Test) ภายใต้อีกเกณฑ์

³⁰ แนววินิจฉัยของกรมสรรพากรสหรัฐอเมริกา อ้างใน Richard D. Irwin, Inc., The RIA Federal Tax Course : Individual Income Tax, 1998 ed. (New York: The Research Institute of America, Inc., 1987) p.46.

³¹ Sec. 151 (c) (1) (a).

³² Sec 152 (a).

³³ Sec 152 (c).

³⁴ Sec 152(e)(2)(a)

ดังกล่าวผู้อยู่ในอุปการะจะต้องเป็นญาติของผู้เสียภาษี หรือเป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้เสียภาษีตลอดปีภาษีนั้น ความเป็นญาติของผู้เสียภาษีไม่อาจถูกลบล้างได้โดยการหย่าหรือความตายของคู่สมรส

ความเป็นญาติได้แก่กรณีดังต่อไปนี้³⁵

1. เป็นบุตรของผู้เสียภาษี หรือเป็นลูกหลานซึ่งเป็นผู้สืบสันดานลงมาของผู้เสียภาษี
 2. เป็นบุตรซึ่งเกิดจากคู่สมรสของตนกับคู่สมรสคนก่อน
 3. เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือพี่น้องร่วมบิดาเดียวกันหรือพี่น้องร่วมมารดาเดียวกัน
 4. เป็นบิดาหรือมารดาของผู้เสียภาษี หรือเป็นผู้สืบสันดานทางตรงขึ้นไปของผู้เสียภาษี
 5. เป็นคู่สมรสคนใหม่ของบิดาหรือมารดาของผู้เสียภาษี
 6. เป็นบุตรของพี่น้องของผู้เสียภาษี
 7. เป็นพี่น้องของบิดาหรือมารดาของผู้เสียภาษี
 8. เป็นบุตรเขย พี่เขย น้องเขย สะใภ้ พี่สะใภ้ น้องสะใภ้ ของผู้เสียภาษี บิดามารดาของคู่สมรสของผู้เสียภาษี
 9. เป็นบุตรบุญธรรมของผู้เสียภาษี โดยบุตรบุญธรรมสามารถนำมาหักค่าลดหย่อนสำหรับพึ่งพาอาศัยได้โดยใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับบุตรแท้จริง
 10. หากบุคคลที่มีได้มีความสัมพันธ์กับผู้เสียภาษีข้อใดข้อหนึ่งตามข้อ 1-9 แต่เป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้เสียภาษี และอาศัยอยู่ในบ้านของผู้เสียภาษีตลอดปีภาษี ก็ถือว่าเป็นผู้พึ่งพาอาศัยเช่นกัน
4. เกณฑ์ความเป็นพลเมือง หรือผู้มีถิ่นที่อยู่ (Citizen or Residency Test) กล่าวคือผู้อยู่ในอุปการะจะต้องเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา หรือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ แคนาดา หรือเม็กซิโกในระหว่างปีภาษีนั้น³⁶
5. เกณฑ์การยื่นแบบรวมกัน (Joint Return Test) กล่าวคือผู้อยู่ในอุปการะที่สมรสแล้วไม่ต้องยื่นแบบรวมกันกับคู่สมรส³⁷ เว้นแต่ยื่นแบบรวมกันเพื่อขอคืนเงินภาษี

³⁵ Sec 152 (a)(b).

³⁶ Sec 152(b)(3).

³⁷ Sec.151(c)(2)

บุคคลที่ผู้เสียภาษีนำมาหักค่าลดหย่อนในฐานะผู้อยู่ในอุปการะแล้ว หากผู้อยู่ในอุปการะคนนั้นจะต้องยื่นรายการเพื่อเสียภาษีของตนเองก็จะไม่สามารถหักค่าลดหย่อนส่วนตัวได้อีกโดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ เนื่องจากกฎหมายต้องการป้องกันมิให้มีการหักค่าลดหย่อนซ้ำ เช่น บุตรที่บิดามารดานำมาหักค่าลดหย่อนในฐานะผู้อยู่ในอุปการะแล้ว บุตรจะหักค่าลดหย่อนส่วนตัวอีกไม่ได้³⁸ การหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้อยู่ในอุปการะ ผู้เสียภาษีสามารถหักค่าลดหย่อนเหมาได้เป็นจำนวน 750 เหรียญ (ปี 2003) หรือเงินที่ได้จากน้ำพักน้ำแรง (Earned Income) บวกด้วย 250 แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า แต่ต้องไม่เกินค่าลดหย่อนเหมาสำหรับผู้เสียภาษี (4,750 เหรียญสำหรับคนโสด ในปี 2003)

3. ค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว (Deduction from Adjusted Gross Income)

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงค่าใช้จ่ายประเภทที่ให้นำมาหักออกจากเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว (Deductions from Adjusted Gross Income) ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่รัฐสภายินยอมให้บุคคลธรรมดา (Individuals) นำไปหักเพื่อลดหย่อนภาษีที่ต้องชำระ จำนวนค่าใช้จ่ายขั้นต่ำที่ยินยอมให้ผู้เสียภาษีทุกคนนำไปหักก็คือ “ค่าใช้จ่าย-เหมา” (standard Deduction) สำหรับผู้เสียภาษีที่มีค่าใช้จ่ายตามรายการ (itemized Deduction) ก็อาจเลือกหักค่าใช้จ่ายตามรายการหรือหักค่าใช้จ่ายเหมาก็ได้ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป ค่าใช้จ่ายเหมา (standard Deductions) ค่าใช้จ่ายมีขึ้นเพื่อลดภาระในการเก็บรักษาเอกสารของผู้เสียภาษี จำนวนของค่าใช้จ่ายเหมาขึ้นอยู่กับสถานภาพ (Filing Status) ของผู้เสียภาษีซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มและเนื่องจากเงินเพื่อมีผลกระทบต่อค่าครองชีพของผู้เสียภาษี ดังนั้นจึงมีการปรับขึ้นค่าใช้จ่ายเหมาตามอัตราเฟ้อในแต่ละปี³⁹ ค่าใช้จ่ายเหมาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ค่าใช้จ่ายเหมาขั้นพื้นฐาน (Basic Standard Deduction) และค่าใช้จ่ายเหมาเพิ่มเติม (Additional standard Deduction)⁴⁰

ค่าใช้จ่ายเหมาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียภาษีในปี 2003 เป็นดังนี้

สถานภาพ	ปี 2003
คนโสด	4,750 เหรียญ
คู่สมรสยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน	9,500 เหรียญ
หม้าย	9,500 เหรียญ
หัวหน้าครอบครัว	7,000 เหรียญ

³⁸ Prentice Hall 1988 Federal Tax Handbook, 1988, p.116

³⁹ Sec.63 (c)(4)

⁴⁰ Sec.63(c)(2)(3)

คู่สมรสแยกยื่นแบบแสดงรายการ

4,750 เหรียญ

นอกจากค่าใช้จ่ายเหมาจะใช้สำหรับผู้เสียภาษีทุกคนแล้ว แต่สำหรับผู้เสียภาษีที่เป็นคนตาบอด (ตามที่กฎหมายกำหนด) หรือผู้เสียภาษีที่มีอายุเกิน 65 ปี (นับถึงวันสิ้นปีภาษีนั้น) จะได้รับสิทธิหักค่าใช้จ่ายเหมาเพิ่มเติมอีกจำนวนหนึ่งในแต่ละกรณีดังนี้

สถานภาพ	ปี 2003
คนโสด	1,150 เหรียญ
คู่สมรสยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน	950 เหรียญ
หม้าย	1,150 เหรียญ
หัวหน้าครอบครัว	1,150 เหรียญ
คู่สมรสแยกยื่นแบบแสดงรายการ	950 เหรียญ

ค่าใช้จ่ายเหมาเพิ่มเติมสำหรับผู้สูงอายุและคนตาบอดนี้ให้นำไปรวมกับค่าใช้จ่ายเหมาพื้นฐาน เพื่อสำหรับเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายตามรายการเท่านั้น จึงไม่สามารถนำไปรวมกับค่าใช้จ่ายตามรายการได้

ค่าใช้จ่ายเหมาที่มีข้อจำกัดมิให้ผู้เสียภาษีนำมาใช้ในกรณีดังต่อไปนี้⁴¹

1. กรณีคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งแยกยื่นแบบแสดงรายการภาษี โดยหักค่าใช้จ่ายประเภทค่าใช้จ่ายตามรายการ

2. กรณีชาวต่างชาติที่มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา

3. กรณีการยื่นแบบก่อนครบ 12 เดือน เนื่องจากมีการเปลี่ยนรอบระยะเวลาบัญชี

4. กรณีเป็นกองทรัสต์สินทรัพย์ หรือห้างหุ้นส่วน

ค่าใช้จ่ายตามรายการ (Itemized Deductions)

ค่าใช้จ่ายตามรายการ เป็นค่าใช้จ่ายที่กฎหมายกำหนดให้หักได้นอกจากค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมินและค่าลดหย่อนส่วนตัว⁴² ในกรณีที่ผู้เสียภาษีมียears ค่าใช้จ่ายตามรายการมากกว่าค่าใช้จ่ายเหมา ผู้เสียภาษีมิสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายตามรายการ กรณีที่ผู้เสียภาษีเลือกหักค่าใช้จ่ายเหมาไปแล้ว หากต่อมาต้องการจะเปลี่ยนมาหักค่าใช้จ่ายตามรายการไปแล้วก็เปลี่ยนมาหักค่าใช้จ่าย

⁴¹ Sec.63 (c)(6).

⁴² Sec.63 (d).

เหมาได้⁴³ในกรณีที่สามีภริยาแยกยื่นแบบแสดงรายการภาษี ต่างฝ่ายต่างต้องหักค่าใช้จ่ายตามรายการเท่านั้น⁴⁴ อย่างไรก็ตาม รัฐสภาก็ได้ใช้อำนาจของตนภายใต้หลัก Legislative Grace Concept ในการจำกัดจำนวนค่าใช้จ่ายส่วนที่เกินจากจำนวนที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้ผู้เสียภาษีหักค่าใช้จ่ายตามรายการได้น้อยลง ทำให้ผู้เสียภาษีเลือกที่จะหักค่าใช้จ่ายเหมามากกว่า เนื่องจากการหักค่าใช้จ่ายเหมามีความสะดวกในการบริหารการจัดเก็บภาษีและประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีมากกว่า⁴⁵

ต่อไปนี้จะพิจารณาถึงค่าลดหย่อนตามรายการประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ค่ารักษาพยาบาล (Medical Expense)

บุคคลธรรมดาที่มีสิทธิหักค่าใช้จ่ายสำหรับค่ารักษาพยาบาลที่ไม่ได้รับชดเชยคืน (Unreimbursed Medical Costs) ทั้งของตนเอง คู่สมรส และผู้อยู่ในอุปการะ⁴⁶โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนรายได้หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยื่นแบบรวมกันแต่อย่างใด ดังนั้นค่าใช้จ่ายสำหรับค่ารักษาพยาบาลจึงเป็นค่าใช้จ่ายเพียงประเภทเดียวที่ผู้เสียภาษีสามารถนำค่าใช้จ่ายของบุคคลอื่นมาหักได้⁴⁷ ค่ารักษาพยาบาลที่ผู้เสียภาษีนำมาหักลดหย่อนจะต้องเป็นส่วนที่เกินร้อยละ 7.5 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว เช่น ผู้เสียภาษีมีเงินได้ที่ปรับปรุงแล้วจำนวน 50,000 เหรียญ มีค่ารักษาพยาบาล 4,500 บาทเหรียญ ผู้เสียภาษีนี้อาจหักค่าใช้จ่ายสำหรับค่ารักษาพยาบาลได้ดังนี้⁴⁸

เงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว	= 50,000	เหรียญ
7.5 % ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว	= 3,750	เหรียญ
ค่ารักษาพยาบาลที่หักได้	= 4,500 – 3,750	= 750 เหรียญ

ข้อจำกัดเกี่ยวกับการหักค่าใช้จ่ายสำหรับค่ารักษาพยาบาลข้างต้นเป็นผลทำให้ผู้เสียภาษีที่มีเงินได้สูงถูกจำกัดจำนวนค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นอย่างมาก แม้ผู้มีรายได้น้อยอาจมีค่ารักษาพยาบาลเกินกว่าข้อจำกัดดังกล่าวไปบ้าง แต่ผู้มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ก็มักจะหักค่าใช้จ่ายโดยวิธีหักค่าลดหย่อนแบบเหมาอยู่แล้ว ข้อจำกัดดังกล่าวจึงไม่มีผลกระทบต่อผู้เสียภาษีที่มีรายได้น้อยมาก ส่วนความหมายของค่ารักษาพยาบาลนั้นมีขอบเขตที่กว้างมาก กล่าวคือ หมายถึง ค่าตรวจรักษาโลก ค่าผ่าตัด ค่ายา ค่าโรงพยาบาล ค่าทันตแพทย์ ค่าป้องกันโรค ค่าอุปกรณ์ทางการแพทย์ ค่าประกันภัยเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล รวมถึงค่าขนส่งหรือค่ารับส่งในการไปรักษาพยาบาล⁴⁹ เป็นต้น

⁴³ Richard D.Irwin, Inc, The RIA Tax Course : Individual Income Tax, 1988ed (New York : the Research Institute of America, Inc, 1987) P.62

⁴⁴ Ibid, P.62.

⁴⁵ Kelvin E.Murphy and Mark Higgins, supra note 2, P.317.

⁴⁶ Sec.213.

⁴⁷ Kelvin E.Murphy and Mark Higgins, supra note 2, P.319.

⁴⁸ Richard D.Irwin, Inc, supra note 21, P.447.

⁴⁹ Sec.213 (d).

ค่ารักษาพยาบาลเมื่อเทียบกับประมวลรัษฎากร จะตรงกับค่าใช้จ่าย

ค่าภาษี (Taxes)

ค่าภาษีที่ชำระให้แก่มลรัฐและที่ชำระให้แก่ท้องถิ่นผู้เสียภาษีสามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนที่เก็บจากรายได้ก่อนเดียวกัน อันเนื่องมาจากอำนาจในการจัดเก็บภาษีมียหลายแห่ง⁵⁰ (Several jurisdictions)

ค่าภาษีที่ผู้เสียภาษีได้ชำระให้แก่มลรัฐและท้องถิ่นในระหว่างปีภาษี ที่นำมาหักค่าใช้จ่ายนั้น ไม่คำนึงว่าจะเกี่ยวข้องกับธุรกิจหรือการลงทุนหรือไม่⁵¹ ซึ่งได้แก่ ภาษีของมลรัฐภาษีท้องถิ่น ภาษีทรัพย์สิน และภาษีสิ่งแวดล้อม⁵² เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงภาษีเงินได้ของรัฐบาลกลาง ภาษีศุลกากร และภาษีสรรพสามิต

ค่าภาษีเมื่อเทียบประมวลรัษฎากร จะตรงกับค่าใช้จ่าย

ค่าดอกเบี้ย (interest)

ดอกเบี้ยที่จะนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามรายการ ได้นั้นจะต้องไม่เป็นดอกเบี้ยที่เกิดจากค่าใช้จ่ายส่วนตัว (Personal interest) แต่ต้องเป็นดอกเบี้ยที่เกิดจากการจำนองที่อยู่อาศัย (Home Mortgage Interest) และดอกเบี้ยที่เกิดจากการลงทุน (Investment Interest) เท่านั้น⁵³

(ก) ดอกเบี้ยที่เกิดจากการจำนองที่อยู่อาศัย

ดอกเบี้ยที่เกิดจากการจำนองที่อยู่อาศัยได้แก่ ดอกเบี้ยเฉพาะที่เกิดจากการจำนองที่อยู่อาศัยอันเป็นแหล่งสำคัญ (Principal Residence) และที่อยู่อาศัยอื่นอีกแห่งหนึ่ง โดยที่อยู่อาศัยแห่งนั้นต้องมีได้ให้ผู้อื่นเช่าตลอดปีภาษี

ที่อยู่อาศัยดังกล่าว หมายถึง บ้าน (House) อพาร์ทเมนต์ คอนโดมิเนียม บ้านที่เคลื่อนที่ได้ (Mobile Home) และเรือที่ทำเป็นที่อยู่อาศัย

ดอกเบี้ยที่เกิดจากการจำนองที่อยู่อาศัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) Acquisition Debt⁵⁴ หมายถึง การเป็นหนี้จำนองเพื่อซื้อ ก่อสร้างหรือปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้เสียภาษี ดอกเบี้ยที่นำมาหักได้ในกรณีนี้ต้องเป็นดอกเบี้ยที่เกิดจากวงเงินกู้ไม่เกิน 1 ล้านเหรียญ ส่วนดอกเบี้ยที่เกิดจากวงเงินกู้เกิน 1 ล้านเหรียญ ถือเป็นดอกเบี้ยโดยส่วนตัวจะนำมาหักค่าใช้จ่ายไม่ได้

⁵⁰ Richard D.Irwin, Inc, supra note 21, P.417

⁵¹ William A.Klein, Boris I.Bittker and Laerence M.Stone, Federal Income Taxation, Seventh Edition (Boston : Little, Brown and company, 1987) ณ.505.

⁵² Sec.164 (a).

⁵³ Kelvin E.Murphy and Mark Higgins, supra note 2, P.321.

⁵⁴ Sec. 163 (h) (3) (b).

(2) Home Equity Debt⁵⁵ หมายถึง การเป็นหนี้ใด ๆ โดยนำที่อยู่อาศัยไปเป็นหลักประกัน หนี้นั้น ดอกเบี้ยที่นำมาหักลดหย่อนได้ในกรณีนี้ต้องเป็นดอกเบี้ยที่เกิดจากวงเงินกู้ไม่เกิน 1 แสนเหรียญ หนี้ประเภทนี้ผู้เสียภาษีจะนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ได้โดยไม่จำกัดว่าต้องใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

ดอกเบี้ยที่เกิดจากการจำนองที่อยู่อาศัยเมื่อเทียบกับประมวลรัษฎากร จะตรงกับค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย

(ข) ดอกเบี้ยที่เกิดจากการลงทุน⁵⁶

ดอกเบี้ยที่เกิดจากการลงทุนสามารถนำมาหักค่าใช้จ่ายได้โดยมีข้อจำกัดว่าดอกเบี้ยนั้นจะต้องไม่เกินไปกว่าเงินได้สุทธิอันเกิดจากการลงทุนในปีภาคนั้น แต่อย่างไรก็ตามดอกเบี้ยส่วนที่เกินจากเงินได้สุทธิอันเกิดจากการลงทุนดังกล่าวสามารถนำไปหักค่าใช้จ่ายในปีถัดไป (Carried forward) ได้

ดอกเบี้ยที่เกิดจากการลงทุนเมื่อเทียบกับประมวลรัษฎากร จะตรงกับค่าใช้จ่าย

การบริจาคเพื่อการกุศล (Charitable Contributions)

เหตุผลของกฎหมายที่ขอมให้การบริจาคเพื่อการกุศลนำมาหักค่าใช้จ่ายได้เป็นเพราะต้องการส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อส่งเสริมสวัสดิการสังคมและเป็นการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการให้บริการแก่ประชาคม

บุคคลธรรมดาที่มีสิทธิหักค่าใช้จ่ายสำหรับการบริจาคให้แก่องค์กรทางศาสนา องค์กรการกุศล สถานศึกษา องค์กรทางวิทยาศาสตร์หรือวรรณคดี องค์กรที่เกี่ยวกับการป้องกัน การทารุณเด็กหรือทารุณสัตว์ รวมถึงการบริจาคให้แก่หน่วยงานของรัฐบาล⁵⁷ ตัวอย่างขององค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น โบสถ์ มัสยิด สภากาชาด ลูกเสือ เนตรนารี โรงเรียน โรงพยาบาล องค์กรทหารผ่านศึก กลุ่มทางวัฒนธรรม หน่วยงานของท้องถิ่น มลรัฐ หรือรัฐบาลกลาง เป็นต้น

การบริจาคเพื่อการกุศลส่วนใหญ่บริจาคเป็นเงิน แต่จะบริจาคเป็นทรัพย์สินก็ได้ เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ เครื่องมือต่าง ๆ บ้านและที่ดิน หุ่น พันทิปตร ภาพเขียน งานศิลปะ เพชรนิลจินดา และรถยนต์ เป็นต้น แต่"การให้บริการ" และ"การให้ทรัพย์สิน" ไม่สามารถนำมาตีมูลค่าการบริจาคได้⁵⁸ เช่นเดียวกันกับการบริจาคเลือกก็ไม่สามารถนำมาหักค่าใช้จ่ายได้⁵⁹

⁵⁵ Sec.163 (h) (3) (c).

⁵⁶ Sec.163 (d).

⁵⁷ Sec 170 (c)(4)

⁵⁸ Prentice Hall 1988 Federal Tax Handbook, 1988, p.297

⁵⁹ Richard D.Irwin, Inc supra note 21,p.462

ในการตีมูลค่าของทรัพย์สินที่บริจาคมานั้นจะต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินประเภทใด กล่าวคือ หากเป็นทรัพย์สินประเภทที่ก่อให้เกิดเงินได้ธรรมดา (Ordinary Income) หรือก่อให้เกิดผลได้จากทุนในระยะสั้น (Short – Term Capital Gain Property) เมื่อมีการขายทรัพย์สินนั้นก็จะต้องตีราคาตามราคาตลาดที่ยุติธรรม (Fair Market Value) ในวันที่บริจาคมหรือตีราคาตามมูลค่าทรัพย์สินที่ปรับปรุงแล้ว (Adjusted Basis of the Property) แล้วแต่มูลค่าใดจะน้อยกว่าเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคาทรัพย์สินที่บริจาคมนั้น⁶⁰ ตัวอย่างเช่น บริจาคหุ้นที่ซื้อเข้ามาเมื่อ 4 เดือนที่แล้วในราคา 4,000 เหรียญ ณ วันที่บริจาคมหุ้นมีราคาตลาด 6,000 เหรียญ ผู้บริจาคมหักค่าใช้จ่ายได้ 4,000 เหรียญ เนื่องจากการบริจาคมทรัพย์สินประเภทที่ก่อให้เกิดผลได้จากทุนในระยะสั้น จึงต้องตีราคาตามมูลค่าที่น้อยกว่าระหว่างราคาตลาดที่ยุติธรรมกับราคาตามมูลค่าทรัพย์สินที่ปรับปรุงแล้ว⁶¹

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่บริจาคมเป็นทรัพย์สินประเภทที่ก่อให้เกิดผลได้จากทุนในระยะยาว (Long – Term Capital Gain) หากมีการขายทรัพย์สินนั้น รวมถึงทรัพย์สินที่ถือครองเกิดกว่า 18 เดือน ทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดผลได้จากทุนในระยะกลาง (Mid – Term Capital Gain) ซึ่งถือครองเกินกว่า 12 เดือนแต่ไม่เกิน 18 เดือน) ผู้เสียภาษีมียกเว้นเลือกตีราคาตามราคาตลาดที่ยุติธรรมหรือตามมูลค่าทรัพย์สินที่ปรับปรุงแล้วก็ได้ ตัวอย่างเช่น บริจาคหุ้นที่ซื้อเข้ามาแล้วเมื่อ 2 ปีที่แล้วในราคา 1,000 เหรียญ ณ วันที่บริจาคมหุ้นมีราคาตลาด 10,000 เหรียญ ผู้บริจาคมหักค่าใช้จ่ายได้ 10,000 เหรียญ เนื่องจากการบริจาคมทรัพย์สินประเภทที่ก่อให้เกิดผลได้จากทุนในระยะยาว ผู้บริจาคมจึงมีสิทธิตีราคาตามราคาตลาดที่ยุติธรรม⁶²

ข้อจำกัดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายการบริจาคมเพื่อการกุศล คือ ยอดบริจาคมที่นำมาหักค่าใช้จ่ายได้ต้องไม่เกินร้อยละ 50 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว (Adjusted Gross Income) เว้นแต่การบริจาคมทรัพย์สินซึ่งตีราคาตามราคาตลาดที่ยุติธรรม ให้หักค่าใช้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 30 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว⁶³ แต่อย่างไรก็ตามค่าบริจาคมส่วนที่เป็นข้อจำกัดดังกล่าวก็สามารถนำไปใช้หักค่าใช้จ่ายในปีต่อ ๆ ไปได้ภายในกำหนดเวลา 5 ปีติดต่อกัน⁶⁴ ตัวอย่างเช่น A ซื้อหุ้นมาในราคา 20,000 เหรียญ หลายปีผ่านไป A ได้บริจาคมหุ้นดังกล่าวไป ณ วันบริจาคมหุ้นมีราคา 25,000 เหรียญ A มีเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว 40,000 เหรียญ A หักค่าใช้จ่ายได้ดังนี้

วิธีที่ 1 หักค่าใช้จ่ายตามราคาตลาดที่ยุติธรรมจำนวน 25,000 เหรียญ (เพราะเป็นการถือหุ้นระยะยาว) แต่เนื่องจากการหักค่าใช้จ่ายตามราคาตลาดที่ยุติธรรมมีข้อจำกัดคือให้หักได้ไม่เกิน

⁶⁰ Sec.170 (e)(1)

⁶¹ Richard D.Irwin, Inc supra note 21, p 460

⁶² William A.Klein, Boris I. Bitker and Lawrence M.Stone, supra note 29, p.468.

⁶³ Kelvin E. Murphy and Mark Higgins, supra nate 2. 324

⁶⁴ Sec 170 (d)(1)

ร้อยละ 30 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว ($40,000 \times 30\% = 12,000$) ดังนั้น A จึงหักค่าใช้จ่ายได้เพียง 12,000 เหรียญ ส่วนอีก 13,000 เหรียญ ให้นำไปหักค่าใช้จ่ายในปีต่อไปได้ไม่เกิน 5 ปีติดต่อกัน

วิธีที่ 2 หักค่าใช้จ่ายตามมูลค่าทรัพย์สินที่ปรับปรุงแล้วจำนวน 20,000 เหรียญ ซึ่งการหักค่าใช้จ่ายวิธีนี้มีข้อจำกัดคือให้หักได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว ($40,000 \times 50\% = 20,000$) ดังนั้น A จึงหักค่าใช้จ่ายได้เต็ม 20,000 เหรียญ จึงไม่มีค่าเสียหายเหลือที่จะนำไปใช้ในปีต่อไป

ความเสียหายอันเนื่องมาจากการสูญหายหรือถูกขโมยทรัพย์สิน (Casualty and Theft Losses)

ความเสียหายอันเนื่องมาจากการสูญหาย (Casualty Losses) ที่ผู้เสียหายสามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ ต้องเป็นความเสียหายทางกายภาพ (Physical Damage) ที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน โดยอุบัติการณ์นั้นจะต้องเกิดขึ้นในทันทีทันใด โดยไม่ได้คาดคิด หรือโดยผิดธรรมชาติ⁶⁵ เช่น อุบัติเหตุทางรถยนต์ ไฟไหม้ น้ำท่วม แผ่นดินไหว ลมพายุและหิมะถล่ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงความเสียหายจากการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างในอาณาบริเวณที่เกิดภัยพิบัติด้วย

จำนวนค่าเสียหายสำหรับทรัพย์สินส่วนบุคคลมีไว้ใช้สอย (Personal Use Property) ที่จะนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ ได้แก่ จำนวนที่น้อยกว่าระหว่าง มูลค่าของทรัพย์สินที่ลดลง หรือ ความเสียหายส่วนที่เกิน 100 เหรียญ – ร้อยละ 10 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เสียหายมีการเอาประกันภัยจะต้องนำค่าทดแทนที่ได้รับจากการประกันภัยมาหักออกจากมูลค่าความเสียหายก่อน

ตัวอย่าง A มีเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว 50,000 เหรียญ A ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากที่อยู่อาศัยถูกไฟไหม้จำนวน 11,000 เหรียญ ที่อยู่อาศัยดังกล่าวไม่ได้มีการประกันภัย A หักค่าใช้จ่ายดังนี้

ความเสียหายส่วนที่เกิน 100 เหรียญ ($11,000 - 100$)	= 10,900 เหรียญ
<u>หัก</u> ร้อยละ 10 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว ($50,000 * 10\%$)	= 5,000 เหรียญ
ความเสียหายที่หักค่าใช้จ่ายได้	= 5,900 เหรียญ

ความเสียหายอันเนื่องมาจากการถูกขโมยทรัพย์สิน (The Losses) ที่ผู้เสียหายสามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ ต้องเป็นความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดทางอาญาโดยเจตนาของผู้กระทำ (criminal Intent) และไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือเป็นตัวเงิน (Money or Property) และมีได้จำกัดเฉพาะความผิดฐานลักทรัพย์เท่านั้น แต่รวมถึงความผิดฐานฉ้อโกง ยักยอก ครอบครองทรัพย์สิน ซึ่งทรัพย์ และเรียกค่าไถ่ด้วย⁶⁶

⁶⁵ Sec .165(c)(3).

⁶⁶ Internal Revenue Service “Nonbusiness Casualty Theft Losses” <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/p17.pdf> 22 december 2004

การคำนวณจำนวนค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการถูกลักทรัพย์ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับการคำนวณจำนวนค่าเสียหายอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุ⁶⁷

ตัวอย่าง บ้านของ A ได้รับความเสียหายจากลมพายุ จำนวน 2,000 เหรียญและในปีเดียวกัน A ถูกลักทรัพย์คิดเป็นเงิน 1,000 เหรียญ A มีเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว 25,000 เหรียญ A หักค่าใช้จ่ายได้ดังนี้

	พายุพัดบ้าน	ถูกลักทรัพย์
ความเสียหาย	2,000	1,000
เหรียญ		
หัก 100 เหรียญ	<u>100</u>	<u>100</u>
เหรียญ		
คงเหลือความเสียหาย	<u>1,900</u>	<u>900</u>
เหรียญ		
รวมความเสียหาย		2,800
เหรียญ		
หัก ร้อยละ 10 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว (25,000*10%)		<u>2,500</u>
เหรียญ		
ความเสียหายที่นำไปหักค่าใช้จ่ายได้		<u>300</u>
เหรียญ		
ค่าใช้จ่ายตามรายการประเภทอื่น ๆ		

นอกจากค่าใช้จ่ายตามรายการประเภทต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วยังมีค่าใช้จ่ายตามรายการประเภทอื่น ๆ อีก เช่น ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางธุรกิจ (Business Expenses) ค่าใช้จ่ายในการลงทุน (Investment Expenses) (ยกเว้นดอกเบี้ยจากการลงทุน) และขาดทุนจากการพนัน (Gambling Losses) เป็นต้น ค่าใช้จ่ายเหล่านี้บางประเภทก็นำไปหักค่าใช้จ่ายได้เต็มจำนวน บางประเภทก็หักได้เฉพาะส่วนที่เกินร้อยละ 2 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว⁶⁸

ค่าใช้จ่ายประเภทที่หักค่าใช้จ่ายได้เต็มจำนวน เช่น ขาดทุนจากการพนัน (แต่ต้องไม่เกินจำนวนเงินที่จะได้หากชนะการพนัน) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงานของคนพิการ และค่าเสียหายจาก

⁶⁷ Richard D.Irwin, Inc supra note 21,p.513

⁶⁸ Sec.67 (a)

การลงทุนตามสัญญารายปีในเมื่อสัญญาสิ้นสุดลงเนื่องจากความตาย ซึ่งในกรณีเหล่านี้สามารถหักค่าใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายประเภทที่หักค่าลดหย่อนได้เพียงบางส่วน เช่น ค่าใช้จ่ายในทางธุรกิจเกี่ยวกับการจ้างงานที่ไม่ได้รับคืน ค่าใช้จ่ายในการลงทุน (ยกเว้นดอกเบี้ยจากการลงทุน) ค่าที่ปรึกษาทางภาษี และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับงานอดิเรก (Hobby-Related) ค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำมาหักได้เฉพาะส่วนที่เกินร้อยละ 2 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว เช่น A มีเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว 30,000 เหรียญ มีค่าใช้จ่าย ค่าปรึกษาทางภาษี 200 เหรียญ และค่าใช้จ่ายเนื่องจากการทำงานที่ไม่ได้รับคืน 800 เหรียญ (รวมค่าใช้จ่าย 1,000 เหรียญ) A จะหักค่าใช้จ่ายได้ดังนี้

ร้อยละ 2 ของเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว	=	30,000 * 2 %	=	600	เหรียญ
ส่วนที่เกิน 600	=	1,000-600	=	400	เหรียญ
ดังนั้น A จึงหักค่าใช้จ่าย				400	เหรียญ

ค่าใช้จ่ายตามรายการประเภทอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเทียบกับประมวลรัษฎากรจะตรงกับค่าใช้จ่ายในทางธุรกิจในบางกรณี และตรงกับค่าใช้จ่ายต้องห้ามในบางกรณี

ค่าลดหย่อนและค่าใช้จ่ายของผู้มีเงินได้สูง

กฎหมายภาษีเงินได้ของสหรัฐอเมริกามีมาตรการในการจำกัดหรือลดจำนวนค่าใช้จ่ายตามรายการ ค่าลดหย่อนส่วนตัวและค่าลดหย่อนสำหรับผู้อยู่ในอุปการะของผู้มีเงินได้สูงไว้กล่าวคือ ในกรณีของค่าใช้จ่ายตามรายการผู้เสียภาษีที่มีเงินได้ที่ปรับปรุงแล้วเกิน 142,700 เหรียญ (ปี 2004) เงินได้ส่วนที่เกินดังกล่าวจะต้องถูกปรับลดค่าใช้จ่ายตามรายการลงร้อยละ 3 และต้องไม่เกินร้อยละ 80 ของค่าใช้จ่ายที่ยอมให้นำมาคำนวณ⁶⁹ แต่ค่าใช้จ่ายประเภทค่ารักษาพยาบาล ดอกเบี้ยอันเกิดจากการลงทุน ขาดทุนจากการพนัน ความเสียหายจากอุบัติเหตุ และความสูญเสียเนื่องจากถูกลักทรัพย์ ไม่ต้องนำมาคิดในการปรับลด มาตรการจำกัดหรือลดค่าใช้จ่ายตามรายการดังกล่าวเรียกว่า Itemized Deduction Phase-Out ตัวอย่างเช่น A และ B เป็นคู่สมรสยื่นแบบรวมกัน (ปี 2004) มีเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว 250,000 เหรียญ มีค่าใช้จ่ายตามรายการ 22,000 เหรียญ (มีค่ารักษาพยาบาล 5,000 เหรียญ และดอกเบี้ยรับจากการลงทุน 7,000 เหรียญ รวมอยู่ด้วย) การคำนวณค่าใช้จ่ายเป็นดังนี้

ค่ารักษาพยาบาลและดอกเบี้ยจากการลงทุนจำนวนรวม 120,000 เหรียญ ไม่ต้องนำมาคิดในการปรับลดค่าใช้จ่าย ดังนั้นจำนวนที่เป็นฐานในการปรับลดคือ 10,000 เหรียญ (22,000-12,000) แต่ไม่เกินร้อยละ 80 ของฐานดังกล่าว ซึ่งมีค่าเท่ากับ 8,000 เหรียญ

⁶⁹ Sec.68 (a)

เงินได้ที่ปรับปรุงแล้วส่วนที่เกิน 142,700 เหยียญ และต้องปรับลดร้อยละ 3 มีค่าเท่ากับ 3,219 $((250,000-142,700)*3\%)$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 8,000 เหยียญ ดังนั้นจำนวนที่ให้นำไปปรับลดคือ 3,219 เหยียญ

บทที่ 4

วิเคราะห์ค่าลดหย่อนในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่จัดเก็บตามหลักความสามารถในการเสียภาษีโดยใช้รายได้หรือเงินได้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษี ดังนั้น รายได้ที่จะใช้เป็นฐานในการเสียภาษีโดยแท้จริง การหักค่าลดหย่อนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอันที่จะสะท้อนให้เห็นถึงระดับความสามารถในการเสียภาษีคำนวณภาษีตามอัตราภาษีจึงควรเป็นรายได้ที่บ่งบอกถึงระดับความสามารถในการเสียภาษีของผู้ดังกล่าว เพราะมนุษย์ในสังคมย่อมจะต้องมีรายจ่ายที่มีได้มีความสัมพันธ์กับเงินได้ หากแต่เป็นรายจ่ายที่พึงมีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งผู้เสียภาษีไม่ควรรับภาระภาษีจากส่วนของค่าใช้จ่ายดังกล่าว กฎหมายจึงอนุญาตให้มีการหักค่าลดหย่อนเพื่อแสดงให้เห็นถึงรายได้ส่วนที่พ้นระดับที่จำเป็นในการดำรงชีพของผู้เสียภาษีอันสอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีตามความสามารถในการเสียภาษีนั่นเอง อย่างไรก็ตามการหักค่าลดหย่อนคงไม่อาจจัดภาระค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการดำรงชีพของผู้เสียภาษีที่มีระดับฐานะของครอบครัวที่แตกต่างกันได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการหักค่าลดหย่อนจึงเป็นเพียงการบรรเทาภาระภาษีเท่านั้น ดังที่ปรากฏในมาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าการหักลดหย่อนเป็นเพียงเพื่อ “บรรเทาภาระภาษี” จึงอาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ของค่าลดหย่อนตามประมวลรัษฎากรคือการบรรเทาภาระภาษี แต่การใช้ตัวบรรเทาภาระภาษีอย่างเช่นค่าลดหย่อนให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ของกฎหมายก็มีประเด็นปัญหาที่หลากหลายขึ้นกับการตีความของกรณีที่แตกต่างกันไป ความเหลื่อมล้ำในการจ่ายภาษี อันเนื่องมาจากสัดส่วนของเงินได้ที่ผู้ที่ร่ำรวยต้องจ่ายเป็นค่าภาษีต่ำกว่าสัดส่วนของเงินได้ที่ผู้ที่ร่ำรวยต้องจ่ายเป็นค่าภาษีต่ำกว่าสัดส่วนของเงินได้ที่ผู้มีรายได้น้อยต้องจ่ายเป็นค่าภาษี (หรือคนรวยจ่ายภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าคนจน) จะทำให้ความเหลื่อมล้ำหรือความแตกต่างด้านรายได้ระหว่างประชาชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น การใช้ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในการจัดเก็บภาษีจากประชาชนสามารถที่จะลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างประชาชนและกระตุ้นเศรษฐกิจได้ในเวลาเดียวกัน โดยการปฏิรูปค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล สถานภาพการสมรส ความรับผิดชอบต่อครอบครัว เช่น การเลี้ยงดูบุตรก็เป็นสถานการณ์ส่วนบุคคลที่สามารถกำหนดความแตกต่างเกี่ยวกับความสามารถในการเสียภาษีระหว่างบุคคลได้ โดยมีข้อสมมติฐานว่าคนที่มิ่จำนวนบุตรในอุปถัมภ์จำนวนมากน่าจะมีความสามารถในการเสียภาษีน้อยกว่าคนที่มิ่จำนวนบุตรในอุปถัมภ์น้อยหรือไม่มีบุตรเมื่อมีรายได้เท่ากัน เพราะเมื่อมีรายได้เท่ากัน คนที่มิ่จำนวนบุตรในอุปถัมภ์จำนวนมากย่อมมีค่าใช้จ่ายใน

ครอบครัวมากกว่าคนที่มีความมั่งคั่งน้อยหรือไม่มีบุตร หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง คนที่มีความมั่งคั่งน้อยหรือไม่มีบุตรต้องการเงินยังชีพเพื่อเลี้ยงดูบุตรสูงกว่าคนที่มีความมั่งคั่งมากหรือไม่มีบุตร คนที่มีความมั่งคั่งมากจึงน่าที่จะมีเงินเหลือเพื่อนำไปจ่ายภาษีน้อยกว่าคนที่มีความมั่งคั่งน้อยหรือไม่มีบุตรเมื่อมีรายได้เท่ากัน

การที่กฎหมายกำหนดค่าลดหย่อนภาษีสำหรับบุตรจึงเปรียบเสมือนการที่กฎหมายยอมให้คนที่เลี้ยงดูบุตรหักค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่สูงขึ้นออกจากเงินได้พึงประเมินเพื่อให้เหลือเงินได้สุทธิที่จะนำไปจ่ายภาษีน้อยลงและเสียภาษีที่น้อยลง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง การกำหนดให้หักค่าลดหย่อนภาษีสำหรับบุตรไว้ในกฎหมายช่วยลดเงินได้ที่ต้องเสียภาษีและลดภาระภาษีของผู้ซึ่งมีบุตรในอุปถัมภ์ หรือช่วยลดภาระภาษีให้แก่ผู้มีความสามารถในการเสียภาษีน้อย เพื่อให้มีเงินได้ที่จะนำไปจับจ่ายใช้สอยในครอบครัวมากขึ้น

การลดหย่อนและยกเว้นหลังจากหักค่าใช้จ่ายที่เป็นพื้นฐานของไทย

1 ผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

กรณีผู้มีเงินได้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล หากอยู่ในประเทศไทยเพียงคนเดียวให้หักลดหย่อนได้ 30,000 บาท หากอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปให้หักลดหย่อนได้ 60,000 บาท

กรณีภริยาแยกคำนวณภาษี (ในแบบฯ ฉบับเดียวกัน ให้กรอกจำนวนเงินค่าลดหย่อนของภริยา 30,000 บาท ในช่อง “คู่สมรส”

2 คู่สมรส กรณีคู่สมรสไม่มีเงินได้หรือรวมคำนวณภาษี ให้หักค่าลดหย่อน 30,000 บาท

3 บุตร กรณีบุตรมิได้ศึกษาหรือศึกษาอยู่ในต่างประเทศ ให้หักลดหย่อนได้คนละ 15,000 บาท (หากแยกคำนวณภาษีให้หักได้คนละ 7,500 บาท) กรณีบุตรศึกษาอยู่ในประเทศให้หักลดหย่อนได้คนละ 17,000 บาท (หากแยกคำนวณภาษี ให้หักได้คนละ 8,500 บาท)

ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 2003 เป็นดังนี้

สถานภาพ	ปี 2003
คนโสด	4,750 เหรียญ
คู่สมรสยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน	9,500 เหรียญ
หม้าย	9,500 เหรียญ
หัวหน้าครอบครัว	7,000 เหรียญ
คู่สมรสยื่นแบบแสดงรายการ	4,750 เหรียญ

นอกจากค่าใช้จ่ายเหมาจะใช้สำหรับผู้เสียภาษีทุกคนแล้ว แต่สำหรับผู้เสียภาษีที่เป็นคนตาบอด (ตามที่กฎหมายกำหนด) หรือผู้เสียภาษีที่มีอายุเกิน 65 ปี (นับถึงวันสิ้นปีภาษีนั้น) จะได้รับสิทธิหักค่าใช้จ่ายเหมาเพิ่มเติมอีกจำนวนหนึ่งในแต่ละกรณีดังนี้

สถานภาพ	ปี 2003
คนโสด	1,150 เหรียญ
คู่สมรสยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน	950 เหรียญ
หม้าย	1,150 เหรียญ
หัวหน้าครอบครัว	1,150 เหรียญ
คู่สมรสแยกยื่นแบบแสดงรายการ	950 เหรียญ

ค่าใช้จ่ายเหมาเพิ่มเติมสำหรับผู้สูงอายุและคนตาบอดนี้ให้นำไปรวมกับค่าใช้จ่ายเหมาพื้นฐาน เพื่อสำหรับเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายตามรายการเท่านั้น จึงไม่สามารถนำไปรวมกับค่าใช้จ่ายตามรายการได้

รายการหักค่าลดหย่อนที่คิดเข้ามาในส่วนของผู้มีเงินได้ ในส่วนของคู่สมรส 30,000 บาท ต่อปี และในส่วนของบุตร 15,000 บาท หรือ 17,000 บาทต่อปี แล้วแต่กรณีควรมีการปรับเพิ่มขึ้นให้ทันสมัยทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อบรรเทาภาระให้กับกลุ่มคนระดับล่างที่กำลังเผชิญกับปัญหาค่าครองชีพต่าง ๆ ราคาสินค้าปรับจูนราคา ทั้งค่าน้ำมัน ค่าแก๊ส ค่าไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายในการเดินทางปรับตัวสูงขึ้น การปรับเพิ่มขึ้นของรายการค่าลดหย่อนที่คิดเข้ามาในส่วนของผู้มีเงินได้ ในส่วนของคู่สมรส และในส่วนของบุตรดังกล่าวนี้เมื่อนำมาเทียบกับของประเศสหรัฐอเมริกา จำนวนเงินที่นำมาหักลดหย่อนมีความแตกต่างกันมาก เช่น กรณีค่าลดหย่อนส่วนตัว 30,000 บาท เมื่อเทียบกับ ค่าใช้จ่ายเหมาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียภาษีของประเศสหรัฐอเมริกาในปี 2003 ในส่วนของคนโสดเท่ากับ 4,750 เหรียญ หรือเทียบกับเงินไทยประมาณ 152,000 บาท และถ้าคนที่เป็นหัวหน้าครอบครัว จะหักค่าให้จ่ายได้ 7,000 เหรียญ หรือเทียบกับเงินไทยประมาณ 224,000 จะเห็นได้ว่าตัวเลขแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ควรมีการปรับเพิ่มขึ้นให้ทันสมัยทันเหตุการณ์ปัจจุบัน

การปฏิรูประบบค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลภายใต้กฎหมายไทย โดย

(1) การปรับเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการบริโภคส่วนบุคคลต่อคนและให้สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้า และเพื่อให้ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายมาตรฐานของต่างประเทศ

(2) การยกเลิกหรือทำให้หมดไปซึ่งค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลสำหรับคนร่ำรวย

รัฐบาลไทยปรับเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีแก่ผู้มีรายได้น้อยและยกเลิกค่าลดหย่อนภาษีแก่ผู้มั่งมี การปฏิรูปจะมีส่วนช่วยให้รัฐบาลไทยบรรลุเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างประชาชนในระดับที่ต้องการ นอกจากนี้ น่าที่จะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย เพราะผู้มีรายได้น้อยจะมีเงินเหลือเพื่อนำไปจับจ่ายใช้สอยในการครองชีพที่มากขึ้น ในขณะที่รัฐบาลเองก็น่าจะยังคงจัดเก็บภาษีได้อย่างพอเพียง เพราะการปฏิรูปจะส่งเสริมหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอย่างประหยัดในเวลาเดียวกันอีกด้วย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลภายใต้กฎหมายไทยในปัจจุบันช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างประชาชน โดยลดเงินได้ที่ต้องเสียภาษีและลดภาระภาษีของผู้มีรายได้น้อย แต่การลดหย่อนและยกเว้นหลังจากหักค่าใช้จ่ายที่เป็นพื้นฐานของไทยบางกรณีมีความไม่เหมาะสม น่าจะเรียกร้องให้การปรับปรุงหลักเกณฑ์การหักค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากร

รายการหักค่าลดหย่อนที่คิดตัวมาในส่วนของผู้มีเงินได้ในส่วนของคู่สมรส 30,000 บาท ต่อปี และในส่วนของบุตร 15,000 บาท หรือ 17,000 บาทต่อปี แล้วแต่กรณีควรมีการปรับเพิ่มขึ้นให้ทันสมัยทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อบรรเทาภาระให้กับกลุ่มคนระดับล่างที่กำลังเผชิญกับปัญหา ค่าครองชีพต่าง ๆ ราคาสินค้าปรับขึ้นราคา ทั้งค่าน้ำมัน ค่าแก๊ส ค่าไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ปรับตัวสูงขึ้น การปรับเพิ่มขึ้นของรายการค่าลดหย่อนที่คิดตัวมาในส่วนของผู้มีเงินได้ในส่วนของคู่สมรส และในส่วนของบุตรดังกล่าวนี้เมื่อนำมาเทียบกับของประเทศไทยหรืออเมริกา จำนวนเงินที่นำมาหักลดหย่อนมีความแตกต่างกันมาก เช่น กรณีค่าลดหย่อนส่วนตัว 30,000 บาท เมื่อเทียบกับ ค่าใช้จ่ายเหมาะสมพื้นฐานสำหรับผู้เสียภาษีของประเทศไทยในปี 2003 ในส่วนของคนโสดเท่ากับ 4,750 เหรียญ หรือเทียบกับเงินไทยประมาณ 152,000 บาท และถ้าคนที่เป็นหัวหน้าครอบครัว จะหักค่าใช้จ่ายได้ 7,000 เหรียญ หรือเทียบกับเงินไทยประมาณ 224,000 จะเห็นได้ว่าตัวเลขแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ควรมีการปรับเพิ่มขึ้นให้ทันสมัยทันเหตุการณ์ปัจจุบัน การเพิ่มเงินได้สุทธิพึงประเมินสำหรับผู้เสียภาษีจากปัจจุบันที่อยู่ 150,000 บาท ให้เป็น 400,000 บาท หรือ 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายในการแก้ปัญหาความซับซ้อนของระบบลดหย่อนที่มีมากเกินไป ควรปรับปรุงการหักค่าลดหย่อนเพื่อป้องกันคนรวยใช้เป็นช่องทางในการเสียภาษีให้น้อยลง การปรับการหักลดหย่อนภาษีที่มีถึง 20 กว่ารายการ ซึ่งปัจจุบันพบว่าคนที่มีรายได้สูง และคนรวยเท่านั้นที่ได้ประโยชน์

การปฏิรูประบบค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล โดยให้คงไว้ซึ่งค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล ปรับเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการบริโภคส่วนบุคคลต่อคนและปรับเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลให้สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้าพร้อมกับให้ยกเลิกหรือทำให้หมดไป ซึ่งค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลสำหรับผู้มีรายได้สูง

การปฏิรูปนี้ น่าจะรักษาไว้ซึ่งมูลค่าที่แท้จริงของค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล เพื่อให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการครองชีพที่แท้จริง และน่าที่จะมีส่วนช่วยให้รัฐบาลไทยบรรลุเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างประชาชนในระดับที่ปรารถนา เพราะการปฏิรูปนี้จะลดเงินได้ที่ต้องเสียภาษี และลดภาระภาษีของผู้มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยหรือผู้มีรายได้น้อยมากยิ่งขึ้น (แต่จะไม่ลดภาระภาษีของผู้มีรายได้สูง) การลดสัดส่วนของเงินได้ที่ผู้มีรายได้น้อยต้องจ่ายเป็นค่าภาษี และการเพิ่มสัดส่วนของเงินได้ที่ผู้มีรายได้สูงต้องจ่ายเป็นค่าภาษี การปฏิรูปนี้จะส่งเสริมความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีในแนวตั้ง และทำให้ภาษีก้าวหน้ามากขึ้น รวมทั้งช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างประชาชน

นอกจากนี้ น่าที่จะส่งเสริมหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บอย่างประหยัด เพราะภายใต้ระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้ ค่าลดหย่อนภาษีจะลดจำนวนรายได้จากการจัดเก็บภาษี แต่ถ้าหากมีการยกเลิกหรือทำให้หมดไปซึ่งค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลสำหรับผู้มีรายได้สูง การปฏิรูปดังกล่าวจะนำมาซึ่งจำนวนรายได้จากการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลซึ่งมีมูลค่าต่ำเกินไปและไม่ถูกปรับให้สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้า จะเพิ่มความซับซ้อนในการบริหารจัดการเก็บภาษีและเพิ่มค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษี ทั้งนี้ เพราะผู้มีรายได้น้อยจำนวนมากจะกลายเป็นผู้เสียภาษี จำนวนผู้เสียภาษีที่มีรายได้น้อยที่มีมากทำให้การบริหารจัดการเก็บภาษียุ่งยาก แต่ถ้าหากมีการปฏิรูปกฎหมาย โดยการปรับเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการบริโภคส่วนบุคคลต่อคนและให้สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้า การปฏิรูปนี้จะทำให้การบริหารจัดการเก็บภาษีมีความยุ่งยากน้อยลง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีตามมา ทั้งนี้ เพราะผู้มีรายได้น้อยจำนวนมากจะถูกโยกย้ายออกจากระบบภาษีเงินได้

เหตุผลที่ให้มีการคงไว้สำหรับค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล คือ ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลสามารถประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนต่อหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี เพื่อให้บรรลุถึงความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี

เพื่อสนองตอบต่อความคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้าของภาษีที่ต้องการให้ความรับผิดชอบในการเสียภาษีของผู้มีรายได้น้อยลดลงและเพิ่มความรับผิดชอบในการเสียภาษีของผู้มีรายได้สูงขอเสนอแนะวิธีการดังนี้

1. ให้คงไว้ซึ่งค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคล
2. ให้ปรับเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการบริโภคส่วนบุคคลต่อคน

3. ให้ยกเลิกหรือทำให้หมดไปเกี่ยวกับค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลสำหรับผู้มีรายได้อื่น
4. ให้มีการเก็บภาษีเพิ่มมากกว่าปกติสำหรับผู้ที่มีรถหรู หรือรถสปอร์ต
5. เห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ปรับแก้กฎกระทรวง บทบัญญัติบางประการที่เกี่ยวข้องกับค่าลดหย่อนต่อไป

ในการปฏิรูปจะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย ข้าวของแพงอยู่ในขณะนี้ เพราะการปรับเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ส่วนบุคคลนี้นั้น จะไม่ส่งผลให้เกิดการเพิ่มภาระภาษีแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีเงินเหลือเพื่อนำไปจับจ่ายใช้สอยในการครองชีพเพิ่มมากขึ้นเป็นการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ไกรยุทธ ชีรตยาสินันท์ (2521) ทฤษฎีภาษีเงินได้และภาษีเงินได้ของไทย กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ดวงกมล
- ไกรยุทธ ชีรตยาสินันท์ (2545) สรรสาระวิชาการ เศรษฐศาสตร์สาธารณะ: บรรพ 1 การคลังและ
การภาษี กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์
- ขจร พรหมกลีกร (2523) การภาษีอากร พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช จำกัด
- ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม (2553) คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร (สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง
เนติบัณฑิตสภา สำนักพิมพ์ พลสยาม พรินต์ (ประเทศไทย)
- ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, คำอธิบายกฎหมายภาษีอากร เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงใหม่
กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร
- ไพจิตร โรจนวานิช (2541) ภาษีสรรพากร: คำอธิบายประมวลรัษฎากร กรุงเทพมหานคร:
บริษัทกาญจนเจียน จำกัด
- ไพจิตร โรจนวานิช และคณะ (2544) ภาษีสรรพากร: คำอธิบายประมวลรัษฎากร กรุงเทพมหานคร:
บริษัทสามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, สาขาวิชานิติศาสตร์ (2547) เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมาย
ภาษีอากร นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิทย์ ต้นตยกุล (2526) กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมาย
เนติบัณฑิตยสภา
- ศุภรัตน์ ควณฺ์กุล (2535) เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายภาษีอากร 1 หน่วยที่ 5 พิมพ์ครั้งที่ 5
นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สมชัย ฤชุพันธ์ (2541) รวมบทความ เศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และการภาษีอากรของไทย
พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมเดช โรจน์ตรีเสถียร และคณะ (2549) คู่มือประมวลรัษฎากร บริษัท ชรรณนิมิต เพรส จำกัด
- ประพัฒน์ เลหาศิริ (2514) “การศึกษาเฉพาะกรณี การบริหารการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
เปรียบเทียบระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา (เฉพาะมลรัฐนิวยอร์ก)” วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ไว จามรมาร และวิชระ บุญยานกร (2541) “โครงการวิจัย เรื่อง ผลกระทบเงินเพื่อที่มีต่อภาระภาษี
เงินได้บุคคลธรรมดา” ศูนย์วิจัยธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- โกวิทช์ โปษยานนท์ (2540) “การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีอากรระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ”
 สรรพการสาส์น ปีที่ 44 ฉบับที่ 9 กันยายน 2540
- ทศพร วรมาลี (2534) “ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ฉบับ (ปรับปรุง) ใหม่” สรรพการสาส์น 38 3.
 (กรกฎาคม 2534): 61-80
- สาธิต รังคสิริ (2534) “ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา” สรรพการสาส์น (สิงหาคม 2534):
 53-60 กรมสรรพากร วิธีการแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีภาษี
 2554 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป
- Susan M.Lyons, (1996) International Tax Glossary, 3 ed. (Amsterdam:IBFD Publications BV,
 p.226
- Phillips & Hoffman (1979), West s Federal Taxation:Individual Income Taxes, (Minnesota:West
 Publishing Co., p.274.
- Richard L. Doernberg , International Taxation (8th Edition) , (Mi,nesota: Thomson// Reuters,
 2009) หน้า19-20
- J.K. Lasser Institute, Your Income Tax 2009 , (Nex Jersey, John Wiley & Sons, Inc 2008)
 หน้า 30
- Ernst & Young, The Global Executive 2003, Ernst & Young Global Iimited , 2002, หน้า 868
- J.K.Lasser Institute หน้า 29
- U.S.Internal Revenue Service , U.S.Tax Gulde for Aliens, หน้า 9
- Reuven S. Avi-Yoah , U.S.International taxation , (New York: Foundation Press , 2002 , หน้า 253

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสุพิศา เคลือบอาบ
วัน เดือน ปีเกิด	26 กันยายน 2504
สถานที่เกิด	อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พ.ศ.2530 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี พ.ศ. 2547
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 28 กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	เจ้าพนักงานสรรพากรชำนาญงาน ส่วนกรรมวิธีและคืนภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 28 กรุงเทพมหานคร

